

Nyheter

Forventninger til en ny religionspolitikk

(03.01.2013)

[Det regjeringsoppnevnte utvalget](#) som siden høsten 2010 har gjennomgått tros- og livssynspolitikken her i landet, legger fram sin innstilling 7. januar 2013.

- Leder for Tros- og livssynspolitisk utvalg Sturla Stålsett overrekker NOU 2013:1 til kulturminister Hadia Tajik mandag 7. januar 2013 kl 10.30. Pressekonferansen overføres på web-tv fra kl 10.30 - [klikk her](#)
- [NOU 2013:1 vil være tilgjengelig på Regjeringen.no 7. januar kl 11.00](#)

Kirkerådsdirektøren har forventninger om at utvalget kommer med samlende løsninger. Han peker på at alle kirkelige utredninger om statskirkens fremtid har understreket behovet for å styrke statens religionspolitikk.

Mer religionspolitikk enn kirkepolitikk

- Norske myndigheter mangler både regelverk og kultur for å ta tak de de religionspolitiske utfordringene. Dette er et problem for de mindre tros- og livssynssamfunnene her i landet, men det rammer også Den norske kirke. Det vil være til majoritetskirkens fordel om vår statsforvaltning og våre politiske ledere blir mer opptatt av religionspolitikk enn av kirkepolitikk, sier Jens-Petter Johnsen (bilde).

Johnsen mener spørsmål i skjæringspunktet mellom integreringspolitikk og religionspolitikk viser behovet for en mer samlende religionspolitikk. Han nevner "rettighetskollisjoner" i forholdet mellom religionsfrihet og andre menneskerettigheter som et annet eksempel.

Ikke politisk korrekthet

- I religionspolitiske debatter står slike rettighetskollisjoner sentralt. Menneskerettighetene må ligge til grunn når staten tar stilling til hva slags virksomhet som har krav på offentlig støtte. Men vi må ikke få en utvikling der religiøse samfunn pålegges å etterleve det som til enhver tid oppfattes som politisk korrekt, sier Jens-Petter Johnsen.

- Spenningen mellom den religiøse og den politiske dagsordenen kan ikke løses. Derimot kan uforsiktige pennestrøk i det religionspolitiske arbeidet få store skadevirkninger, sier direktøren i

Kirkerådet, Jens-Petter Johnsen.

Bred etterlysning av samordning

Over ett år før daværende kulturminister Anniken Huitfeldt oppnevnte det religionspolitiske utvalget, hadde hele bredden i det norske tros- og livssynslandskapet gått sammen om [et brev til statsminister Jens Stoltenberg](#). Her ba man regjeringen sette i gang arbeidet med å utrede en mer samordnet religions- og livssynspolitikk.

I [mandatet til det regjeringsoppnevnte utvalget](#) heter det at [avtalen mellom de politiske partiene på Stortinget om statskirkeordningen](#) (10. april 2008) skal legges til grunn for utredningen. Den avtalen lå bak de historiske grunnlovsendringene Stortinget vedtok våren 2012.

- Vår henvendelse til statsministeren våren 2009 pekte på at alle endringer i kirke-stat-relasjonen har betydning for andre tros- og livssynssamfunn her i landet. For alle parter er det nyttig at en bred religionspolitisk debatt går parallelt med prosessen mot å løsne båndene mellom kirke og stat, sier Jens-Petter Johnsen.

- [Avtalen mellom de politiske partiene på Stortinget 10. april 2008](#)
- [St.meld. nr. 17 \(2007-2008\) Staten og Den norske kirke](#)
- *Gjøannes-utvalget*
[NOU 2006: 2 Staten og Den norske kirke. Utredning fra Stat–kirke-utvalget 2003-2006](#)
- *Bakkevig-utvalget*
[Kirkerådets kirke–stat-utvalg 1998-2002](#)
- Delrapport fra Kirkerådets kirke-stat-utvalg
[Religionsfrihet og religionspolitikk](#) (april 2001) - pdf

Mer tro i det offentlige rom

(07.01.2013)

Dette sier direktør Jens-Petter Johnsen. Han gratulerer det regjeringsoppnevnte utvalget bak [NOU 2013:1 Det livssyns åpne samfunn](#) med en utredning som åpner for mer religion i det offentlige rom.

- I utvalgets mandat var det forutsatt at staten fortsatt skal føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitik. Utredningen gir gode forslag til hvordan dette skal komme til uttrykk og gir Den norske kirke en naturlig plass, mener Johnsen.

Han håper utredningen og høringsrunden vil bidra til å gjøre stortingspolitikkerne mer opptatt av religionspolitikk enn av kirkepolitikk.

Se også

[Ja til det livssyns åpne samfunn](#)
[Kronikk i avisen Dagen 11. januar 2013,](#)
[ved Jens-Petter Johnsen, direktør i Kirkerådet](#)

Ikke nøytralitet

- Mange diskusjoner om religion i det offentlige rom har holdt fram det livssynsnøytrale samfunn som et ideal. Det har hatt en lei tendens til å innebære at religion må fjernes fra det offentlige rom. I utredningens argumentasjon for det livssyns åpne samfunn, er heldigvis ikke nøytralitet noe viktig begrep. Det handler heller om hvordan staten skal tilrettelegge likebehandling av tros- og livssynssamfunnene.

Utvalgets åpne tilnærming innebærer mer religion i offentligheten,- ikke mindre. Det er å håpe at den holdningen vil prege statlig religionspolitikk i årene som kommer, sier Johnsen.

Han ser fram til vårens høringsrunde om [NOU 2013:1 Det livssyns åpne samfunn](#).

Offentlig samtale om religion

- Nå får hele Norge en god anledning til å drøfte verdien ved et livssyns åpent samfunn. Fra kirkens side vil vi bidra aktivt i den offentlige samtalen om dette, sier Johnsen.

Han peker på at alle kirkelige utredninger om statskirkens fremtid har understreket behovet for å styrke statens religionspolitikk.

- Fjorårets grunnlovsendringer og endringer i kirkeloven fører til selvstendigjøring av kirken i forhold til staten. Det er en forutsetning for å være en offensiv kirke i det flerreligiøse Norge. Utredningen fra regjeringens religionspolitiske utvalg styrker denne utviklingen, sier Jens-Petter Johnsen.

Støttende religionspolitikk

Utvalget utfordrer staten til bevisst og støttende religionspolitikk. Da kulturminister Hadia Tajik mottok utredningen fra utvalgsleder Sturla Stålsett, sa hun blant annet:

- Av og til blir det sagt at tro er en privatsak. Det er ikke riktig. Det vil si: Det er en privatsak. Men det er også i høyeste grad et offentlig anliggende.

Når tros- og livssynssamfunn får midler fra det offentlige, så er ikke tro bare en privatsak. Når enkeltmedlemmer trenger storsamfunnets støtte for å utøve, kritisere eller frafalle tro, så er tro ikke bare en privatsak. Når samfunnet vårt er blitt mer sammensatt, og vi trenger klare, felles spilleregler for det offentlig rommet, da er tro ikke bare en privatsak, sa Hadia Tajik.

Utvalget bak [NOU 2013:1 Det livssynsåpne samfunn](#) har satt opp åtte prinsipper som legges til grunn for de forslag utvalget kommer med.

1. Tros- og livssynsfriheten beskyttes for alle.
2. Den enkeltes tros- og livssynspraksis må ikke krenke andres rettigheter og friheter.
3. Ikke-diskriminering: Staten må ikke utsette noen for usaklig eller uforholdsmessig forskjellsbehandling på grunn av deres tros- eller livssynspraksis.
4. Det legges aktivt til rette for alle borgeres tros- og livssynspraksis.
5. Likebehandling: Staten bør tilstrebe at enhver borger får – i prinsipp og i rimelig praksis – samme grad av støtte til sin tros- og livssynsutøvelse.
6. Statens aktive tros- og livssynspolitik må i sin utforming vurderes opp mot sentrale fellesverdier: demokrati, rettsstat, menneskerettigheter, ikke-diskriminering og likestilling.
7. Organisert tros- og livssynsutøvelse som mottar statlig støtte, må forventes å vise vilje til åpenhet og vise annen tros- og livssynsutøvelse den samme respekt som en selv forventer og nyter godt av.
8. Alle bør akseptere og bli eksponert for andres tros- og livssynspraksis i det offentlige rom.

- [NOU 2013:1 Det livssynsåpne samfunn En helhetlig tros- og livssynspolitik](#)
- [Kulturminister Hadia Tajiks tale ved overrekkelsen av NOU om tros- og livssynspolitikken](#)

Kirkeledere faster i solidaritet med indianerhøvding

(09.01.2013)

Sammen med biskop Erling Pettersen og Mellomkirkelig råds leder Kjetil Aano går hun nå i spissen for en solidaritetsfaste for den kanadiske indianerhøvdingen [Theresa Spence](#). Fredag 11. januar vil kirkelederne ikke ta til seg annet enn væske.

[Les mer om aksjonen på Facebook](#)

Brev til Canadas statsminister

Den norske kirke ved Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd har i dag sendt et brev til Canadas statsminister Stephen Harper, med kopi til statsminister Jens Stoltenberg.

- Vi har vært i dialog med [KAIROS Canada](#) og [Evangelical Lutheran Church in Canada](#), og vi vet at vi slutter oss til en bekymring som deles av mange kanadiske kirker når brevet sendes, sier Dalheim.

[Søndag 6. januar besøkte KAIROS Canada Chief Theresa Spence på Victoria Island.](#)

[I brevet til Canadas statsminister Stephen Harper](#) uttrykker Den norske kirke solidaritet med den sultestreikende Chief Spence, og ber om at statsministerens møte med henne førstkommande fredag, etter en måneds sultestreik, blir et første steg mot en rettferdig relasjon til Canadas urfolk, der inngåtte avtaler respekteres.

[Kirkenes verdensråd sender også brev til Canadas statsminister.](#)

Canadisk grasrotbevegelse

De siste ukene har det vokst fram en stor spontan grasrotbevegelse blant urfolk i Canada kalt [Idle No More](#), som en reaksjon på lovendringer som undergraver urfolks rettigheter i Canada. Det er nå i lengre tid holdt en rekke markeringer og demonstrasjoner over hele Canada, og selve symbolet for kampen er den kvinnelige høvdingen, Chief Theresa Spence, som i dag har sultestreiket i 29 dager i hovedstaden Ottawa med krav om å møte statsminister Stephen Harper. Flere kirkesamfunn i Canada har nå kommet med støtteerklæringer, og KAIROS, en organisasjon som representerer menneskerettighetsarbeidet til åtte kirker i Canada, oppfordrer til én dags solidaritetsfaste førstkommande fredag.

Tjæresand-saken

Den norske kirke engasjerer seg i saken fordi den har klare linker til Statoils og Norges involvering i

tjæresand i Canada. Kirkemøtet 2012 tok et klart standpunkt mot Statoils involvering i kanadisk tjæresand, og det ble arrangert en to ukers turne med indianerlederen Francois Paulette. Det kirkelige engasjementet ledet til at olje- og energiminister Ola Borten Moe kritiserte Den norske kirke for å ha en mening i saken.

Bekymringsfull utvikling

- Vi hadde et oppfølgingsmøte med statsråden i slutten av november der vi fortalte at en av grunnene til at vi er bekymret handler om at utviklingen i det store politiske bildet i Canada er bekymringsfull, sier Tore Johnsen, generalsekretær for Samisk kirkeråd.

- Vi henviste til hvordan det på kort tid kjøres gjennom [monumentale lovendringer](#) i forhold til miljølovgivning og urfolks rettigheter for å legge til rette for utvinning av tjæresand og mineraler. Det skjedde først i juli i fjor, og nå i desember i tilknytning til lovforslaget [Bill C-45](#). Den voldsomme reaksjonen den siste lovendringen har avstedkommet, underbygger vår bekymring, sier generalsekretæren.

Girkojodiheaddjit fástudit doarjjan indiánaoivámužžii

Dát fástudeapmi ii guoskka dušše álgoálbmotvuoigatvuođaide Canadas. Dát ášši guoská olmmošárvu, dadjá Sámi girkoráđi jodiheaddji Anne Dalheim.

Ovttas bismmain Erling Pettersenain ja Girkuiddgaskasaš ráđi jodiheaddjiin Kjetil Aanoin lea son dál njunnošis doarjjafástudeamis kanadalaš indiánaoivámužžii Theresa Spence'ii. Bearjadaga oddajagimánu 11.b. dát girkojodiheaddjit eai áiggo maidege borrat, dušše juhkamusa váldit.

[Loga eanet ákšuvnna birra Facebook'as](#)

Reive Canada stáhtaministarii

Girkuiddgaskasaš ráđi ja Sámi girkoráđi Norgga girkus leat odne sádden reivve Canada stáhtaministtar Stephen Harperii, ja kopijja stáhtaministtar Jens Stoltenbergii.

Mis leamaš oktavuotta KAIROS Canada'in ja Evangelical Lutheran Church in Canada'in, ja mii diehtit ahte ollu kanadalaš girkoservodagat leat fuolastuvvan seammá láhkái go mii, dadjá Dalheim.

Sotnabeaivve oddajagimánu 6.b. KAIROS Canada galledii Chief Theresa Spence Victoria Island's.

Reivves maid Norgga girku lea sádden Canada stáhtaministtar Stephen Harperii, sii dáhttot čájehit solidaritehta nealgudeaddji Chief Spence'ii, ja sávašedje ahte stáhtaministara deaivvadeami suinna bearjadaga, maŋŋil go son lea ovttá mánu iežas nealgudan, šattašii vuosttaš lávki vuoigatlaš oktavuhtii Canada álgoálbmogiin, mas dahkkojuvvon šiehtadusat adnojit árvvus.

Kanadalaš álbmotlihkadus

Maŋimuš vahkuid lea Canada álgoálbmogiid gaskkas šaddan stuorra álbmotlihkadus man gohčodit Idle No More, mii vuostálastá láhkarijvdamiid mat čuhcet Canada álgoálbmogiid vuoigatvuođaide.

Dál leat guhkit áigge juo leamaš miellačájeheamit ja eará čalmmusteamit miehtá Canada, ja sin váldomearkan lea šaddan hoavdanisu Chief Theresa Spence, gii dál lea nealgudan iežas 29 beaivvi oaivegávpogis Ottawas gáibádusain ahte beassat deaivvadit stáhtaministtar Stephen Harperiin.

Moanat Canada girkoservodagat leat dál dorjon ášši, ja KAIROS, mii ovddasta gávcci Canada

girkoservodaga olmmošvuoigatvuodabarggu, ávžžuhit searvat ovttá beaivvi solidaritehtafástudeapmái dán bearjadaga.

Bihkkasáddoášši

Norgga girku doarju ášši danin go das leat čielga čatnasat Statoila ja Norgga doibmii Canada bihkkasádduin.

2012 Girkočoahkkin čielgasit vuostálasttii ahte Statoil bargagoahdá kanadalaš bihkkasádduiguin, ja dan oktavuodas lágiduvvui guovtte vahku mátkki indiánanjunnožiin Francois Paulette. Dat ahte Norgga girku searvvai dán áššái dagahii ahte oljo- ja energiijaministtar Ola Borten Moe cuiggodii girku go das lei oaivil dán áššis.

Váidalahtti ovdáneapmi

Mis lei čuovvulančoahkkin stáhtarádiin skábmamánu loahpas gos čilgiimet ahte okta sivva dasa ahte mii leat fuolastuvvan, lea dat go Canada politihkas dáhpáhuvvet oppalaš rievdamat mat leat balddihahtti, dadjá Sámi girkoráđi válđočálli Tore Johnsen.

Mii čujuheimmet dasa mo stuorra láhkarievdadeamit leat dahkkojuvvon oanehis áiggis birasgáhttenlágain ja álgoálbmogiid vuoigatvuodain dainna áigumušain ahte lámčit saji bihkkasádduid ja minerálaid roggamii. Dát dáhpáhuvai easka suoidnemánus mannan jagi, ja juovlamánus Bill C-45 lámkaárvalusa oktavuodas. Dat garra vuostálastin mii lea čuožžilan dán manjimuš lámkarievdadeapmái, čájeha ahte mis lea sivva fuolastuvvat, dadjá válđočálli.

Jubel for stipendordning for utdanning til samisk kirkeliv

(11.01.2013)

>> [Gå til nordsamisk utgave av denne teksten](#)

Ordningen, som er opprettet av Sametinget etter oppfordring fra Samisk kirkeråd, omfatter utdanning til prest, kateket, diakon og kantor/kirkemusiker. Samisktalende som tar slik utdanning kan søke om kr 20 000 i stipend i semesteret for et ordinært fulltidsstudium med 30 studiepoeng. Det gis også stipend ved lavere antall studiepoeng, men da etter lavere satser.

For lulesamisktalende Mikkel Eskil Mikkelsen er dette gode nyheter. Han har gjennomført 2 ½ år av sin kirkemusikkutdanning, og har 1 ½ år igjen før han er utdannet kantor.

– Dette er jo fantastisk, sier han. Det betyr at jeg ikke behøver jobbe så mye ved siden av, og det inspirerer til å prioritere studiene. Sangen er jo en viktig språkarena i forbindelse med gudstjenester, korarbeid, barnearbeid osv. Kirkemusikere er jo derfor viktige tilretteleggere for bruk av samisk språk i kirken, sier han.

Søknadsfristen for vårsemesteret er allerede 1. februar, sier generalsekretær Tore Johnsen. Han oppfordrer menigheter og enkeltpersoner til å oppmuntre unge og voksne samer til å benytte seg av stipendordningen. Mer informasjon om stipendordningen fås ved kontakt med Sametinget, eller finnes på [Sametingets hjemmesider](#).

Kontaktperson:

Generalsekretær i Samisk kirkeråd, Tore Johnsen, mobil 48 99 12 35 - tore.johnsen@kirken.no

Illudit ođđa stipeandaortnegiin sámi girkoallima ohppui

Sámi girkoráđdi illuda go dál lea ásahuvvon stipeandaortnet sámeielagiidda geat váldet girkolaš oahpu. – Dát lea deatalaš dovddastus sámi girkoallimii, ja galggašii leat hástalus buot sámeielagiidda geat hálidivčče girkolaš oahpu váldit, dadjá Sámi girkoráđi válđočálli, Tore Johnsen.

Dát ortnet, man Sámediggi lea ásahan Sámi girkoráđi ávžžuhusa mielde, guoská báhppa-, katekehta-, diakona- ja kantor-/girkomusihkkárohppui. Sámeielagat geat váldet dákkár oahpu sáhttet ohat 20 000 ruvno lohkanbadjái go váldet ollesáiggi oahpahusa mii addá 30 oahppočuoggá. Sáhtta maiddá ohat stipeandda jos ii válde olles čuoggámeari, dalle stipeanda ge unnu.

Julevsámeielat Mikkel Eskil Mikkelsenii dát lea buorre ođas. Son lea geargan 2 ½ jagiin iežas girkomusihkkároahpus, ja sus lea ain 1 ½ jahki ovdal go lea geargan kantorin.

– Dát lea hirmat buorre, son dadjá. Dat mearkkaša ahte mun in dárbbas nu ollu bargat lohka lassan, ja dalle šaddá miella eambo searaid bidjat lohkamii. Lávlun han lea deatalaš giellaarena ipmilbálvalusain, koarrabarggus, mánáidbarggus jna. Dan dihtii leat girkomusihkkárat deatalaš mielbargit sámeielgeavahusas girkus, dadjá son.

Ohcanáigemearri gidđalohkanbadjái lea juo guovvamánu *l.b.*, dadjá válđočálli Tore Johnsen. Son ávžžuha searvegottiid ja ovttaidolbmuid movttiidahttit nuorra ja rávis sápmelaččaid atnit ávkki dán stipeandaortnegis. Eanet dieđuid stipeandaortnegis oázžu go válđá oktavuoda Sámedikkiin, dahje daid gávdná [Sámedikki ruovttusiidduin](#).

Oktavuohtaolmmoš:

Sámi girkoráđi válđočálli, Tore Johnsen, mobil 48 99 12 35 - tore.johnsen@kirken.no

- La barna bli!

(11.01.2013)

Lørdag 12. januar 2013 deltar biskopene på markeringer over hele landet til støtte for de lengeværende asylbarnas situasjon. Markeringene arrangeres av «Foreningen av tolvte januar». Biskopene har undertegnet markeringens opprop.

I Stortingsmeldingen "Barn på flukt" sa Stortinget at de mener dagens praksis med retur av lengeværende barn er for streng i forhold til lovens intensjon, og at barns beste skal vektlegges mer enn det gjøres i dagens praksis.

- Ta hensyn til barnas beste

Høyesterett har nylig prøvet UNEs returpraksis av lengeværende barnefamilier, og dommen i desember konkluderer med at UNE ikke har handlet i strid med gjeldende regelverk. De har etter gjeldende regelverk rett til å la innvandringsregulerende hensyn veie tyngre enn Barnekonvensjonen og barns beste - selv om barna altså har bodd hele sitt liv i Norge.

UNEs returpraksis er altså ikke ulovlig, og siden Stortinget mener dagens praksis er for streng, må Stortinget forandre regelverket for å få den praksisendring Stortinget sier de ønsker.

- Etter dommen i Høyesterett må Stortinget endre utlendingsforskriften. Og denne forskriften må fastslå at barns beste skal gå foran innvandringspolitiske hensyn og at FNs barnekonvensjon skal ha forrang, også i utlendingssaker, mener Byfuglien.

- De lengeværende barna må gis amnesti eller en ny behandling på grunnlag av en ny forskrift, avslutter biskopen.

Kontaktperson Christofer Solbakken, Bispemøtets generalsekretær, cs@kirken.no, 951 19 946

Kirkeasyl – nye erfaringer, nye utfordringer

(15.01.2013)

Etter de mange kirkeasylene på 1990-tallet utarbeidet Mellomkirkelig råd for Den norske kirke en evalueringsrapport med anbefalinger for menighetene. De siste årene har man erfart en ny økning i kirkeasyl og andre nye aksjonsformer.

[Her kan du finne bakgrunnstoff om hva Den norske kirke mener om kirkeasyl](#)

Er rapportens anbefalinger fremdeles dekkende, eller er det behov for nye? Hva slags type utfordringer møter menigheter som opplever kirkeasyl eller andre aksjoner i dag? Bør kirka forholde seg på samme måte til kirkeasyl i dag som den gjorde på 1990-tallet?

Dette og flere spørsmål vil bli belyst tirsdag 22. januar i Krypten i Oslo Domkirke.

Program:

1130-1215: Lunsj

1215-1235: Innledning, v/ Berit Hagen Agøy, generalsekretær for Mellomkirkelig råd

1240-1320: Nye aksjonsformer – oppmerksomhet eller beskyttelse? Prinsipiell ryddighet, praktiske utfordringer og sterke menneskelige hensyn, v/ Olav Dag Hauge, domprost i Oslo

1330-1400: Kirkeasyl som vern av rettsikkerhet og vern mot utrygghet og uforutsigbarhet. Humanitære vurderinger på grunnlag av barn, familie og lang saksbehandling, v/ Harald Tronvik, jurist og rådgiver for kirkeasylant på Nesodden

1415-1445: Papirløse og politiske aksjoner – kirken som politisk aktør vs kirken som tilfluktsted, v/ Kristin Knudsen, menighetsrådsleder i Bergen domkirke menighet

1455- 1520: Brukes kirken bevisst av asylsøkere eller støttenettverk? Hva er asylsøkeres beste? v/ Ann-Magritt Austenå, generalsekretær i NOAS

1520-1530: Oppsummering og avslutning

Tid: Tirsdag 22.januar, 1130-16

Sted: Krypten i Oslo Domkirke

Målgruppe: Folk fra kirkelige staver og menighetsråd, andre kirkelige ledere, diakonirådgivere på

bispedømmekontorene, andre fagfolk og organisasjoner.

Arrangør: Mellomkirkelig råd og Oslo kirkelige fellesråd

Påmelding til Arild.Yri@oslo.kirken.no innen fredag 18.januar

Utlysning av prosjektmidler

(18.01.2013)

Nå er det tid for å søke om midler til regionale og nasjonale utviklingsprosjekt. Plan for trosopplæring "[Gud gir - vi deler](#)" ligger til grunn for denne utlysningen. Organisasjoner, institusjoner, forlag og andre fagmiljø inviteres til å forme sine prosjekt i lys av reformens målsettinger og utfordringer.

Deler av beløpet som utlyses er øremerket prosjekt som fokuserer på barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging.

Årets utlysning er en åpen utlysning for ett-, to- eller treårige prosjekt. Det er satt en øvre ramme for tildeling på kr 200 000 i året per prosjekt og en egenandel på minimum 10 prosent per prosjekt.

Denne utlysningen gjelder:

- **Fag- og forskningsprosjekt**
- **Metode- og materiellutvikling**

Søknadsfristen er **1. mars 2013 kl. 1200**, og resultatet blir kunngjort innen 5. april.

- [Utlysningsbrev](#) (pdf)
- [Søknadsskjema](#) (pålogging til nettskjema)

Spørsmål knyttet til tekniske problemer i søknadsprosessen rettes til

Carl-Fredrik Bommen

E-post: cfb@kirken.no

Tlf.: 23 08 12 94

Spørsmål knyttet til utlysningens innhold rettes til

Kjersti Kolbjørnsrud

E-post: kko@kirken.no

Tlf.: 23 08 12 93

eller til

Kristine Aksøy

E-post: ka@kirken.no

Tlf.: 23 08 12 88

Kirken peker på Camilla Collett

(22.01.2013)

Forestillingen «*Not just an angel*» av Laura Christina Brøvig Vallenes vises i Kristiansand domkirke denne uken. Forestillingen som handler om Camilla Collett, tilbys i Den kulturelle skolesekken, 10. trinn. Agder og Telemark bispedømmeråd og Kristiansand kommune står bak tiltaket. De som er med: Skuespillere og dansere Ida Fugli og Silje Nordheim, kostymedesign Veronica B. Vallenes, fotograf Jacob Johannes Buchard, dukkefører/skuespiller Laura Christina Brøvig Vallenes, dukkemaker John Mihle, og musiker Leon Muraglia.

På Camilla Colletts 200-års dag 23. januar blir det ekstra feiring i Kristiansand Domkirke med «*Not just an angel*». Fungerende biskop Bjarne Sveinall deltar der med en hilsen.

[Mer informasjon om dette på nettsidene til Agder og Telemark bispedømme](#)

8. mars i kirkene

Den norske kirke og Eidsvoll 1814 tilbyr i år og neste år forestillingen *Camilla Collett* i Den kulturelle skolesekken for videregående skole. 8. mars er det premiere på monologen *Camilla Collett* av Trine Vollan i Eidsvoll kirke. Forestillingen tilbys Den kulturelle skolesekken for videregående skole i 2013 og 2014. Produksjonen er et samarbeid mellom Den norske kirke og Eidsvoll 1814. De som er med: skuespiller Marianne Mørk Larsen, dramaturg og instruktør Mari Moen, kostymeansvarlig Trude Bergh og Produsentbyrået er produsentansvarlig for Den norske kirke. Forestillingen er støttet av Eckbos legater og Fritt Ord.

De som med på "Camilla-monologen", fra venstre: Pernille Nonås Mogensen (produsent), Trine Vollan (dramatiker), Marianne Mørk Larsen (skuespiller), Mari Moen (dramaturg og instruktør) og Trude Bergh (kostymedesign).

- Prestedatteren fra Eidsvoll var Norges første feminist. Camilla Colletts visjon om og kampen for et likhets- og gjensidighetsforhold mellom kvinner og menn hadde utgangspunkt i hennes kristne livsanskuelse. Siden Camilla Colletts tid har mange kamper blitt utkjempet for kvinners likestilling både i kirken og i samfunnet for øvrig, sier Kirkerådets mangeårige rådgiver i kvinne- og likestillingsspørsmål Synnøve Hinnaland Stendal.

Kirkerådet har oppfordret landets menigheter til å markere Stemmerettsjubileet 1913-2013 med en 8. mars-gudstjeneste. [Materiell til slike gudstjenester er sendt ut.](#)

De fire store

Foruten Camilla Collett (1813-1895) har den regjeringsoppnevnte Stemmerettskomiteen valgt ut Fredrikke Marie Qvam (1843-1938), Gina Krog (1847-1916) og Fernanda Nissen (1862-1920) til å forme jubileets historiske profil, og kalt dem de «fire store» kvinnesakspionerene.

- Se www.camillacollett.no
- [Se informasjon om Stemmerettsjubileet på stemmerettsjubileet.no](#)
- [Se oversikt over kirkelige arrangement i forbindelse med Camilla Collett-jubileet og Stemmerettsjubileet](#) (pdf)

Samiske kirkedager om hellig jord

(22.01.2013)

[>> Nordsamisk utgave av denne teksten](#)

Samiske kirkedager arrangeres i sommer for tredje gang, - og for første gang i Norge og et sørsamisk område. Arrangementet samler samisk kirkeliv fra hele Nordkalotten. Sentrale stikkord er klimaendringer, urfolks naturspiritualitet og Bibelens budskap om skaperverket.

Åpner med FNs urfolksdag

På åpningsdagen 9. august markeres FNs internasjonale urfolksdag.

- Det har preget vårt valg av profil på kirkedagene. Hovedtemaet "*Hellig jord! Hellig Ord*" tar utgangspunkt i bibelordet "*Ta dine sko av deg! For det stedet du står på er hellig jord.*" (2 Mos 3,5), og gir samtidig gjenklang i urfolktradisjoners forhold til naturen, sier Dalheim (bilde).

Hun tror åpningsdagen vil bli den største markeringen av FNs urfolksdag i hele Sápmi.

Kirkedagene starter med fellesgudstjeneste i storlavvuen som rommer nærmere 800 mennesker. Deretter kommer hovedseminar med tidligere leder for FNs permanente forum for urfolk, Ole Henrik Magga (Sápmi/Norge), Grønlands biskop Sofie Petersen (inuit), og Alaska-indianer Norma Kassi. Temaet er "*For stedet du står på er hellig jord! Urfolk, klima og naturspiritualitet.*"

3 års planlegging

- Vi har planlagt dette i snart 3 år, og er veldig stolte av programmet og stedet vi kan invitere til, sier Samisk kirkeråds leder Anne Dalheim.

Samisk kirkeråd i Den norske kirke er hovedarrangør, og Dalheim er leder for programkomiteen der Samiska rådet (Sverige), Uleåborgs stift (Finland) og Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsregionen er medarrangører.

Urfremføring av Frode Fjellheim

Den sørsamiske musikeren Frode Fjellheim sørger for et kunstnerisk høydepunkt på åpningsdagen med urfremføring av bestillingsverket "*Hellig jord! Hellig Ord*".

- Vi oppfordrer enkeltpersoner og menigheter til å begynne planleggingen av tur til Mo i Rana i august, sier Dalheim. Vi kan tilby et rikholdig og spennende program for alle aldersgrupper, forteller hun.

Påmelding til Samiske kirkedager 2013 starter 1. mars. Mer informasjon om kirkedagene finner du

her: www.samiskekirkedager.no

Kontaktpersoner:

Leder i Samisk kirkeråd, Anne Dalheim,

Mob. 91 32 43 26

E-post: Anne.Dalheim@storfjord.kommune.no

Generalsekretær i Samisk kirkeråd, Tore Johnsen

Mob: 48 99 12 35

E-post: tore.johnsen@kirken.no

Sámi girkobeavvit bassi eatnama birra

- Min doaivva livččii ahte birrasiid 1000 oasseváldi Norggas, Ruotas, Suomas ja Ruoššas čeahkkanivčče Sámi girkobeivviide borgemánu 9.-11.b. Muoffies/Mo i Ranas. Girkobeivviid bajilčála lea *“Bassi eanan! Bassi Sátne”*. Prográmmas mii dáhttu čájehit ahte čanas sivdnádussii johtá giehtalagaid Sivdnideaddji árvvusatnemiin, dadjá Sámi girkoráđi jodiheaddji Anne Dalheim.

Sámi girkobeavvit lágiduvvojit dán geasi goalmádadaššii, - ja vuosttas gearde Norgga bealde ja lullisámi guovllus. Doalut čohkkejit sámi girkoeallima miehtá Sámi guovlluid. Guovddáš áššin šaddet dálkkádatrievdamat, álgoálbmogiid luondduvuoijñalašvuohta ja Biibbala sátne sivdnádusa birra.

Álggahuvvo ONa álgoálbmotbeavve

Rahpanbeavve borgemánu 9.b. čalmmustahttojuvvo ONa riikkadgaskasaš álgoálbmotbeivi.

- Dát lea váikkuhan min profiilaválljejupmái girkobeivviide. Váldofáddá *“Bassi eanan! Bassi sátne”* vuolggahuvvo biibbalsánsis *«Nuola gápmagiid! Dasgo dat báiki mas don čuoččut lea bassi eanan.»* (2 Mos 3,5), ja dávistuvvo seammás álgoálbmogiid gaskavuhtii lundui, dadjá Dalheim.

Son jáhkká ahte rahpanbeavi šaddá stuorimus ONa álgoálbmotbeavvi čalmmustahttin olles Sámis.

Girkobeavvit álggahuvvojit oktasaš ipmilbálvalusain stuorralávus masa čáhkset lagabui 800 olbmo. Dan mañnil lea váldoseminára mas leat mielde ONa bistevaš foruma ovdeš jodiheaddji Ole Henrik Magga (Sápmi/Norga), Kalaallit Nuunata/Ruonáeatnama bisma Sofie Petersen (inuihtta), ja Alaska-indiána Norma Kassi. Fáddá lea *“Dasgo báiki mas don čuoččut lea bassi eanan! Álgoálbmogat, dálkkádat ja luondduvuoijñalašvuohta.”*

3 jagi plánen

- Mii leat plánen dán fargga 3 jagi, ja mii leat rámis prográmmain ja dainna báikkiin gosa mii bovdet olbmuid, dadjá Sámi girkoráđi jodiheaddji Anne Dalheim.

Sámi girkoráđi mii gullá Norgga girkui lea váldolágideaddji, ja Dalheim jodiha prográmmalávdegotti mas Ruota girkui Sámi ráđđi, Oulu bismagoddi ja Barentsguovllu risttalaš girkuid ovtasbargoráđi leat mielláideaddjin.

Vuosttasčájalmas – Frode Fjellheim

Mii leat sihtan lullisámi musihkkadahkki Frode Fjellheima čállit musihkkabihtá *“Bassi eanan! Bassi Sátne”* mii rahpanbeaivve čuojahuvvo vuosttas geardde. Dát šaddá stuorra dáiddalaš dáhpáhus.

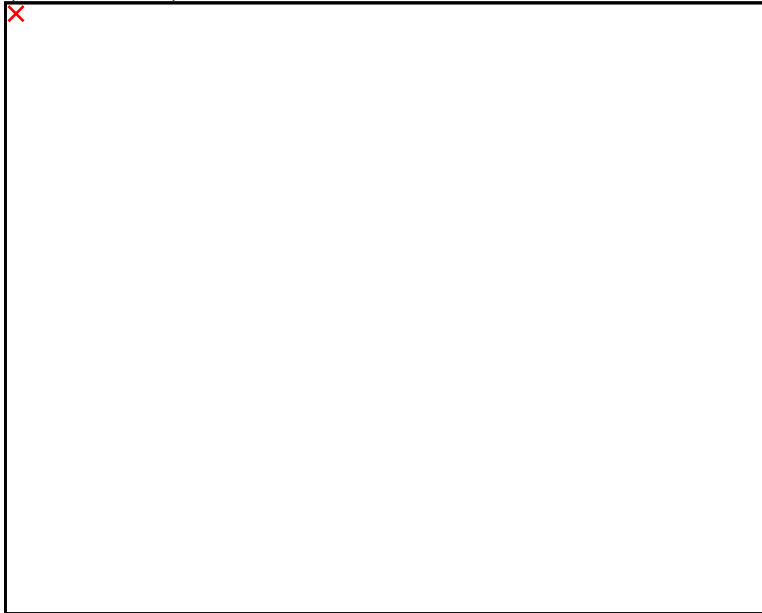
Mii ávžžuhit ovttaidolbmuid ja searvegottiid dál juo ráhkkanišgoahit Muoffiei vuolgit borgemánus, dadjá Dalheim. Mis lea valljugas ja miellagiddevaš prográmma buot ahkásaččaide, son muitala.

Almmuheapmi Sámi girkobeivviide 2013 álgá njukčamánu 1.b. Eambo dieđuid girkobeivviid birra gávnnat dás: www.samiskekirkedager.no

Rød knapp mot vold

(23.01.2013)

Alle som bærer den røde knappen er ambassadører for Rød knapp-kampanjen STOPP VOLD MOT KVINNER. Biskop Solveig Fiske er en av dem.

Kampanjen vil jobbe for at bekjempelse av vold mot kvinner skal bli et viktig tema i valgkampen fram mot høstens stortingsvalg. Fra 1992 til og med 2011 har 49 172 kvinner og 36 336 barn hatt et opphold på et av landets krisesentre. Til sammen har de overnattet 1 845 289 døgn for å redde liv og helse. Nasjonale statistikker, historier om vold og drap samt voldsutsatte kvinners erfaringer med å leve med vold, har vi dessverre mange av.

Alle former for vold mot kvinner er kriminelle handlinger som gir de utsatte store helseplager og skader. Volden er ikke et kvinneproblem. Det er et menneskeproblem, et samfunnsproblem, et demokratisk problem, et likestillingsproblem og et helseproblem! Tiden er overmoden for å bekjempe vold og undertrykking av kvinner i "verdens beste land å bo i". Vi trenger holdningsendringer og vi trenger handling!

Bak kampanjen står Den norske kirke, Islamsk råd, Reform (Ressurser for menn), Norske kvinners sanitetsforening, Krisesentersekretariatet, Virke, JURK (Juridisk rådgiving for kvinner) og Pensjonistforbundet.

Rød knapp-kampanjen STOPP VOLD MOT KVINNER kan kontaktes via stoppvoldmotkvinner@gmail.com eller

<https://www.facebook.com/stopp.vold.mot.kvinner>

Den norske kirke krever klimakutt i Nasjonal transportplan

(25.01.2013)

- Den norske kirke var svært glad da man kom frem til et klimaforlik i juni i fjor. Nå er det tid for å gjøre alvor av løftene som ble gitt. Regjeringen må sørge for at Nasjonal transportplan fører til reduserte utslipp av klimagasser i Norge, sier Paul Erik Wirgenes, avdelingsdirektør i Kirkerådet og leder for styringsgruppen til det felleskirkelige prosjektet [Skaperverk og bærekraft](#).

[Leder for Naturvernforbundet, Lars Haltbrekken, leverte oppropet til samferdselsminister Marit Arnstad utenfor Slottet i Oslo fredag 25. januar.](#)

Kirkemøte- vedtak

Den norske kirke har forpliktet seg til å arbeide for klima og miljø-saker gjennom flere Kirkemøte-vedtak. Senest i april 2012 ble det vedtatt at Den norske kirke skal delta aktivt i kampanjen [Klimavalg 2013](#).

[Se KM vedtak 4/12 Skaperverk og bærekraft. Revidert prosjektplan.](#)

Opprop

11. juni 2012 vedtok Stortinget et bredt klimaforlik, som slår fast at Norge skal kutte sine utslipp av klimagasser. Organisasjonene bak dette oppropet ber regjeringen ta klimaforliket på alvor. Den kommende transportplanen må føre til reduserte utslipp av klimagasser fra transportsektoren fram mot 2020, og på lengre sikt.

Organisasjoner som har undertegnet:

Fagforbundet, NHO Logistikk og Transport, Utdanningsforbundet, Norges Automobil-Forbund, Norsk Jernbaneforbund, Tekna, YS, Den norske kirke, Unge Høyre, AUF, Rød Ungdom, Grønn Ungdom, Unge Venstre, Krfu, Sosialistisk Ungdom, Naturviterne, Arbeidsgiverforeningen Spekter, Norsk Lokomotivmannsforbund, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, Framtiden i våre hender, Miljøstiftelsen Zero, Greenpeace, WWF, Miljøagentene, Klimavalg 2013, Norsk klimanettverk, Norsk Klimastiftelse, Besteforeldrenes Klimaaksjon, Spire, Utviklingsfondet, Changemaker, Kirkens Nødhjelp, Sabima, Grønn Hverdag, ForUM for utvikling og miljø, Norges Bonde- og Småbrukarlag, Norges Bondelag, Norges Bondekvinneforbund, KFUK-KFUM Global, Norges Bygg- og Eiendomsforening, Norsk Bioenergiforening, For Jernbane, Intercityprosjektet Lillehammer - Gudbrandsdalen, Kollektivkampanjen, Norsk Elbilforening, Grønn Bil, Syklistenes Landsforening, Trafikkaksjonen og Digni. Fylkesordførere som har undertegnet: Per-Eivind Johannesen, Fylkesordfører i Vestfold Ole Haabeth, Fylkesordfører i Østfold Gro Lundby, fylkesordfører

Oppland

Stein Reinertsen vigslet til biskop

(27.01.2013)

53-åringen fra Farsund er den første biskopen som er tilsatt av kirkens egne organ, etter grunnlovsendring i mai 2012. Han ble tilsatt av det valgte Kirkerådet 7. desember i fjor. Reinertsen kommer fra stillingen som prost i Mandal.

Vigslingsgudstjenesten ble holdt i Kristiansand domkirke søndag 27. januar.

[Se opptak fra gudstjenesten på www.nrk.no/sorlandet](http://www.nrk.no/sorlandet)

- [Her er programmet for vigslingsgudstjenesten](#)

Taler og hilsener ved vigslingen av Stein Reinertsen til biskop i Agder og Telemark bispedømme 27. januar 2013:

- [Vigslingstale ved Bispemøtets preses, biskop Helga Haugland Byfuglien.](#)

- [*Det gode korn!*](#)
[Preken ved biskop Stein Reinertsen](#)
  - [Hilsen ved bispedømmerådsleder Jan Olav Olsen.](#)
  - [Hilsen ved leder av Kirkerådet Svein Arne Lindø.](#)
  - [Hilsen ved fylkesmann Ann-Kristin Olsen.](#)
  - [Hilsen ved prost i Arendal Sissel Hasleholm.](#)
-

[Les mer om biskop Stein Reinertsen her.](#)

Litt om Agder og Telemark bispedømme:

Stavanger/Kristiansand bispedømme ble delt i Agder bispedømme og Stavanger bispedømme fra 1. januar 1925. Kristiansand hadde da vært bispesete i Stavanger/Kristiansand bispedømme fra 1682. Bispedømmet omfatter fylkene Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder. Fra 1. januar 2005 ble navnet endret til Agder og Telemark bispedømme.

Tidligere biskoper i bispedømmet:

Bernt Andreas Støylen 1925-1930

James Maroni 1930-1946

Johannes Smemo 1946-1951

Johannes Smidt 1951-1957

Kaare Støylen 1957-1973

Erling Utnem 1973-1983

Halvor Bergan 1983-1998

Olav Skjevesland 1998-2012

Stein Reinertsen 2013-

Meditasjon er en hemmelighet

(30.01.2013)

Areopagos er en kristen organisasjon som arbeider med religionsdialog, studier av samtidsreligiøsitet og med å formidle kristen spiritualitet i Kina, Danmark og Norge. Samtidig med at Verbum Forlag lanserer boken *Veier til helhet Lær å meditere i kristen tradisjon*, av Anna Ramskov Laursen, presenterer Areopagos sitt meditasjonsprosjekt «*Meditasjon – å søke livets sentrum. En vei til fordypning*».

Den norske kirkes siste offisielle uttalelse om meditasjon var på Bispemøtet i 1979.

- Uttalelsen var svært kritisk og bidrar fremdeles til å skape et inntrykk av meditasjon som noe fremmed i forhold til kristen tro. I dag praktiserer flere biskoper regelmessig meditasjon. Vi forventer at biskopene lytter seg inn til dette behovet og gjør sitt for å løfte fram en meditasjonsbevegelse i kirken, sier Laugerud som er ordinert prest i Den norske kirke.

Han registrerer at mange menigheter gir plass til yoga, mindfulness, avspenning og avslapningsøvelser.

- Det er viktig å gå kritisk igjennom etablerte holdninger og praksiser, reflektere teologisk rundt spørsmål knyttet til meditasjon og drøfte hvordan kirke og organisasjoner kan ta meditasjon i bruk på en måte som rotfestet i kirkens egen tradisjon. Målet kan ikke bare være å svare på menneskets kroppslige og sjelelige behov, men å styrke og utvikle relasjonen til den treenige Gud, sier Tore Laugerud.

Prest og meditasjonsleder Anna Ramskov Laursen har skrevet boka *Veier til helhet* om elleve svært forskjellige meditasjonsformer fra kristen tradisjon. Den er en del av meditasjonsprosjektet til Areopagos 2013-2015, som skal gjøre kristen meditasjon mer tilgjengelig og alminnelig.

I [presentasjonen av prosjektet](#) listes hovedmålene opp slik:

Gjennom prosjektet ønsker vi å samarbeide med, spre informasjon om og skape interesse for kristen meditasjon hos følgende målgrupper:

Menigheter knyttet til ulike kirkesamfunn: enkeltpersoner, grupper, ansatte og menighetsråd
Sentral- og regionalkirkelige organer: Kirkerådet, Bispemøtet, Norges kristne råd og frikirkelige

lederstrukturer
Kirkelige utdanningsinstitusjoner
Kristne organisasjoner, nettverk og bevegelser
Religiøst og eksistensielt søkende mennesker
Alle som opplever behov for stillhet og fordypning
Videre ønsker vi dialog og samarbeid med:
Eksisterende kristne meditasjonsgrupper og -miljøer
Retreatstedene
Presteforeningens fagråd for spiritualitet
Nyåndelige miljøer
Mediterende innenfor den buddhistiske tradisjon
ACEM
Meditasjonsengasjerte innenfor helsevesen, næringsliv m.m.

Foto hentet fra presentasjon av Areopagos-prosjektet "Meditasjon – å søke livets sentrum. En vei til fordypning"

- [Presentasjon av Areopagos-prosjektet Meditasjon – å søke livets sentrum. En vei til fordypning](#) (2.8 mb - pdf)
- [Boken *Veier til helhet*](#) (Verbum Forlag)
- [Se stoff om Den norske kirkes arbeid med utfordringene fra nyreligiøsiteten her](#)

Abrahams barn sammen til Midtøsten

(31.01.2013)

Dialoggruppen *Abrahams barn* ble startet våren 2011. Jevnlige møtes representanter fra Det mosaiske trossamfunn, Islamsk råd Norge og Den norske kirke for å bli bedre kjent og minske konflikter. De 14 medlemmene i *Abrahams barn*, en ungdom/student fra hver religion, i tillegg til en representant fra Oslo katolske bispedømme, tar turen sammen til Israel, Vestbredden og Gaza 4.-10. februar.

Reisen ledes av Berit Hagen Agøy, generalsekretær i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, Mehtab Afsar, generalsekretær i Islamsk råd Norge og Ervin Kohn, styreleder i Det mosaiske trossamfunn. De har alle store forventninger til reisen.

Berit Hagen Agøy:

- Denne turen er et resultat av mange års dialog og samarbeid hvor vi har vunnet hverandrestillitslik at vi kan være åpne, ærlige og kritiske mot hverandre. Gjensidig tillit er en forutsetning for å lære av hverandre. En viktig del av turen er å dele de gode dialogerfaringene vi har i Norge med andre i Israel og Palestina. Religionsdialog er ikke koseprat, menhard arbeid. Det er krevende å eksponeres for andres tro og meninger når de strider mot ens egne. Toleransen settes på prøve, men samtidig vinner vi ny innsikt, noe som gjør oss litt mer ydmyke når det gjelder bastant å hevde egne synspunkter.

Ervin Kohn:

- Etter flere års dialog vil denne reisen bidra til å gi oss likere referanserammer, og utfordre eksisterende oppfatninger og gi dialogen oss imellom en ny driv. Konflikten mellom Israel og palestinerne ligger som en skygge over alle jødisk-muslimske dialoger. Med denne reisen tar vi tyren ved hornene. Jeg håper vi kan lære å snakke om konflikten uten at noen av partene hopper ned i skyttergraven. En slik lærdom og trening vil vi kunne bringe videre når vi trekker dialogen ned på grasrota.

Mehtab Afsar:

- Vi nekter å la ulike syn på den politiske konflikten i Israel og Palestina ødelegge for den gode religionsdialogen vi har på nasjonalt nivå Norge. Utfordringen nå blir å få dialogen ned på grasrotnivå og vise at fredelig samarbeid og respekt for hverandre er mulig uavhengig av ulike religiøse og politiske ståsteder.

Ingrid Rosendorf Joys, Den katolske kirken:

- Jeg ser fram til å få et innblikk i hvordan vanlige mennesker opplever hverdagen i Det hellige land, og erfare hvordan konflikten forvansker deres liv. Jeg håper at det at vi får denne erfaringen sammen – jøder, muslimer og kristne – kan føre til at vi snakker med ydmykhet om konflikten og løsningene, og med frimodighet om de menneskelige lidelsene.

Hvem skal dere møte?

I programmet for det ukelange besøket, skal delegasjonen reise til Tel Aviv, Gaza, Jerusalem, Hebron og Betlehem. Gruppen skal besøke blant annet Al Aqsa-moskeen, Vestveggen, Gravkirken, Holocaustmuseet Yad Vashem, Abrahams grav og Fødselskirken i Betlehem. På reisen vil de møte jødiske bosettere i Hebron, muslimske og kristne organisasjoner i Gaza, religiøse ledere i Jerusalem, og dialog- og forsoningsorganisasjoner i Israel og Det palestinske området.

Hvorfor reise?

Målet med den UD-finansierte reisen er få en felles forståelse og opplevelse av situasjoner og personer man møter i Israel og Det palestinske området, og ta med disse erfaringene hjem for å bedre dialogen også på grasrotnivå her hjemme. *Abrahams barn* har ingen ambisjoner om å bli enige om Israel-Palestina-konflikten. Men hensikten er å oppsøke konflikten i fellesskap og finne måter å snakke om den på – som kristne, muslimer og jøder – som ikke gir grobunn for ekstremisme, hat, antisemittisme eller islamofobi.

Pressetreff:

Det vil være mulig å møte de tre lederne på lørdag 9. februar i Jerusalem, dersom dette er interessant, kontakt kommunikasjonsrådgiver siv.thompson@kirken.no siv.thompson@online.no eller +47 482 482 54 eller de enkelte lederne direkte.

Ervin Kohn +47 900 75 000 ervkohn@gmail.com

Mehtab Afsar +47 48 48 64 00 post@irn.no

Berit Hagen Agøy +47 48 99 12 70 bha@kirken.no

Ingrid Rosendorf Joys +47 402 15 132 ingrid.joys@katolsk.no

Disse blir med på reisen:

Berit Hagen Agøy, General Secretary, Church of Norway Council on Ecumenical and International Relations (Mellomkirkelig råd)

Ervin Kohn, President of the Jewish Community of Oslo

Mehtab Afsar, General Secretary of the Islamic Council of Norway

Senaïd Kobilica, President of the Islamic Council of Norway

Mohamed Bouras, Imam and Vice-president of the Islamic Council of Norway

Faruk Terzic, Chair of Imam Committee, the Islamic Council of Norway

Emrah Sezgin, Board member, the Islamic Council of Norway

Nafisa Iram Khan, *Student*, Vice-Chair of Muslim Student Association in Norway

Joav Melchior, Rabbi of the Jewish Community of Oslo

Anne Sender, Former President and member of the Jewish Community in Oslo

Naomi Sender, Member of the Jewish Community in Oslo

Tobias Aron Skjeseth Bashevkin, *Student*, Jewish Community in Oslo

Ingrid Rosendorf Joys, Head of External Relations, Roman-Catholic Church in Norway

Vebjørn L. L. Horsfjord, Researcher on Interreligious Dialogue, Faculty of Theology, University of Oslo

Sven Thore Kloster, Advisor on interreligious relations, Church of Norway Council on Ecumenical

and International Relations

Frøydis Indgjerdingen, *Student*, Church of Norway

Siv Thompson, *Journalist*, Church of Norway National Council

Oljefondet blir sak på Kirkemøtet

(31.01.2013)

Det er Kirkerådet som vedtar sakliste for de årlige Kirkemøtene. Under rådets møte 31. januar - 1. februar hadde de 15 rådsmedlemmene en runde om hvordan Den norske kirkes organer bør uttale seg når det gjelder myndighetenes forvaltning av oljeressursene.

Denne saken kommer på Kirkemøtets bord etter en henvendelse fra Agder og Telemark bispedømmeråd. Kampanjen [Klimavalg 2013](#), som Kirkemøtet i 2012 var med å ta initiativet til, ligger også bak når årets Kirkemøte skal drøfte saken.

Representanten for Agder og Telemark bispedømmeråd i Kirkerådet, Jan Olav Olsen er ikke redd for at kirken gjøres til latter ved å engasjere seg i vanskelige politiske saker:

- Dette er et spørsmål om kirkens vilje til å vise engasjement. Kirkemøtets uttalelse bør ikke forsøke gå i dybden i faktagrunnlaget. Dette handler om å komme med innspill til politiske organer, og til Stortinget. Kirkens røst får nødvendig tyngde ved at Kirkemøtet gjør vedtak, sier Olsen.

- Jeg ønsker meg en kirke som engasjerer seg i vanskelige saker og av og til blir en stein i skoen for myndighetene. Men vi trenger mer oppmerksomhet om hvordan vi opptrer som etiske veiledere, sier nestleder i Kirkerådet Kristin Gunleiksrud.

Rådsmedlem Erling Birkedal sier det slik:

- Vi må tørre å være profetiske, og ikke tro at vi kan få med oss alle tall og data. Vi skal sette på dagsorden de sakene som er livsviktige. Forvaltningen av oljeressursene og de verdiene som ligger i dem er jo av global betydning.

Han får støtte av rådsmedlem Egil Morland:

- Jeg vil ikke ha en grundig utredning av investeringspolitikken. Kirkemøtet må holde seg til en profetisk etisk røst om forvaltning av Oljefondets enorme verdier.

Før et forslag til uttalelse sendes til Kirkemøtet, skal saken tas opp i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke i mars og på neste møte i Kirkerådet, også i mars.

Ledere i Den norske kirke møtte sist høst olje- og energiministeren for samtaler om Norges forvaltning av energiressursene her i landet. Det blir nytt møte mellom kirkeledelsen og olje- og energiministeren i mars i år.

- [Kirkeledere diskuterte tjæresand med Ola Borten Moe](#)

Nyhets sak på www.kirken.no 27.11.2012

- [Ber Oljefondet investere i fattige land](#)

Nyhets sak på www.kirken.no 28.09.2009

I et brev til de tre regjeringspartiene ber Mellomkirkelig råds fagorgan på internasjonale spørsmål om et eget investeringsprogram for utviklingsformål i fattige land.

Åpent rom for tro

(01.02.2013)

Kirkerådet i Den norske kirke hadde 31. januar-1. februar en første gjennomgang av [den ferske utredningen fra regjeringens livssynspolitiske utvalg](#). I uttalelsen signaliserer Kirkerådet hvilke spørsmål rådet mener er viktige i den høringsrunden Kulturdepartementet tilrettelegger og for regjeringens og stortingets videre arbeid med livssynspolitikken.

Her følger uttalelsen:

Åpent rom for tro

Kirkerådet ønsker utredningen *Det livssyns åpne samfunn* NOU 2013:1 velkommen. Den norske kirke har lenge etterlyst en helhetlig tros- og livssynspolitikk. Vi deler utredningens understrekning av at religionsfrihet og likebehandling er fundamentale verdier som må ligge til grunn for statens støttende religionspolitikk i et moderne og pluralistisk samfunn.

Utredningen respekterer at tro og livssyn er grunnleggende både for enkeltmenneskers livsanskuelse og for verdier og handlinger i sosiale sammenhenger, og derfor må dette også kunne komme til uttrykk i det offentlige rom. Tro og livssyn gir mange mennesker mening, tilhørighet og trygghet, verdier som er viktige å ivareta i vårt omskiftelige og globaliserte samfunn.

Det er en statlig oppgave å legge til rette for at alle borgere kan få utøve sin tro, ikke bare privat, men også i offentligheten. Kirkerådet støtter utredningens vektlegging av at det norske samfunnet skal være livssynsåpent og at det er en statlig oppgave å legge til rette for dette. Slik sikres religionsfriheten. En åpen tilnærming til religion og livssyns tilstedeværelse i det offentlige rom, i kombinasjon med likebehandlingsprinsippet, legger samlet et godt grunnlag for en aktivt støttende religionspolitikk.

Kirkerådet verdsetter at utredningen problematiserer begrepet 'likebehandling'. En livssynsåpen religionspolitikk startet ikke med blanke ark, men skal realiseres i et samfunn som i tusen år har hatt kristendommen som den bærende samfunnsideologi. Stortinget bekreftet i 2012 at kristendom og humanisme er arven det norske samfunnet skal bygge videre på (Grunnlovens paragraf 2).

Dette hensynet må kombineres med respekten for andre tros- og livssyn. Staten kan ikke diskriminere mellom livssynene, med mindre det er saklige grunner for det. En saklig grunn kan være hensynet til etablerte religiøse tradisjoner i det norske samfunn og den rollen Den norske kirke faktisk har også i dagens samfunn. En annen saklig grunn kan være avveininger i forhold til andre rettigheter og hensynet til lovverk og offentlig orden.

Det er viktig å ha en god og åpen debatt om hvordan de ulike hensyn skal veies opp mot hverandre, og Kirkerådet mener at hensynet til majoritetstradisjoner og Den norske kirkes faktiske posisjon må veie tungt i forhold til prinsippene om strikt likebehandling og ikke-diskriminering. Samtidig påligger det Den norske kirke som majoritetstrossamfunn et stort ansvar for gi andre deres rettmessige plass i offentligheten, i institusjoner og ved nasjonal begivenheter.

I høringen vil Kirkerådet ha merknader til flere av forslagene i utredningen *Det livssyns åpne samfunn*, - blant annet rammene for gravferdsforvaltningen her i landet og trossamfunns vigselfrett. Utredningens anbefalinger om kirkelig betjening ved offentlige institusjoner og kirkens rolle i nasjonale markeringer vil også bli tema i Kirkerådets høringsuttalelse.

Kirkerådet er glad for diskusjonen som allerede er godt i gang, og ser fram til høringen som kommer. Høringsrunden vil utfordre trossamfunn, institusjoner og offentlige organer til grundig gjennomtenkning av hvordan menneskers tro og livssyn skal gis rom i et moderne samfunn.

Kirkerådet

1. februar 2013

Utvalgsleder Sturla Stålsett presenterer NOU 2013: 1 Det livssyns åpne samfunn. En helhetlig tros- og livssyns politikk for kulturminister Hadia Tajik og fornyings-, administrasjons- og kirkeminister Rigmor Aasrud 7. januar 2013 (Foto: KUD/Nybo)

Nordlyskatedralen vigslet

(11.02.2013)

Ideen om en ny kirke i Alta ble lansert allerede i 1960-årene. Den gamle kirken var for liten. Da ble sentrumsområdet utpekt som sted for nykirken. Vinnerutkastet til prosjektet til Nordlyskatedralen ble utpekt vinteren 2002, og byggingen av Nordlyskatedralen startet i desember 2010.

Under vigslingsgudstjenesten satt mange av de fremmøtte med klump i halsen og tårer i øyekroken etter at 40 års arbeid for å realisert en ny kirke i Alta, endelig er over.

- Nordlyskatedralen Alta kirke er et hus som hører Herren til. Det er det den vigslsles til i dag. Med det nye kirken har dere fått både et åndelig samlingssymbol og et varemerke. Bruk kirken til begge deler, men forstå forskjellen, sa biskop Kjølås i sin preken.

Han karakteriserte praktbygget slik:

- Det titankledde tårnet hever seg 45 meter over bakken, høyt over menneskelivets hverdagsliv. Når

solen går ned, vil man se glansen av dagen mot tårnet. Når dagen gryr, er tårnet det første som fanger lyset. I mørketiden vil det opplyste tårnet være som en ildsøyle, et talende landemerke i stadig bevegelse mot det høye. En vakker nordlysnatt vil det sprakende lyset fra himmelen skinne i tårnplatene.

Det er LINK arkitektur som har stått for utformingen av bygget. Kirkens spiralformede tårn og spir strekker seg hele 47 meter opp mot himmelen, inspirert av nordlyset som har gitt kirken dens navn.

Den danske kunstneren Peter Brandes står bak både den store alterfiguren, utformingen av de liturgiske møblene og utsmykningen av tårnveggene inne i kirkerommet.

- [Se innslag i NRK Dagsrevyen 10. februar](#)
- Se vigslingen av Nordlyskatedralen på www.altaposten.no
- [Se nettsidene til Nordlyskatedralen](#)
- [Les prekenen til biskop Per Oskar Kjølaas på vigslingsgudstjenesten](#) (pdf)

Flertall for vigsel av likekjønnede

(11.02.2013)

- Last ned rapporten
[Rapporten «*Sammen – samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv*»](#)
>> [Last ned en ren tekstutgave av rapporten her](#)
- [Presentasjon av utredningen fra Bispemøtets samlivsetiske utvalg](#)
- ved leder av utredningsutvalget Helga Haugland Byfuglien, Bispemøtets preses

Med den nye ekteskapsloven av 2009 fikk homofile og lesbiske adgang til å gifte seg. Loven presiserer imidlertid at kirkebryllup forutsetter en liturgi fastsatt av Kirkemøtet.

Da Kirkerådet i 2009 drøftet oppfølging av ny ekteskapslov, besluttet rådet å be Bispemøtet om en bred og helhetlig fremstilling av samlivsetiske problemstillinger. En del av dette handler om hvordan kirken skal forholde seg til homofile som ønsker å gifte seg i kirken eller få en kirkelig velsignelse.

Bispemøtet oppnevnte høsten 2009 utvalget som 11. februar 2013 presenterte resultatet av sitt arbeid.

Utvalgsrapporten blir drøftet på Bispemøtet denne uken. Videre saksgang mot behandling på Kirkemøtet er avhengig både av hva slags anbefaling Bispemøtet vil gi, og av Kirkerådets vurdering av saken.

- På Kirkerådets møte i mars vil vi drøfte hvordan saken skal håndteres videre. Utvalgsrapporten leder fram mot noen alternative konklusjoner som det går an å ta stilling til. Dette gjør det lettere å legge til rette for gode prosesser framover, sier leder i Kirkerådet Svein Arne Lindø.

Preses i Bispemøtet, Helga Haugland Byfuglien (bilde) har ledet utvalget bak rapporten. Hun er ikke redd for at kirkens etiske veiledning endres over tid:

- Troen på Gud som skaper av alt liv, tilsier at kristen etikk er allmenn og må kunne etterprøves på hva som er godt for mennesker og for fellesskapet. Den må ta utgangspunkt både i Bibelens åpenbaring og menneskers livserfaring. Det betyr at kirken i sine etiske overveielser tar utgangspunkt både i bibelens tekster og vår forståelse av hva de formidler. På samme tid relaterer vi tekstene til vår tid og tar i bruk vår innsikt og kunnskap. Dette er ikke et kompromiss, men en konsekvens av troen på Gud som skaper, sier Helga Haugland Byfuglien.

I drøftingen av likekjønnet samliv har utvalget vurdert tekstene som omhandler homoseksuelle handlinger, særlig hos Paulus. Det er enighet om at han fordømmer slik adferd, og ser det som et uttrykk for opprør mot Guds skaperorden, slik også Den norske kirkes Lærenemnd konkluderte med i 2006.

- Slik utvalget forstår tekstene som omhandler homoseksuelle handlinger, forholder Paulus seg neppe til homofil kjærlighet. Utfra den vurderingen finner vi at han ikke tar stilling til det som kirken forholder seg til i dag, nemlig kjærlighet, der to mennesker av samme kjønn elsker hverandre og trofast vil stå ved hverandres side livet ut, sier Helga Haugland Byfuglien.

Bispemøtets samlivsetiske utvalget startet sitt arbeid i 2010, og har hatt 18 møter. Utvalget har hatt følgende sammensetning:
Biskop Helga Haugland Byfuglien, leder,
Biskop Halvor Nordhaug,
Biskop Tor B. Jørgensen,
Professor Svein Aage Christoffersen, Teologisk fakultet, Universitetet i Oslo,
Professor Svein Olaf Thorbjørnsen, Menighetsfakultetet,
Psykolog og generalsekretær Adelheid Firing Hvambdal, Norges KFUK-KFUM,
Barne- og ungdomsprest Elise Ottesen Søvik, Bekkelaget menighet,
Stipendiat Åste Dokka, Teologisk fakultet, Universitetet i Oslo,
Sosialantropolog og førsteamanuensis Marianne Skjortnes, Misjonshøgskolen.

Utvalget har drøftet Den norske kirkes ekteskapsforståelse, prinsipper for bibeltolkning, samboerskap, homoseksualitet og homofilt samliv, utvikling i samlivs praksis, kirkelige liturgier og retningslinjer for ansatte.

Bispemøtet er samlet 11.-15. februar, og skal blant annet behandle utvalgets rapport.

Kontaktperson:

Bispemøtets generalsekretær Christofer Solbakken,
cso@kirken.no Tlf.: 95 11 99 46

- [Rapporten «Sammen – samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv»](#)
>> [Last ned en ren tekstutgave av rapporten her](#) (pdf)

Rapporten kan også bestilles som et hefte fra materiell@kirken.no / www.kirken.no/materiell
Pris: kr. 100,- + porto og eksp.gebyr.

Se også:

- [Homofilisaken 1992-2013](#)

En kortfattet historisk gjennomgang

- [Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken](#)

Uttalelse fra Den norske kirkes lærenemnd januar 2006

Abrahams barn litt klokere

(12.02.2013)

Ukesturen 4.-10. februar ble ledet av generalsekretær Berit Hagen Agøy i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, samfunnskontakt Ingrid Rosendorf Joys i Oslo katolske bispedømme, generalsekretær Mehtab Afsar i Islamsk råd Norge og Ervin Kohn, styreleder i Det mosaiske trossamfunn i Oslo. Alle tre religioner hadde med seg fem delegater, blant disse var også tre studenter.

Tobias Bashevkin, Nafisa Khan og Frøydis Indgjerdningen i Gaza. (Foto: Kirkerådet)

Livet er forandret

Nafisa Khan sitter i ledelsen for Muslimsk studentforening hjemme i Norge. Denne februaruka var hennes første reise til Israel og Palestina, og hun er ikke den samme nå som før hun dro.

-Turen har forandret meg både personlig og intellektuelt. En ting er å lese om konflikten, men det er noe helt annet å oppleve den på kroppen. Jeg har alltid vært klar over hvor heldig jeg er og hvor mye jeg har, og har alltid vært takknemlig for det. Nå er jeg takknemlig på en helt annen måte. For eksempel etter at vi var på Checkpoint 300 i Betlehem, der vi var stuet sammen i en lang bås for å slippe inn i Israel - det å stå i kø kommer aldri til å føles det samme igjen. Så denne turen har

forandret meg til det bedre, jeg vil si at denne turen har forandret livet mitt.

En tidlig morgen på Checkpoint 300 mellom Betlehem og Jerusalem. En vanlig morgen tar det to timer å komme seg gjennom sikkerhetskontrollen. (Foto: Kirkerådet)

Intens uke

Uka var et møte med det ekstreme i Midtøsten-konflikten. Første dagen ble tilbrakt i Gaza, under beskyttelse av UNDP (FNs utviklingsprogram). Der møtte nordmennene flere muslimske organisasjoner og fikk se skadene etter israelsk bombing med egne øyne. I palestinske Hebron møtte delegasjonen en representant for de israelske bosetterne. I Jerusalem besøkte nordmennene muslimenes Al Aqsa-moske, og jødernes Vestmur og tunnelene og utgravingene inntil muren. På lørdag ble sabbaten feiret, og alle besøkte synagoger i Vest-Jerusalem. På søndag overvar norske jøder, muslimer og kristne messe i en katolsk kirke i Betlehem. Dialogsamtaler foregikk hele tiden, og dreide seg blant annet om forholdet mellom okkupasjonen av palestinske områder og Israels rett til å forsvare seg.

Håpet er fortsatt der

Tobias Bashevkin er medlem av Det mosaiske trossamfunn i Oslo, og for tiden i Kongens garde. Han har fortatt håp om et fredelig Israel og Palestina, selv etter en uke der han var tett på de ekstreme forholdene.

-Mitt håp står fast, men mine tanker om hva som må gjøres for å oppnå det, er endret. Først og fremst ser jeg nå at religiøse ledere må inkluderes i fredsprosessen. Dette fordi de er essensielle for å snu opinionen i sine samfunn. Videre er det uunnværlig at folk og organisasjoner blant palestinere, israelere og verdenssamfunnet evner å se konflikten med to øyne. Dette fordi fred bare vil seire når de involverte parter evner å se hverandres smerte.

Må ikke velge side

Den tredje studenten på reisen var Frøydis Indgjerdingen ved Teologisk fakultet, hun sitter også i Borg bispedømmeråd. Indgjerdingen mener absolutt at Den norske kirke kan bidra konstruktivt i konflikten.

-Vi må formidle informasjon, og være bevisste på de ulike narrativene de som formidler sine historier står i. Jeg tror også kirken må støtte organisasjoner som jobber med dialog på tvers av grenser. Vi må i tillegg vise solidaritet med de menneskene som berøres av konflikten. Men jeg vil også vektlegge at man verken trenger eller bør velge side i konflikten, men heller være en venn og tilhenger av fred.

Formålet med reisen var formulert slik for delegasjonen:

- Finne måter å snakke om konflikten på som ikke gir næring til hat, antisemittisme eller

islamofobi

- Lære noe nytt om Israel-Palestina-konfliktens kompleksitet som vi kan formidle hjem i våre respektive sammenhenger
- Å få en felles forståelse/opplevelse av personer/situasjoner/historier vi møter
- Besøke det jødisk-kristne-muslimske religionslederrådet i Jerusalem, Council of Religious Institutions in the Holy Land
- Erfare i fellesskap gode relasjoner som finnes mellom jøder, kristne og muslimer i Israel og Palestina
- Erfare og eksponere seg for retorikk, ideologi, personer og fiendebilder som skaper spenninger mellom jøder, kristne og muslimer både i Midtøsten og i Norge.
- Dele erfaringer og opplevelser som gjør oss til en bedre dialoggruppe.

For mer informasjon om reisen, kontakt

Ervin Kohn, ervkohn@gmail.com, 900 75 000

Berit Hagen Agøy, bha@kirken.no, 48 99 12 70

Ingrid Rosendorf Joys, ingrid.rosendorf.joys@katolsk.no, 40215132

Mehtab Afsar, post@irn.no, 48 48 64 00

Samlivsuttalelse fra Bispemøtet i oktober

(15.02.2013)

Bispemøtet nedsatte høsten 2009 et utvalg til å utrede spørsmål knyttet til kirkens forståelse av ekteskap og samliv m.v. [Utvalget leverte 11. februar sin utredning til Bispemøtet.](#)

Bispemøtet fattet 15. februar følgende vedtak i denne saken (Sak Sak BM 8/13 Samlivsutvalgets innstilling):

Bispemøtet takker utvalget for det arbeid som nå foreligger. Utvalget har gjennomført en viktig drøfting, og utredet teologiske premisser for forståelsen av ekteskap og samliv i lys av kristen tro.

Bispemøtet vil arbeide videre med de problemstillinger som er behandlet i utredningen, og tar sikte på å gi en læremessig uttalelse på bispemøtet i oktober 2013.

Biskopene har også drøftet arbeidet med utvikling av kirkeordningen, og gjorde følgende vedtak i saken BM 5/13 Kirkeordning:

Bispemøtet har videreført sine drøftinger om kirkeordningen, særlig i lys av Kirkerådets behandling og vedtak i sak KR 3/13, jf også sak BM 31/12.

Bispemøtet bekrefter nødvendigheten av at det etableres et nasjonalt rettssubjekt for Den norske kirke, og at arbeidsgiveransvaret for prestene overføres.

Bispemøtet har dessuten valgt arbeidsutvalg for perioden februar 2013 - februar 2015.

Som visepreses ble valgt biskop Tor B. Jørgensen.
Som medlem ble valgt biskop Ingeborg Midttømme.
Som varamedlem ble valgt biskop Halvor Nordhaug.

>> [Last ned foto av Bispemøtets AU](#)

Klimapolitisk debatt på Menighetsfakultetet

(21.02.2013)

- Hvorfor bør vi sette klima på agendaen frem mot stortingsvalget høsten 2013 – og hvordan gjør vi det?

Dette og flere spørsmål skal besvares i løpet av en innholdsrik klimafagdag. Svein Tveitdal, tidligere FN-direktør vil gi siste nytt fra klimafronten, mens biskop Atle Sommerfeldt skal snakke om kirkens møte med klimakrisen.

Ansvarliggjøre politikere

- Vi vil bidra til at studenter får verktøy og inspirasjon til å skape endring, samt muligheten til å utfordre, lytte til og ansvarliggjøre politikerne, sier Hilde-Gunn Sletten, rådgiver for Den norske kirkes nord/sør- informasjon.

Hun er en av initiativtagerne til arrangementet, og ser særlig frem til å høre den politiske debatten med blant annet Ketil Solvik-Olsen (Frp), Øivind Håbrekke (Krf), Nikolai Astrup (H) og Irene Johansen (Ap).

[Meld deg på fagdagen her](#)

Program:

09.30: Kaffe/te – kjeks/frukt

10.00-10.05: Velkomst og presentasjon ved Gunnar Heiene (MF) og Hilde Gunn Sletten (NORD/SØR INFO)

10.05-10.45: Klimakrisen er nå! -Svein Tveitdal, tidligere FN-direktør og leder av Grid-Arendal, presenterer fakta om klimaet, og presenterer klimavalg 2013.

10.45-11.00: Spørsmål fra salen.

11.00-11.30: Slik skaper vi endring – Changemaker

11.30-12.15: Gratis lunsj

12.15-13.00: Tro til handling – kirkens møte med klimakrisen – biskop Atle Sommerfeldt

13.00-13.15: Klimarettferdighet som utfordring for misjonsorganisasjonene – Lillian Dombestein, Normisjon

13.15-13.45: Gruppearbeid

13.45-15.00: Paneldebatt med dagens aktører og representanter fra ulike politiske partier – ledet av Aslak Bonde

[Se program her.](#)

Making Waves vil lage nye nettsider for Den norske kirke

(27.02.2013)

- Nye og moderne nettsider vil gi kirken et enormt løft i den digitale dialogen med sine medlemmer, samt forenkle og effektivisere arbeidshverdagen for ansatte, tillitsvalgte og frivillige, sier Kirkerådets direktør Jens-Petter Johnsen.

Den norske kirke har i dag webløsninger som ikke klarer å håndtere medlemmenes krav og forventninger til kommunikasjon og tjenesteyting. Med nye nettsider skal publikum lettere finne svar på sine spørsmål, gjennom enkle selvbetjeningsløsninger, praktisk informasjon og første kontaktpunkt for å møte en person for samtale og hjelp.

Har ikke intranett

- Det er også oppsiktsvekkende at en så stor organisasjon som Den norske kirke ikke har et intranett for sine ansatte, valgte og frivillige. Dette gjør arbeidshverdagen unødvendig tungvint. Et intranett vil også i større grad samle Den norske kirke som en helhetlig organisasjon og skape en felles identitet, sier Johnsen.

Kontraktinngåelsen med Making Waves viser at Den norske kirke jobber i tråd med regjeringens eget Digitaliseringsprogram, der målsetningen er at publikum skal bruke nettet som sitt førstevalg i kommunikasjon med det offentlige.

Kirkerådet er avhengig av statlige investeringsmidler for å få realisert prosjektet. Foreløpig er ikke finansieringen på plass.

- Kirkerådet foreslo at det ble bevilget penger til inter- og intranettsatsingen over statsbudsjettet både for 2012 og 2013. Så langt har dette budsjettbehovet ikke vært imøtekommet, sier Johnsen.

- Kirken er ambisiøs og spennende

- Vi har hatt nok midler til å gjennomføre en god og grundig behovskartlegging og anbudsprosess, som er godt forankret i organisasjonen. Vi har derfor ikke ventet til sluttfinansieringen er på plass, men holdt moment i arbeidet for å være så raskt ute som mulig til å gjennomføre når sluttfinansiering er på plass. Vi har forventninger om at staten ser behovet og at finansiering er på plass senest i Statsbudsjettet for 2014, sier Johnsen, som har stor tro på dette prosjektet.

- Making Waves leverte et imponerende tilbud, der de viste overbevisende kunnskap om Den norske kirke som organisasjon, samt kompetanse om hva som må til for at dette prosjektet skal bli en suksess. Av fire kandidater, var Making Waves best samlet sett på kvalitet og pris. De er et av Norges ledende leverandører av webløsninger, og har blant andre Regjeringen, Aftenposten, Visit Norway, Norges Fotballforbund, Røde Kors, SAS og LO på kundelisten, forteller han.

Making Waves leverer plattformen EPiServer CMS 7 for internett og intranett, mens Sharepoint 13-plattformen skal brukes som samhandlingsrom på intranettet. Administrerende direktør i selskapet, Dag Honningsvåg, ser frem til samarbeidet med Den norske kirke.

- Kirken er for oss en utrolig spennende kunde og samarbeidspartner med store ambisjoner rundt digitalisering og fremtidige kommunikasjonsløsninger, sier han.

Før hele kirken

Det samlede budsjettforslag for inter- og intranettsatsingen er på 25 millioner kroner. Det vil dekke utviklings- og innføringskostnadene for nye hjemmesider for kirken.no og ferdig plattform og maler for alle enheter i Den norske kirke som ønsker å benytte seg av dette. I tillegg vil det dekke et felles intranett som kirken aldri har hatt før. Frivillige vil også inngå i dette intranettet. De enheter som vil bruke plattformen til å forme egne sider må betale for sine lisenser og drift av dem. Prosjektperioden vil være cirka to år fra oppstart.

- Avhengig av når finansieringen er på plass, håper vi å være ferdige i slutten av 2015, sier Kirkerådets direktør.

Bakgrunn:

I 2010 fikk Den norske kirke kartlagt behovet for nye nettsider, som en del av et større utredningsarbeid i regi av prosjektet IKT i kirken. For å forbedre internt samhandling på tvers av alle enheter og sikre en profesjonell tilstedeværelse på nett, besluttet den Den norske kirke seg for å anskaffe nye webløsninger. Beslutningen er en del av den nasjonale IKT-satsingen som har som hovedmålsetning å bruke IKT målrettet for å understøtte kirkens visjoner og satsingsområder som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

Siden høsten 2011 har kirken kartlagt behov og utarbeidet en kravspesifikasjon som er blitt brukt i anskaffelsen av leverandør av nytt internett og intranett.

For utfyllende informasjon, ta kontakt med kommunikasjonsdirektør Trude Evenshaug

Tlf. 48 99 12 05/ 23 08 12 05

E-post: trude.evenshaug@kirken.no

Samisk kirkeråd møter Kautokeino menighet

(01.03.2013)

NOROGGA GIRKU

Guovdageainnu Kautokeino

5.-6. mars holder Samisk kirkeråd sitt rådsmøte i Kautokeino. Samisk kirkeråd har bl.a. møte med Kautokeino menighetsråd, og tirsdag kveld møter rådet menigheten i forbindelse med gudstjeneste kl 1900 og påfølgende kirkekaffe.

– Vi håper at mange møter fram, sier Dalheim.

En av sakene som Samisk kirkeråd skal behandle på sitt rådsmøte er Stålsett-utvalgets innstilling "*Det livssynsåpne samfunn*" som allerede har vakt debatt. Samisk kirkeråd er opptatt av hvordan forslagene i innstillingen berører det samiske samfunnet og samisk kirkeliv, og er glad for at dette er blant sakene som Kautokeino menighetsråd ønsker å drøfte med Samisk kirkeråd.

Sámi girkoráđđi deaivvada Guovdageainnu searvegottiin

– Guovdageainnu searvegoddi lea deatalaš searvegoddi sámi girkoallimii, ja mii illudit gullat makkár oaivilat olbmui leat go deaivvadit minguin, dadjá Sámi girkoráđi jodiheaddji Anne Dalheim.

Sámi girkoráđđi lágida ráđdečoahkkima Guovdageainnus njukčamánu 5.-6.b. Sámi girkoráđis lea ee. čoahkkinn Guovdageainnu searvegottaráđiin, ja distat eahkeda deaivvada ráđđi searvegottiin ipmilbálvalussii dii. 1900, ja dan maŋŋá girkogáffii.

– Mii sávvat ahte olusat bohtet dohko, dadjá Dalheim.

Okta Sámi girkoráđi áššiin dán ráđdečoahkkimis lea Stålsett-lávdegotti cealkámuš "*Det livssynsåpne samfunn*" (Eallinoaidnofáttmasteaddji servodat) mii juo lea cahkiidahttan digaštallama. Sámi girkoráđđi hálida gullat mo dán cealkámuša árvalusat gusket sámi servodahkii ja sámi girkoallimii, ja lea ilus go dát lea okta dain áššiin man birra Guovdageainnu searvegottaráđđi dáhttu ságastallat Sámi girkoráđiin.

Oktavuohthaolbmot / kontaktpersoner:

Anne Dalheim, mob. 91 23 43 26
Tore Johnsen, mob. 48 99 12 35

Vil at Kirkemøtet skal diskutere menneskerettighetene

(04.03.2013)

På møtet i Mellomkirkelig råd 5.-6. mars drøftes Den norske kirkes arbeid med menneskerettighetene. I saksfremlegget bes rådet om å gå inn for at Kirkemøtet 2014 skal få dette som en egen sak. I forslaget til vedtak heter det også at det bør arbeides med hvordan et menneskerettslig perspektiv kan integreres i trosopplæring og diakoni.

Mellomkirkelig råds menneskerettighetsutvalg arbeider med en utredning om Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene. Dokumentet tar opp forholdet mellom religion og menneskerettigheter og gir eksempler på nye problemstillinger og temaområder som har blitt aktualisert i løpet av de siste tiårene.

Da Mellomkirkelig råd sist hadde en prinsipiell gjennomgang av kirkens menneskerettighetsengasjement i 1998, ble det internasjonale perspektivet vektlagt.

- Vi mener Den norske kirke nå bør gjennomtenke sitt menneskerettighetsengasjement på nytt. Det er ikke fruktbart å skille mellom «nasjonalt» og «internasjonalt» arbeid og i løpet av disse 25 årene har dukket opp mange utfordringer som den gangen ikke ble nevnt i Mellomkirkelig råds utredning, sier Hagen Agøy.

Mellomkirkelig råds menneskerettighetsutvalg peker på at menneskerettighetene er ikke uttømmende for kristen etikk og omtaler dem som "minstestandarder". Det pekes på at kirkens diakoni må strekke seg lenger enn til å oppfylle menneskers rettigheter.

- Kjærlighet, tilgivelse og forsoning er eksempler på kristne verdier som menneskerettighetene ikke dekker. Kirkens diakoni vil derfor strekke seg lenger enn til arbeid for å oppfylle menneskers rettigheter. Menneskerettighetene vil på mange områder utgjøre minstestandarder, som har sitt grunnlag i en bred internasjonal enighet og som derfor er et viktig verktøy i arbeidet for sosial rettferdighet og mot urett og undertrykkelse, heter det i utredningens foreløpige innledningskapittel.

>> [Les en foreløpig utgave av utredningen "Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene»](#)

Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene

Mellomkirkelig råds menneskerettighetsutvalg, februar 2013

Religiøse krefter motarbeider kvinners rettigheter

En rekke kirkelige organisasjoner står bak en uttalelse om at religiøse grupperinger flere steder motarbeider kvinners rettigheter. Uttalelsen som er oversendt Utenriksdepartementet og Norad, kommer i anledning møtet i [FNs Kvinnekommisjon i New York 4.-15. mars.](#)

- Grupper som misbruker religion til politiske formål angriper de universelle menneskerettighetene for halvparten av verdens befolkning. Når det gjelder argumentasjon om at det å styrke kvinners rettigheter er en trussel mot tradisjon og kultur, vil vi sterkt advare mot å tillate at kultur brukes som unnskyldning for overgrep, heter det i uttalelsen som er signert ledere i Norges Kristne Råd, Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, Digni, Kirkens Nødhjelp, KFUK-KFUM Global og Norsk kvinnelig teologforening.

>> [Les uttalelsen her.](#)

Utenriksdepartementet samordner 2012-2015 et prosjekt for norsk deltakelse i internasjonalt arbeid for «[Seksuell og reprodutiv helse og rettigheter](#)» (SRHR). På møtet i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke 5.-6. mars tar man opp temaet «*Seksuell og reprodutiv helse og rettigheter: Utfordringer for Den norske kirke*» på et eget seminar.

>> [Se sakslisten for møtet i Mellomkirkelig råd 5.-6. mars](#)

Kontaktperson:

Generalsekretær i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, Berit Hagen Agøy

bha@kirken.no

Mob.tlf.: 48 99 12 70

Norges Kristne Råd oppfordrer til mer gjestfrihet

(14.03.2013)

Gjestfrihet

Mange millioner mennesker er på flukt i verden i dag. De flykter fra dårlig styre, undertrykkelse, krig og forfølgelse. De aller fleste flykter til naboland og noen av disse kommer til Norge. Som kristne tror vi at alle mennesker har krav på å bli møtt med respekt og anstendighet. Måten vi møter andre mennesker på, avslører våre verdier og vår medmenneskelighet. I denne uttalelsen vil vi henlede oppmerksomheten på tre grupper som utfordrer oss på vår nestekjærighet og vårt medmenneskelige ansvar.

Asylbarna

Rådsmøtet i Norges Kristne Råd er glade for nyhetene i Nathan-saken, og

- håper denne dommen legger grunnlag for sakene til andre asylbarn, og at hensynet til barnets beste vektlegges tyngre.
- oppfordrer UNE om å ikke anke saken videre.

Rådsmøtet mottar med glede nyheten om at dommen i Oslo Tingrett lar sju år gamle Nathan Eshete bli i Norge. Nathan har blitt et ansikt på de 644 asylbarna som venter på å få vite om de får bli i landet, derfor skaper denne dommen også håp andre. Vi mener det er inhumant å sende barn til land de ikke kjenner, språk de ikke kan og et liv i utrygghet. Barna skal ikke straffes for foreldres feil eller norske myndigheters lange behandlingstid i asylsaker.

Enslige, mindreårige asylsøkere

Rådsmøtet i Norges Kristne Råd vil med dette gi sin støtte til oppropet Nestekjærighet, som har to krav:

- Politikken med å gi midlertidige oppholdstillatelser til enslige asylsøkende barn, for så å tvangsreturnere dem til ofte konflikterjuede hjemland når de fyller 18 år, må opphøre.
- Barnevernet må overta omsorgsansvaret for enslige asylsøkende barn mellom 15 og 18 år, for å sikre at alle barn som befinner seg på norsk jord møter et minimum av omsorg.

Tidligere fikk enslige asylsøkende barn uten omsorgspersoner, normalt opphold i Norge. Men i 2009 innførte regjeringen en ny regel som gir denne gruppen midlertidig oppholdstillatelsesom opphører når fylte 18 år. De som da ikke returnerer frivillig, blir tvangsreturnert.

Fra 2009 til 2012 har minst 150 ungdommer fått et slikt vedtak. Mange av disse har sterkt traumatiserende opplevelser fra hjemlandet, og sliter med alvorlige psykiske og fysiske lidelser som følge av dette. De fleste av ungdommene er fra land som Afghanistan, Irak og Etiopia. En del har

forsvunnet, mens andre bor på asylmottak.

FNs barnekomité har gjentatte ganger stilt seg svært kritisk til Norges ivaretagelse av enslige mindreårige asylsøkere, og har anbefalt Norge å overføre omsorgsansvaret for denne gruppen barn til barnevernet.

Romfolket

Rådsmøtet i Norges Kristne Råd vil oppfordre menigheter i alle kirkesamfunn til:

- Å bidra med praktisk hjelp og støtte til romfolket i en vanskelig livssituasjon
- Å åpne kirkens dører og våre hjerter og å vise en inkluderende holdning og praksis
- Å søke kunnskap om romfolket og deres situasjon for å motvirke fordommer, stigmatisering og negative omtaler preget av uvitenhet

Romfolket utgjør en sterkt diskriminert gruppe i Europa. Av alle etniske og kulturelle minoriteter i Europa er romfolket, som utgjør ca 11 millioner mennesker, en av de gruppene som i størst grad blir diskriminert og marginalisert. Mange av dem lever under svært vanskelige sosiale og økonomiske kår i sine hjemland, ofte utenfor etablerte velferdsordninger og med begrenset skolegang.

(Foto: Norges Kristne Råd)

Nytt styre i Norges Kristne Råd

Rådsmøtet valgte nytt styre for perioden 2013-2015. Else-Britt Nilsen fra Den katolske kirke og Terje Aadne fra Det Norske Baptistsamfunn ble av rådsmøtet gjenvalgt som henholdsvis leder og nestleder i Norges Kristne Råd (bilde). [Se styrets sammensetning her](#)

Gratulasjon til Den katolske kirke

(14.03.2013)

**Til Den katolske kirke i Norge
v/ Biskop Bernt Eidsvig**

Gratulerer med ny pave

Den norske kirke gratulerer Den romersk-katolske kirke med sin nye pave, Frans 1. Som overhode for verdens største kirkesamfunn, er valg av ny pave selvsagt av stor betydning ikke bare for Den katolske kirke, men også for det økumeniske fellesskapet og for hele verdenssamfunnet.

Vi gleder oss over at Den romersk-katolske kirke for første gang har valgt en pave fra Latin-Amerika, kontinentet med mer enn 40% av verdens katolikker. At han tar navnet Frans, leder tankene hen i mot Frans av Assisi, og gir et flott signal om både et sterkt engasjement for fattige og et hjerte for hele skaperverket.

Den norske kirke ser fram til at den nye paven vil gi frimodighet til tro og handling i møte med vår tids mange utfordringer i kirke og samfunn.

Vi ber om at Gud må gi ham styrke til hans nye kall, og om at hans gjerning vil bli til velsignelse for Den romersk-katolske kirke og for hele den verdensvide kristenheten.

Med vennlig hilsen

Helga Haugland Byfuglien
Bispemøtets preses

Svein Arne Lindø
Kirkerådets leder

Meld deg som bøssebærer!

(15.03.2013)

- For at Kirkens Nødhjelp skal være kirkenes forlengede arm ut i verden, er vi helt avhengige av at kirkene mobiliserer til fasteaksjonen. Midlene som kommer inn går til Kirkens Nødhjelps arbeid over hele verden og er kritiske for arbeidet for rettferdighet, forteller Helland.

Ta godt i mot bøssebærerne 17-19. mars!

Ungdom trenger voksne forbilder

Over hele landet mobiliserer nå menigheter sammen om Kirkens Nødhjelps fasteaksjon. Akkurat nå jobbes det mest med å få tak i voksne bøssebærere. Konfirmantene trenger at hele menigheten støtter opp og at flere voksne går sammen med dem. Det gjør at de i større grad får besøkt hver eneste dør, at de kjenner at dette er viktig og at de opplever å lykkes i det diakonale oppdraget det er å samle inn penger til internasjonal diakoniarbeid.

Ta kontakt med din lokale menighet og meld deg som bøssebærer i dag.

[Her kan du lese mer om det som skjer](#)

Preses deltar ved innsettelsen av erkebiskop i Canterbury

(19.03.2013)

Archbishop of Canterbury Justin Welby

- Den norske kirke har gode og nære relasjoner til den anglikanske kirken, både gjennom sterke historiske bånd til de britiske øyer, og i nyere tid også gjennom [Porvoo-samarbeidet](#), sier Haugland Byfuglien. Porvoo-fellesskapet er et kirkelig samarbeid mellom nordiske og baltiske lutherske kirker og anglikanske kirker på de britiske øyer.

Biskop Justin Welby ble 9. november i fjor valgt som etterfølgeren til Rowan Williams. Erkebiskopen av Canterbury er åndelig overhode for det verdensvide fellesskap av anglikanske kirker som omfatter omkring 80 millioner medlemmer.

Justin Welby hadde 11 år i næringslivet bak seg, fra selskapene Elf Aquitaine og Enterprise Oil PLC, da han mot slutten av 1980-tallet bestemte han seg for å bli prest. I løpet av 20 år har han nådd sentrale stillinger i Den engelske kirke, og ble i 2011 biskop i Durham.

Den nye bispekåpen til Den norske kirkes preseembete får sin debut under innsettelsesgudstjenesten i Canterbury 21. mars.

Bispekåpen til preseembetet er sammen med bispekorset biskopens fremste embetssymbol. Den er laget av kunstnerne Lise Skjåk Bræk og Astri Reppe, og ble presentert 19. mars. Her hjemme vil prese Helga Haugland Byfuglien bære bispekåpen for første gang ved påskedagsgudstjenesten i Nidarosdomen 31. mars.

Forbønngudstjeneste for Syria

(19.03.2013)

Situasjonen til befolkningen i Syria er kritisk. Under forbønngudstjenesten blir det mulighet for ettertanke, sang, musikk og lystenning.

- Vi oppfordrer alle til å ta Syria med i sine bønner, sier generalsekretær i Mellomkirkelig råd Berit Hagen Agøy.

Hun vil være tilstede under gudstjenesten sammen med blant andre biskop Ole Christian M. Kvarme.

Under gudstjenesten vil musikkgruppen Trio Fattal spille.

Miriam Segal, vokal.

Geko Fattal, oud, vokal.

Safaa al-Saadi, ney-fløyte, perkusjon, vokal.

Marlin Khochaba, solo

«Trio Fattal presenterer akustisk musikk med utspring i Midtøsten. Bandet synliggjør likheter gjennom å flette sammen eksisterende låter fra libanesisk, israelsk og europeisk musikktradisjon. Musikken fremføres på oud, kontrabass, perkusjon og med vokal. Uttrykket er en blanding av gammelt og nytt, så folk som er kjent med musikktradisjoner fra Midtøsten kommer til å kjenne seg godt igjen.»

Medvirkende:

Biskop Ole Christian M. Kvarme

Domprost Anne-May Grasaas

Øyvind Kvarstein, katedralprest

Martin Auraha, St Johannes menighet

Alan B. Odish, prest i den østlige assyriske kirken i Sverige

Berit Hagen Agøy og Hilde Gunn Sletten, Mellomkirkelige råd

Hilde E. Skaar Vollebæk, Stefanusalliansen

Bernt G. Olsen, Bibelmisjonsleder Katedralprest Øyvind Kvarstein
Pål Bratbak, pater i Den katolske kirke
Gruppe fra Oslo Domkor
Domkantor Kåre Nordstoga

Boklansering: "Sannhetens øyeblikk. Israel, Palestina og Den norske kirke"

(20.03.2013)

Program:

Åpning ved **Berit Hagen Agøy**, generalsekretær i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke

Fire innblikk i boken: **Oddbjørn Leirvik**, professor i religionsvitenskap ved Teologisk fakultet ved Universitetet i Oslo, medlem av Teologisk nemnd og medredaktør **Kjetil Fretheim**, førsteamanuensis i samfunnsfag ved Det teologiske menighetsfakultet, leder av Komiteen for Internasjonale Spørsmål og medredaktør **Jorunn Andestad Langmoen**, assisterende generalsekretær i Den norske Israelsmisjon og bidragsyter **Eilert Lund Rostrup**, daglig leder i Stiftelsen Karibu og bidragsyter

Musikkinnslag: **Marius Løkse**

To responser

Åpen debatt

Musikkinnslag: **Marius Løkse**

Bokomtale:

I 2009 ga palestinske kirkeledere ut dokumentet [*Et sannhetens øyeblikk – Kairos Palestina*](#), et rop til kristne over hele verden, og en bønn om solidaritet med en befolkning som lider under en undertrykkende okkupasjon. Konflikten i området og israelsk okkupasjon av palestinske områder er sentrale i den kirkelige debatten i Norge. Forfatterne drøfter i denne boken spørsmål som reises i Kairos Palestina ut fra historiske, teologiske, menneskerettslige og politiske vinklinger. Boken er blitt til i forlengelsen av en konsultasjon i 2011 som ble holdt av Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) og Teologisk nemnd (TN), begge under Mellomkirkelig råd.

Dokumentet *Et sannhetens øyeblikk – Kairos Palestina* er gjengitt på norsk til slutt i boken. Oddbjørn Leirvik er professor i interreligiøse studier ved Det teologiske fakultet ved Universitetet i Oslo og medlem i TN. Kjetil Fretheim er førsteamanuensis i samfunnsfag ved Det teologiske

menighetsfakultet i Oslo og leder av KISP. Beate Fagerli er teologisk rådgiver i Mellomkirkelig råd. Bidragsyttere: Håkon Harket, Jens Olav Mæland, Eilert Rostrup, Gunnar Haaland, Halvor Moxnes, Kristin Joachimsen, Oddbjørn Leirvik, Marit Skjeggstad, Kjetil Fretheim, Iver B. Neumann og Jorunn A. Langmoen

- [Se bokens nettside her](#)

- Våpenhandelsavtalen et resultat av folkelig mobilisering

(02.04.2013)

For første gang har verden fått en global avtale som regulerer handel med våpen og ammunisjon. Det skjedde i FNs generalforsamling 2. april.

- [Om bakgrunnen for avtalen](#)

Det kirkelige engasjementet for en slik avtale har vært sterkt, ikke minst i den fattige delen av verden. Hver dag drepes 2000 mennesker av våpen, det store flertallet av disse skjer i fattige land. Forhandlingene om en internasjonal våpenhandelsavtale begynte etter at frivillige organisasjoner tok opp behovet for et internasjonalt regelverk.

- Avtalen som er inngått i dag er langt fra perfekt og trenger forbedring på mange punkter. Men den vil redde menneskeliv, og er et viktig skritt i riktig retning, sier Hagen Agøy (bilde)

Tor Kristian Birkeland fra [Kirkelig fredsplattform](#) har fulgt forhandlingene i New York 18.-28. mars.

- Nå gjelder det å arbeide for å få avtalen ratifisert av flest mulig land, samt å bruke muligheten som er nedfelt i avtalen for å få teksten forbedret. For eksempel er avtalen altfor svak når det gjelder handel med ammunisjon og våpendeler og den tar avtalen nesten ikke tak i korrupsjonsproblemet i det hele tatt, - i en avtale som skal regulere verdens mest korrupte ikke-kriminelle næring, sier Birkeland (bilde).

Mellomkirkelig råd for Den norske kirke har i flere år arbeidet for en sterk internasjonal våpenhandelsavtale, og er en av initiativtakerne til den økumeniske kampanjen [Arms Treaty Now](#) som koordineres av Kirkenes verdensråd. Kampanjen har engasjert kirkelige aktører i mer

enn 30 land.

Last ned rapporten "[The Human Scope of an ATT](#)" her

- [Historisk våpenavtale vedtatt i FN](#) (www.nrk.no 2.04.2013)

- [Kirkeledere krever sterk våpenhandelsavtale](#) (www.kirken.no 26.06.2012)
- [Opprop for internasjonal våpenhandelsavtale](#) (www.kirken.no 4.06.2012)

- [Kirkenes verdensråds kampanjettside for større våpenhandelskontroll](#)

- <http://controlarms.org/en/>

- [Tor Kristian Birkelands blogg fra forhandlingene](#)

Tildelinger av utviklingsmidler til trosopplæringsreformen i 2013

(05.04.2013)

I januar 2013 ble det utlyst utviklingsmidler til prosjekt i forbindelse med trosopplæringsreformen med søknadsfrist 1. mars 2013. Det kom inn 77 søknader innen feltene fag- forskningsprosjekt og metode- og materiellutvikling. Søkerne representerte et bredt spekter av organisasjoner, institusjoner og fagmiljø.

Mange aktører

Årets tildeling preges av at mange prosjekt er rettet inn mot ungdomsfasen. Også sentrale dimensjoner i trosopplæringen, slik som gudstjeneste, samarbeid med hjemmet, diakoni, misjon, kommunikasjon og frivillig medarbeiderskap er ivaretatt i prosjektene som nå settes i gang. Noen av prosjektene retter seg inn mot barn og unges oppvekstvilkår og livsverden og tar opp temaer innen etikk og filosofi. Dette gjelder for eksempel tema som sjelesorg for barn og ungdom, sunt og sant om seksualitet, ung diakoni, bevisste ledere og barn i sårbare livssituasjoner.

- Vi gleder oss over at så mange ressursmiljø har mobilisert og sendt søknader. En stor andel av årets søknader og de innvilgede prosjektene fokuserer på ungdom. Dette gjenspeiler at det er i denne aldersgruppen det er mest krevende å finne tiltak som når bredt ut, sier Kristine Aksøy (bilde), leder for seksjon for barn, unge og trosopplæring i Kirkerådet. Hun legger til:

- Det er nødvendig at organisasjonene og faginstitutionene bidrar med sin kompetanse i arbeidet med trosopplæringsreformen. Menighetene får tilgang til materiell og til faglige ressurser, og fagmiljøene styrkes gjennom utviklingsarbeidet de gjennomfører. Slik bidrar prosjektene til god praksis og fortsatt læring i arbeidet med reformen.

Disse prosjektene ble innvilget i årets tildeling:

- Det praktisk-teologiske seminar (PTS), Universitetet i Oslo - *Gudstjenester i*

konfirmasjonstiden

- Det teologiske menighetsfakultet - *Rekruttering og utrustning av frivillige*
- Høyskolen Diakonova - *Beskytt øyeblikket mitt!*
- Misjonshøgskolen - *Kreativ og myndig bibelbruk hos konfirmanter og ungdommer*
- Misjonshøgskolen - *Kirken i verden og verden i kirken*
- NLA Mediehøgskolen Gimlekollen - *Hvorfor akkurat Jesus?*
- Presteforeningen, Fagråd for Arbeidsveiledning - *ABV for trosopplæringsmedarbeidere i stabskontekster*
- AB Media AS - *Kommunikasjon og markedsføring av trosopplæring*
- Acta - barn og unge i Normisjon - *Å lære ungdom å be*
- Bjørgvin Bispedømmeråd/IKO -forlaget - *Bli kjent i kyrkja - TIP bok med arbeidshefte*
- Blå Kors Norge - *Beviste ledere*
- Damaris Norge - *ReliQuiz Konfirmant*
- Det teologiske Menighetsfakultet - *Religionsfilosofi for ungdom*
- Institutt for Sjelesorg - *Sjelesorg for barn og ungdom/ Se meg, hør meg, møt meg*
- Kirkens Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep - *"Sunt og sant om seksualitet"*
- Norges KFUK-KFUM - *Ung diakoni 15-18*
- Norges KFUK-KFUM-speidere - *Speiding som trosopplæring i familien*
- Stefanusalliansen - *FBI (Freedom of Belief International)*
- Ung kirkesang - *Småbarnssang som trosopplæring*
- Verbum - Bibelselskapets forlag - *Samtaleopplegg for unge opp til 18*

Kontaktperson:

Kristine Aksøy, leder i Kirkerådets seksjon barn, unge og trosopplæring
23 08 12 88 / 91 71 30 42

Kirke 18-30 - en annerledes sak

(09.04.2013)

Årets Kirkemøte starter 11. april. Gunnhild Nordgaard Hermstad er leder for Ufung (Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål) og kjenner Kyrkje 18-30-saken fra innsida. Oslo-presten har et stort engasjement for aldersgruppa, som man lett kan tenke faller litt mellom to stoler.

- Jeg vil si tvert om. Aldersgruppa 18-30 favner alle stoler! sier Nordgaard Hermstad.

- I denne fasen i livet skjer veldig mye. Mye handler om identitet. Relasjoner bygges og noen stifter egen familie. Mange i denne livsfasen flytter hjemmefra, noen til studier, andre til jobb. Og de fleste kommer borti både bryllup, dåp og begravelse. Aldersgruppen rommer både single og kjærestepar, vennegjenger og ensomme. De opplever oppbrudd og identitetssøking og alle skal finne ut hvem de er.

Les også: [Hva er Kirke 18-30?](#)

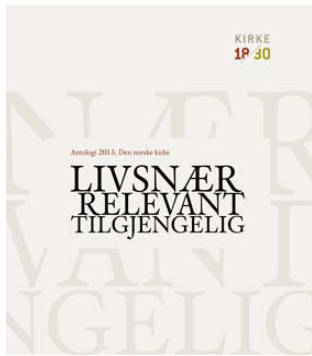
En sak som skiller seg ut

Saken har vært diskutert på kirkemøter i mange år. På årets Kirkemøte går vedtaksforslagene særlig ut på å bevisstgjøre lokalmenigheten og kirken sentralt på at denne gruppa bør få ekstra oppmerksomhet.

- Jeg synes saken er en spennende utfordring for Kirkemøtet, det er rett og slett en litt annerledes sak som settes på dagsorden her. Det er jo ingen typisk vedtakssak, men et fokusområde som løftes opp. Jeg er spent på hvordan Kirkemøtet kan hjelpe menighetene med dette. Men det vil jo ikke bli noe veldig konkret fra Kirkemøtet i denne Kyrkje 18-30-saken. Forhåpentligvis vil det føre til konkret handling lokalt, sier Nordgaard Hermstad.

Inspirerende lestoff

Som ekstra lektyre til saken følger også [antologien Livsnær. Relevant. Tilgjengelig](#). Antologien består av flere tekster knyttet til aldersgruppa, skrevet av blant andre Finn Wagle, Birgitte Lerheim, Jan Christian Kielland og Sjur Isaksen. Nordgaard Hermstad synes det har blitt et lesverdig hefte.

- Antologien favner bredt med tanke på tema. Den tar opp en del livsfaser og noen generelle spørsmål, og er overordnet. Den favner ikke alt, men jeg tror den vil være en god igangsetter for å bevisstgjøre lokalt og en viktig oppfordring til å skape egne tiltak for aldersgruppa i egen menighet.

Les mer [om antologien og last den ned her](#).

Sjekk ut [nettsiden kirke1830.no her](#).

Gå inn og lik [Facebook-siden Kirke1830 her](#).

Les mer om [Twitter-kampanjen When I was 22... #kirke1830](#)

[Her finner du saksdokumentene til KM 06/13 Kyrkje 18-30.](#)

[Her finner du alle saksdokumentene til Kirkemøtet 2013.](#)

[Slik kan du følge Kirkemøtet 2013 på nett, web-tv og sosiale medier.](#)

Krevde stans i norsk eksport av militært utstyr til undertrykkende regimer

(09.04.2013)

"Norge eksporterer i dag krigsmateriell til flere diktaturer og undertrykkende regimer. Nå må dette stanse. Ved å eksportere krigsmateriell til land som Saudi-Arabia, Qatar og De Forente Arabiske Emirater styrker vi disse statenes evne til å begå overgrep mot sin egen befolkning. Norsk eksport av krigsmateriell er Stortingets ansvar og ved å tie i dagens Stortingsdebatt, samtykker dere i dagens praksis. Ved å ta til orde imot denne eksporten, kan dere stanse eksporten og vise at Norge også i praksis tar side med demokratiforkjemperne og ikke statene som undertrykker dem."

Slik lød appellen fra organisasjonene og alle ungdomspartiene som sluttet seg til en felles markering foran Stortinget. Bakteppet var at den årlige Stortingsmeldingen om eksport av norsk forsvarsmateriell skulle opp til diskusjon i Stortinget.

Organisasjoner som deltok:

Amnesty International Norge, Kirkens Nødhjelp, Det norske menneskerettighetsfond, Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke, Caritas, ForUM, Norges Fredslag, FOKUS, Norges Fredsråd, Norges Kristne Råd, Digni, PRESS, Changemaker, Atlasalliansen, Metodistkirken i Norge, KFUK-KFUM Global, Internasjonal Kvinnelige for Fred og Frihet, Caritas Norge, Nils Butenschøn (som privatperson), Den katolske kirke, Vennenes Samfunn Kvekerne, Kvekerhjelp.

Krever umiddelbar stans

I dag eksporteres militært utstyr både direkte fra Norge og fra norskeide bedrifter i utlandet til land som aktivt motarbeider menneskerettighetene gjennom sin praksis. Disse regimene begrenser grunnleggende friheter og rettigheter for sine innbyggere.

Med markeringen ønsket organisasjonene og ungdomspartiene å sende en klar beskjed til de folkevalgte om at norsk eksport av militærutstyr til undertrykkende regimer må stanses umiddelbart.

Les også:

kirken.no: - [Våpenhandelsavtalen et resultat av folkelig mobilisering](#)

Nettavisen: [Kjemper mot uetisk våpeneksport](#)

Forum for utvikling og miljø: [Stor markering foran Stortinget](#)

Amnesty Internationals blogg: [Undertrykkelse made in Norway](#)

Kirkemøtet i Kristiansand åpner 11. april

(10.04.2013)

- [Se en kort omtale av noen av sakene](#) (pdf)
- [Sakslisten på Kirkemøtet 2013](#) (pdf)
- [Programskissen for Kirkemøtet 2013](#) (pdf)
- [Følg Kirkemøtet på Twitter og Facebook](#)
- [Web-tv-sendinger fra Kirkemøtet 2013](#)

På Kirkemøtets åpningsdag holder leder i Kirkerådet, Svein Arne Lindø sin tale med gjennomgang av saker på kirkens dagsorden. Det blir tale ved kirkestatsråd Rigmor Aasrud og hilsener ved preses i Bispemøtet, Helga Haugland Byfuglien og ordfører i Kristiansand, Arve Grundekjøn. Åpningsmøtet gir også introduksjon til en av sakene på Kirkemøtet «*Kyrkje 18-30*» ved innslag på storskjerm under overskriften «*When I was 22...*»

Hovedtemaet for Kirkemøtet 2013 er: "*Folkekirke - Kirkefolk*". Utgangspunktet for temavalget er de aktuelle kirkeordningsdrøftingene i forbindelse med endringer i stat-kirke-relasjonen.

Fra venstre: Kristin Gunleiksrud, Edvard Hoem, Berit Nøst Dale og Asle Finnseth.

Mandag 15. april er det egen samling om hovedtemaet med inviterte innledere.

Edvard Hoem, forfatter: Ei vedkjennande folkekyrkje. Å vedkjenne si tru og vedkjenne seg sitt oppdrag.

Berit Nøst Dale, høgskolelektor ved NLA Høgskole i Bergen: En misjonerende folkekirke - Folkekirkens grenser

Kristin Gunleiksrud, generalsekretær i Norske kirkeakademier: En åpen folkekirke - Kirke i kulturen

Asle Finnseth, redaktør i magasinet Strek: En tjenende folkekirke - Kirke mot kulturen.

Oppdatert informasjon i løpet av Kirkemøtet 2013 finner du her: <http://www.kirken.no/km>

- [Alle saksdokumentene til Kirkemøtet 2013 finner du her](#)
-

Kirkemøtet har 116 medlemmer. [Se medlemsoversikten](#) (pdf)

Kirkemøtet består av de 11 bispedømmerådene

55 leke medlemmer som ble valgt ved direkte valg,

22 leke medlemmer som ble valt ved indirekte valg (dvs. at bare medlemmene i menighetsrådene i det aktuelle bispedømmet hadde stemmerett),

22 representanter for leke kirkelig tilsatte og prester,

12 biskoper,

3 representanter fra nordsamisk-, lulesamisk og sørsamisk område,

1 representant fra Døvekirken.

Til pressen

Pressen er velkommen til Kirkemøtet 2013, 11.- 16. april på Clarion hotel Ernst i Rådhusgata 2 i Kristiansand.

Kirkemøtets plenumssesjoner er åpne for pressen. I plenumssalen er det avsatt presseplasser.

- [Orientering til pressen om Kirkemøtet 2013](#) (pdf)

Følg ellers med på <http://www.kirken.no/km> der man blant annet finner web-tv-overføring av Kirkemøtets sesjoner.

Kirkemøtets pressetjeneste:

Kommunikasjonsdirektør Trude Evenshaug, mob. Tlf.: 48 99 12 05

Seniorrådgiver Siv Thompson, mob.tlf.: 48 24 82 54.

Seniorrådgiver Gunnar Westermoen, mob. tlf.: 48 99 12 06 - E-post: gwe@kirken.no

Krever 100 000 nye grønne arbeidsplasser

(10.04.2013)

Boka tar til orde for en kampanje der klimajobber og grønne arbeidsplasser er broen mellom Norge som oljenasjon til et land som går over til fornybar energi. En bro mellom de umiddelbare behovene som de fleste har, med eller uten sin familie, for gode, trygge jobber- og det behovet som alt levende liv på planeten har for å få ned utslippene av klimagasser.

[Meld deg på her](#)

Lanseringen av boka sammenfaller med avslutningen av Kirkemøtet i Kristiansand, og det vil bli gitt en hilsen fra en representant for Den norske kirke. Boklanseringen og oppstarten av kampanjen er en del av Klimavalg 2013- alliansen.

I panelet for lanseringen:

- Andreas Ytterstad, forfatter av boka. Styremedlem i Concerned Scientists Norway
- Jostein Sjaavaag, hovedtillitsvalgt på Tofte, der 295 arbeidsplasser står på spill
- Stein Gulbrandsen, seksjonsleder i Fagforbundet
- Hege Ulstein, journalist i Dagsavisen, vil være møteleder

Sted: Hamsunsalen i Gyldendalhuset, Sehesteds gate 4, Oslo

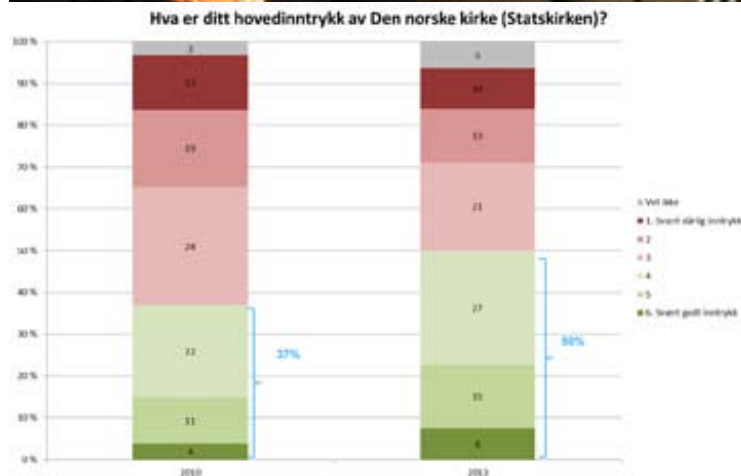
Tid: Tirsdag 16. april kl. 15.00

[Se invitasjon](#)

Boka utgis med støtte fra Klimavalg 2013, Concerned Scientists Norway, Fagforbundet, Norsk Tjenestemannslag, Parat, Den norske kirke, Besteforeldrenes klimaaksjon, Naturvernforbundet, Natur og Ungdom, Greenpeace Norge, Utviklingsfondet og Framtiden i våre hender.

Styrket omdømme for kirken

(12.04.2013)

På oppdrag fra Kirkerådet gjennomførte Mindshare i februar i år en [omdømmeundersøkelse](#) i et internett-panel blant folk i alderen 18-65 år. Samme undersøkelse ble foretatt både i 2009 og mot slutten av 2010.

- [Se tall fra omdømmeundersøkelsen her](#)

I undersøkelsen spørres det blant annet om hvilke ord man forbinder med Den norske kirke. *Tradisjonsriker* fortsatt det ordet de fleste forbinder med kirken, og mange at kirken er *trangsynt*, *fordomsfull* og *ekskluderende*. Men andelen som svarer dette, har minket betraktelig.

- Langt flere enn sist forbinder kirken med ord som *trygg*, *åpen*, *inkluderende* og *troverdige*. Faktisk viser undersøkelsen at alle de negative assosiasjonene er markant svekket, mens de positive er tilsvarende styrket, sier Kirkerådets kommunikasjonsdirektør Trude Evenshaug.

- Slike undersøkelser gir viktige signaler om kirkens posisjon. Målet for kirken er selvsagt ikke bare å bli godt likt, men det skader ikke å få mer kunnskap om vårt rykte blant folk, sier Evenshaug.

Økt tillit til kirkens lederskap

Folks tillit til Den norske kirkes ledere viser det som i statistikken kalles en *signifikant* økning.

- Kirken har mange ledere. Men siden forrige gang vi spurte om folks tillit til Den norske kirkes ledelse, har stillingen som ledende biskop blitt opprettet. Biskop Helga Haugland Byfuglien er blitt kjent i offentligheten som en lederskikkelse i Den norske kirke. Hennes tjeneste er godt synlig og jeg tror den vekker tillit hos mange, sier direktøren i Kirkerådet Jens-Petter Johnsen.

Johnsen presenterte tall fra omdømmeundersøkelsen i sin [årsrapport til Kirkemøtet i Kristiansand 12. april](#).

Innbyggerundersøkelse kommer i juni

Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) gjennomfører jevnlig innbyggerundersøkelser som måler innbyggernes tilfredshet med ulike tjenester her i landet. [For to og et halvt år siden lå Den norske kirke helt på topp i denne undersøkelsen](#), sammenlignet med en rekke offentlige tjenesteytere. 12. juni legger Difi fram en ny Innbyggerundersøkelse.

- Folks erfaringer med lokalkirken er svært god. Vårt mål er at det generelle omdømmet skal bekrefte disse erfaringene og ikke motsi dem, kommenterer Kirkerådets kommunikasjonsdirektør Trude Evenshaug (bilde).

- Då eg var 22 år var kyrkje livet mitt...

(12.04.2013)

Kyrkjemøtet-delegatane skal [drøfte korleis ein skal makte å gjere kyrkja relevant for aldersgruppa 18-30 år](#). For å setje ekstra søkjelys på problemstillinga, har Ufung (Kyrkjerådet sitt utval for ungdomsspørsmål) starta Twitter-kampanjen "[Då eg var 22...](#)", merka med emneordet #kirke1830.

Sjå ein kort film der folk ser attende på tida som 22-åring.

På Twitter vert folk utfordra til å skrive om sitt forhold til kyrkja då han eller ho var 22 år.

Eitt av bidraga på Twitter lyder slik:

"Da jeg var 22 år var kirke livet mitt. Det er tre uker siden... #kirke1830" av @NikolaiSkaslien.

Også fleire biskopar har nytta høve under Kyrkjemøtet til å fortelje om då dei var 22 år gamle.

Her kan du [sjå og høyre biskop Atle Sommerfeldt fortelje](#).

Kjendisbidrag

Også kjente namn har gjeve kampanjen drahjelp. Den tidlegare profilerte NRK-programleiaren Hilde Hummelvoll svarar slik:

["Da jeg var 22 år betydde kirken trygghet og utfordring for meg. Det var et trygt miljø hvor jeg følte](#)

[meg utfordret til å ta valg i livet."](#)

Her kan du lese alle dei andre Twitter-meldingane med emneordet #kirke1830. Du kan også skrive inn di eiga #kirke1830-melding:

[Tweets about "#kirke1830"](#)

Du kan også gå inn på [Facebook-sida til Kirke1830 og skriv inn ditt forhold til kyrkja då du var 22 år her.](#)

Eller skriv inn i kommentarfeltet under denne artikkelen. Start gjerne med "Då eg var 22...".

Liturgi for hus og hjem

(16.04.2013)

Den nye liturgien er bygget på en nordsamisk variant som ble vedtatt i 2007. I nord er det lang tradisjon for velsignelse av hjemmet, og varianten den nye liturgien er bygget på, ble derfor utarbeidet av biskopen i Nord-Hålogaland for flere år siden.

På Kirkemøtet var det særlig diskusjoner om hvorvidt velsignelsen skulle utformes som en liturgi eller en veiledning, men delegatene samlet seg altså om å gi velsignelsen status som liturgi. Dette gjør at velsignelsen er utformet som et ritual, og har en annen status enn om det er «kun» en veiledning.

Enkelte delegater ga uttrykk for at liturgien virker begrensende, men Gunnar Gjevre fra Hamar bispedømmeråd talte flertallets stemme.

-Jeg synes det er bra at kirken kan tilby folk et trygt alternativ med denne liturgien. Slik liturgien er utformet nå, er den både trygghetsfremmende og fleksibel nok. Jeg hadde ikke noen formening om denne saken før jeg kom hit til Kirkemøtet, men synes dette ser fint ut.

Liturgien er fleksibelt utformet med en rekke bibelvers og bønner. Endelig versjon av liturgien på bokmål og nynorsk vil trolig være klar til bruk i løpet av sommeren.

- [Du kan lese en foreløpig utgave av liturgien her](#)

Intervju med kirkemøtedelegat Brita Hardeberg om at Kirkemøtet vil vedta en liturgi for velsignelse av hus og hjem.

[2c899ddce2da489c9a](#)

Kirkemøtet krever etisk olje- og gassforvaltning

(16.04.2013)

Norske myndigheter må la hensynet til klima og global fattigdom prioriteres i forvaltningen av petroleumsressursene og Oljefondet, uttaler Kirkemøtet 16. april 2013.

Det har vært knyttet stor spenning til Kirkemøtets sak om forvaltning av oljeressursene. Etter en engasjert debatt på Kirkemøtets siste dag, besluttet et stort flertall av delegatene at Den norske kirke fortsatt skal heve stemmen i klimadebatten.

Uttalelse om etisk forvaltning av Statens pensjonsfond utland

I en egen uttalelse mener Kirkemøtet at Oljefondet (Statens pensjonsfond utland, SPU) må brukes aktivt for å bidra til en bedre fordeling av verdens ressurser.

Kirkemøtet uttaler at:

- Ti prosent av SPU må investeres i fattige land innen ti år. Dette må gjøres på en måte som kommer fattige mennesker til gode.
- Etske hensyn må gå foran økonomisk avkastning, og strengere etiske retningslinjer må ligge til grunn for investeringene.
- Innen Etikkrådets ti-årsjubileum i 2014 må nye etiske retningslinjer utarbeides, og Etikkrådets mandat og ressurser må styrkes.
- Vesentlig mer av SPU må investeres i fornybar energi og utvikling av ny energi. Vesentlig mindre må investeres i fossilindustrien.

I uttalelsen heter det at «Gjennom den rikdommen som SPU representerer har Norge en stor mulighet til å bidra til en bedre fordeling av verdens ressurser, samt skape nye arbeidsplasser og utvikling der det trengs mest. Derfor vil vi utfordre det norske samfunn til å akseptere en noe lavere vekst i SPU til fordel for fattige land»

Bekymret for manglende klimakutt

Kirkens øverste valgte organ er svært bekymret for manglende fremskritt i å redusere klimautslipp nasjonalt og globalt, og viser til fjorårets tilslutning til kampanjen [Klimavalg 2013](#). Kampanjen krever blant annet redusert tempo i oljeutvinningen, og en klimapolitikk som tar solidaritet mellom generasjonene på alvor.

På bakgrunn av dette utfordrer Kirkemøtet alle kirkens medlemmer til å la hensynet til en forsvarlig klimapolitikk og arbeid for global rettferdighet få betydelig vekt ved de politiske valg.

Ny kommisjon

Regjeringen utfordres til å oppnevne en bredt sammensatt kommisjon med mandat til å foreta en helhetlig, etisk vurdering av forvaltningen av norske petroleumsressurser. Kirkemøtet mener videre at Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn er naturlige bidragsytere i et slikt arbeid.

- [Her er merknadene fra kirkemøtekomiteen og Kirkemøtets vedtak i denne saken](#)

Se intervju med Marianne Brekken fra Møre bispedømme. Hun var saksordfører for denne saken på Kirkemøtet.

[5e1f469a77df498b956](#)

- Kirkeansatte skal ikke være statstjenestemenn

(16.04.2013)

På Kirkemøtet 2013 var *"Kirkeordning etter 2013"* en viktig sak. Ved fjorårets grunnlovsendringer ble kirkelig statsråd avviklet. Derfor ber Kirkemøtet ber Regjering og Storting om at det så raskt som mulig etableres et nasjonalt rettssubjekt for Den norske kirke. Dette nasjonale rettssubjektet opprettes for at Den norske kirke skal være selvstendig og ikke lenger være en del av den statlige forvaltning.

De 1260 menighetene i Den norske kirke er rettssubjekter, men på nasjonalt nivå er kirken fortsatt underlagt statlig forvaltning.

- [Se "Rettssubjekt" - Store norske leksikon](#)

- Etter grunnlovsendringene i fjor er vår kirke i en mellomtilstand som er i strid med våre holdninger. Vi må ikke tape fart i retning av å avvikle Stortinget som kirkestyre. Dagens tilstand er et eklatant brudd med religionspolitiske prinsipper, sa Egil Morland fra Bjørgvin bispedømmeråd.

Samtidig ber Kirkemøtet om at virksomhets- og arbeidsgiveransvaret for prestatjenesten overdras til dette rettssubjektet. De sentrale og regionale kirkelige organer overføres slik at disse ikke lenger er statlige forvaltningsorganer.

- Det Kirkemøtet nå går inn for er en ordning av midlertidig karakter. Vi står på det vi alltid har sagt; det skal være en arbeidsgiverlinje i Den norske kirke, understreket Svein Arne Lindø, leder i Kirkerådet i plenumsdebatten.

Intervju med professor Harald Hegstad om arbeidet med ny kirkeordning for Den norske kirke.

Kirkemøtet 2011 pekte i sak [KM 10/11](#) på at Den norske kirke etter utløpet av kirkeforliket (2008-2013) må etableres som et eget rettssubjekt, arbeidsgiveransvaret for alle kirkelig ansatte må overføres til kirken, og at Kirkemøtet må få myndighet til å fastsette kirkeordningen med grunnlag i en kortfattet rammelov.

Også på [Kirkemøtet 2008](#) ble det understreket at arbeidsgiveransvaret for prester, proster og biskoper må overføres fra staten til kirken, og at den regionale og sentrale kirkelige administrasjon ikke lenger bør være en del av statsforvaltningen (KM 10/08).

Det heter i [kirkeforlikets punkt 2 og 3](#) at Den norske kirkes organisering og virksomhet fortsatt skal reguleres ved en egen kirkelov, uten at kirken defineres som eget rettssubjekt. Det står også at staten skal ivareta arbeidsgiveransvaret for prestene, dvs. at disse fortsatt skal være statstjenestemenn. Kirkemøtet mener altså at dette må endres.

- [Se merknader fra kirkemøtekomiteen og Kirkemøtes vedtak i sak KM 05/13 Kirkeordning etter 2013](#)

15-åringer skal stemme ved kirkevalg

(16.04.2013)

Før sommeren vedtar Stortinget endringer i kirkeloven. Hovedinnholdet i [lovforslagene](#) er å videreføre hovedelementene i den såkalte *demokratireformen* i Den norske kirke. Dette handler blant annet om at kirkevalgene skal avholdes samtidig med stortings- eller kommunestyrevalget, at det skal velges sju leke medlemmer av bispedømmerådene ved flertalls- eller forholdstallsvalg og at minimum fire av disse skal velges ved direkte valg.

I lovforslaget står det at stemmerettsalder skal være 18 år. Dette ønsker Kirkemøtet at Stortinget nå endrer til 15 år.

Kirkemøtet åpner for at det kan stilles alternative lister ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Kravet er at 150 stemmeberettigede medlemmer fra minst tre ulike sokn i bispedømmet stiller seg bak hver liste. Maksimalt 50 % av underskriverne kan komme fra ett og samme sokn. Listen skal ha minst 20 % kandidater under 30 år og minst 40 % av hvert kjønn, samt geografisk spredning innenfor bispedømmet.

Det er Kirkemøtet 2014 som fastsetter endelige valgregler for fremtidige kirkevalg.

- [Se merknader fra kirkemøtekomiteen og Kirkemøtes vedtak i sak KM 10/13 *Hovedlinjer i nominasjons- og valgordning ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet*](#)

Religion er mer enn livsanskuelse og meninger

(16.04.2013)

Komiteen som arbeidet med saken på Kirkemøtet i Kristiansand, mener det er en stor svakhet ved [utredningen \(NOU 2013:1\)](#) at den har en overraskende smal tilnærming til, - og forståelse av, - religion.

Kirkemøtet vedtok tirsdag noen overordnede føringer for Kirkerådets høringsvar som vil bli levert etter Kirkerådets møte i september.

Kirkemøtet mener at utredningens førende premiss om «et livssynsapent samfunn» er en god og riktig tilnærming, og en viktig dreining bort fra ideen om et livssynsnøytralt samfunn eller en livssynsnøytral offentlighet. En politikk for et tros- og livssynsapent samfunn tilrettelegger aktivt og åpner opp for religion og livssyn i ulike offentlige rom.

Kirkemøtet stiller seg bak utvalgets 8 prinsipper for en menneskerettighetsbasert, aktivt støttende og ikke-diskriminerende tros- og livssynspolitikkk hvor alle må akseptere å bli eksponert for andres tros- og livssynsuttrykk i det offentlige rom.

Kirkemøtet mener imidlertid at flere ting bør tillegges vekt i utformingen av en mer helhetlig tros- og livssynspolitikkk. Det bør også tas hensyn til internasjonale urfolkskonvensjoner, landsdekkende tilstedeværelse, oppslutning som majoritetstrossamfunn og bredde i kompetanse. Historie og kulturell kontekst bør også reflekteres.

Et religions- og livssynsapent samfunn anerkjenner at tros- og livssynssamfunn er samfunnsinstitusjoner som opprettholder, bygger og utvikler kultur og fellesskap. Kirkemøtet mener at en aktivt støttende tros- og livssynspolitikkk må legge til rette for at tros- og livssynssamfunn får bidra til integrering, verdier og kollektiv mening som et pluralistisk samfunn er avhengig av.

- Et samfunn som forstar seg selv som tros- og livssynsapent, åpner rom som Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn med frimodighet kan gi innhold og retning. Det vil Den norske kirke gjøre i dialog og samarbeid med andre tros- og livssynssamfunn, heter det i Kirkemøtets vedtak.

- [Se kommentarer fra kirkemøtekomiteen og Kirkemøtets vedtak](#)

Kyrkje med unge vaksne

(17.04.2013)

På Kyrkjemøtet i Kristiansand har *Kyrkje 18–30* vore ei av sakene. I staden for å gjere vedtak som binder opp dei kyrkjeleg tilsette, har målet vore å setje i gong ein prosess i dei lokalkyrkjelydane. Aldersgruppa er mangfaldig; det er neppe noka anna gruppe der menneske går gjennom så store endringar i livet, anten ein er heimebuande, på hybel, utan kjæraste, gift, med eller utan barn, i arbeid eller student. Uansett midt i den viktige prosessen å finne seg sjølv. Kyrkja må vere til stades for aldersgruppa, ho må vere relevant, tilgjengeleg og livsnær.

[da0bfa92183a4f8c971](#)

Sjå intervju med Martin Jakobsen og Leif Christian Andersen

Dei er allereie her

I vedtaket handlar det særleg om at heile kyrkja skal styrkje medvitet om å vere ei livsnær, relevant og tilgjengeleg folkekyrkje for alle – også aldersgruppa 18 til 30 år. Kyrkjemøtet vedtok òg at ungdomsdemokratiet i kyrkja skal styrkjast og utviklast vidare, og at studentprestetenesta skal styrkjast.

Saksordførar Martin Jakobsen (bilete) tykkjer det har blitt eit viktig og godt vedtak.

- Ja, eg er nøgd. Eg trur dette kan gjere at dei som arbeider i kyrkja hugsar at dei unge er ein del av gudstenesta og av kyrkjelyden. Særleg møtepunkta med

presten gjennom vigsel og dåp er viktige i dette arbeidet. Mykje av det vi driv med i Den norske kyrkja, handlar allereie om denne aldersgruppa. For dei unge kjem til kyrkje, vi må berre vere merksame på det, og sjå moglegheita til å inkludere dei i fellesskapet i soknet slik at dei veks i trua si.

Femner ikkje alle

Anne-Lise Brenna Ording frå Hamar er derimot ikkje nøgd med vedtaket.

- Eg er skuffa. Framlegget til vedtak har blitt betre enn det var tidlegare på Kyrkjemøtet, men eg hadde store forventningar til denne saka. Eg meiner vi må jobbe meir med henne slik ho er no. Ho er for svak og lite konkret slik ho er i dette vedtaket.

Leif Christian Andersen frå Hamar sa seg einig med Ording.

- Eg stør Ording, men dette er i alle fall ei byrjing. Eg synest ikkje komiteen tok signalet om at ikkje alle er studentar og møter presten på studiestaden. Vi kan heller ikkje stø oss på at dei fleste i målgruppa møter kyrkja gjennom førebuing til dåp eller bryllaup. Sjølv er eg korkje gift eller har born, og 20 prosent av befolkninga i Noreg er single i dag. Kyrkja må jobbe meir for å møte desse menneska!

Saka gir auka medvit

Kyrkjerådets leiar Svein Arne Lindø, derimot, var nøgdmed konklusjonen i *Kyrkje 18–30*-saka.

- Eg meiner dette har blitt ei bra sak. Eg er så glad for at denne samtalen har ført til medvit hos oss alle. Eg kan forsikre dykk om at Kyrkjerådet vil følgje opp utfordringane i vedtaket om å utvikle ungdomsdemokratiet, i tillegg til å gjere antologien «*Livsnær, relevant, tilgjengeleg*» betre kjend.

- [Du finn det samrøystes vedtaket her.](#)
- [Sjå nettstaden *kirke18-30.no*](#)
- [Last ned antologien «*Livsnær, relevant, tilgjengelig*» \(pdf\)](#)

Miljøvernministeren møter biskop Midttømme til klimadebatt

(18.04.2013)

Det er Klimavalg 2013, ved leder Svein Tveitdal som sammen med Den norske kirke inviterer miljøvernminister Bård Vegar Solhjell til klimadebatt.

Biskop i Møre, Ingeborg Midttømme, vil holde en innledning om Den norske kirkes klimaengasjement og mangeårige arbeid for å verne skaperverket.

[Kirkemøtet krever etisk olje- og gassforvaltning](#)

Miljøvernminister Bård Vegar Solhjell (SV) vil deretter utfordres av stortingsrepresentant Kjell Ingolf Ropstad (Krf), fylkesordfører i Aust-Agder Bjørgulv Lund (H), og ordfører i Grimstad Hans Antonsen (V).

Debatten ledes av Anne Jortveit, kommunikasjonsleder for [ZERO](#).

[Klimavalg 2013](#) har som formål å få klima på dagsorden i valgkampen. Alliansen har til nå fått tilslutning fra 62 organisasjoner som representerer Kirke-Norge, fagforeninger, arbeidsgivere og frivillige organisasjoner.

Nyttige lenker:

[Kirkemøtets vedtak KM12/13 Forsvarlig etisk forvaltning av norske petroleumsresurser og bruk av oljefondet- uttalelse](#)

[Materiell til Skaperverkets dag finner du her](#)

[Øvelse på jordvendt kristen praksis](#)

Ta turen til Samiske kirkedager

(22.04.2013)

Samiske kirkedager er en internasjonal samisk kirkefestival. Arrangementet favner samisk kirkeliv i Norge, Sverige, Finland og Russland, og antas å samle nærmere 1000 deltakere. Programkomiteen inviterer til et program som favner bredt.

Variert program

- Vi har et program som inviterer til åndelig fordyping, utfordrer til refleksjon og styrker identitet og fellesskap over landegrensene. Hovedtemaet «*Hellig jord! Hellig Ord*» setter skapetro, klimaspørsmål og urfolk i sentrum. Kirkedagene favner bredt med gudstjenester, seminarer, konserter, kunstutstilling, film, teater, ungdomsprogram, barneprogram og marked, sier leder i programkomiteen Anne Dalheim.

Urfolksdimensjonen vekker interesse

Selv om samisk kirkeliv står i sentrum, er kirkedagene åpne for alle, og urfolksdimensjonen gjør at arrangementet har vekket interesse også internasjonalt. Generalsekretæren i Samisk kirkeråd, Tore Johnsen, forteller at de er kontaktet av Det lutherske verdensforbunds regionkontor i Latin-Amerika.

- Dette er et kirkelig urfolksarrangement som også har interesse for dem. De opplever hovedtemaet relevant og vurderer å sende urfolksrepresentanter fra lutherske kirker i Latin-Amerika, forteller han.

Påmelding

Påmeldingen skjer gjennom kjøp av festivalpass på kirkedagenes nettside, www.samiskekirkedager.no. Her finnes også all nødvendig informasjon om arrangementet, program, overnatting osv.

Samiske kirkedager arrangeres i 2013 for tredje gang og for første gang i Norge. Hovedarrangører er Samisk kirkeråd i Den norske kirke. Medarrangører er Samiska rådet i Svenska kyrkan, Uleåborgs stift i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsregionen, Rana kommune og Rana kirkelige fellestråd.

Kontaktpersoner:

Leder i Samisk kirkeråd, og leder av programkomiteen for Samiske kirkedager 2013 Anne Dalheim,
tlf.: 91 32 43 26

Generalsekretær i Samisk kirkeråd Tore Johnsen,
tlf.: 48 99 12 35 - e-post: tore.johnsen@kirken.no

Biskoper i Syria kidnappet

(23.04.2013)

Gunmen abduct two bishops in northern Syria

Militants in a rebel-held area of northern Syria have abducted two bishops travelling from the Turkish border back to the city of Aleppo.

The kidnapping was reported by Syrian state media and confirmed by a member of the official opposition leadership.

Yohanna Ibrahim is head of the Syriac Orthodox Church in Aleppo and Boulos Yazji leads the Greek Orthodox Church in the city.

The bishops are the most senior Christian clerics kidnapped since the conflict began

Ifølge Mellomkirkelig råds kilder i Aleppo skal biskopene ha blitt kidnappet av en bevæpnet gruppe da de kjørte fra den tyrkiske grensen og tilbake mot Aleppo. Sjøføren til biskopene skal ha blitt drept i bilen, mens biskopene selv ble kidnappet.

- Dette er svært alvorlig og trist, sier Berit Hagen Agøy, generalsekretær for Mellomkirkelig råd. Disse biskopene er viktige kirkeledere i Syria, og det at også de blir kidnappet viser hvor alvorlig situasjonen i Syria har blitt.

Mellomkirkelig råd har ved flere tidligere anledninger møtt biskopene på arrangementer og reiser i Syria og regionen.

- Vi ber norske myndigheter om å gjøre sitt ytterste for å bidra gjennom sine kanaler til at denne saken løses på best mulig måte. Vi i Den norske kirke vil fortsette å be for folket i Syria og gjøre det vi kan gjennom internasjonale økumeniske organisasjoner og humanitære organisasjoner for å hjelpe folket i Syria. Våre tanker i dag går spesielt til den syrisk-ortodokse og gresk-ortodokse kirken i Aleppo, sier Hagen Agøy.

- [Se nyhets sak om dette fra BBC](#)

Første samiske kantor vigslet

(03.05.2013)

Johan Máhtte Skum (bilde) ble vigslet til kirkelig tjeneste av biskop Per Oskar Kjølaas og prost Hans Erik Schjøth.

- Dette er en stor dag både for Lyngen menighet og for samisk kirkeliv, sa Per Oskar Kjølaas.

Johan Máhtte Skum er opprinnelig fra Kautokeino, og startet som orgelelev som femtenåring.

Anne Dalheim, leder i Samisk kirkeråd, er glad for at ha fått en kantor til området som kjenner lokalkulturen og miljøet han skal jobbe i.

- Det at han umiddelbart forstår området han skal jobbe i, er en skatt for oss, sier hun.

Samisk kirkeråd har kapret den ferske kantoren til gudstjenestekomiteen som planlegger [Samiske kirkedager i Mo i Rana](#) 9.-11. august i år.

- [Se innslag fra NRK Nordnytt](#)

Kyrkja får pengar til nettsider

(07.05.2013)

Regjeringa la 7. mai fram framlegg til revidert nasjonalbudsjett. Den norske kyrkja får her pengar til å sette i gang eit arbeid med å gje kyrkja ein heilskapleg og moderne identitet på nett. No kjem ein i gong med delar av dei planane KA - Kyrkjeleg arbeidsgjevar- og interesseorganisasjon og Kyrkjerådet har lagt for kyrkjias felles satsing på IKT-området.

- [Sjå pressemelding frå Fornyings- administrasjons- og kyrkjedepartementet](#)

- Vi gler oss over å kunne invitere Den norske kyrkja sine kyrkjelyder til å vere med på dette. Dette er eit handslag til den landsdekkande folkekyrkja, seier kommunikasjonsdirektør i Kyrkjerådet, Trude Evenshaug.

Kyrkja har lenge arbeidd for å få plass ein heilskapleg ikt-infrastruktur. Ein moderne nettidentitet og samanhengande nettsider for alle einingar i kyrkja har lege øvst på ynskjelista. Dette kan no gjerast verkeleg.

- Folk i alle aldrar orienterer seg i verda ved hjelp av Internett, og kyrkja må vere til stades der folk er. Kyrkja er til stades over heile landet, men nett-tilbodet er særst varierende. Dei nye verktya vil gjere det enkelt for kyrkjelydar med små ressursar å få gode nettsider, meiner Evenshaug.

Kyrkjerådet har bede om 25 millionar kroner til den nye nettplattforma, som også skal gje kyrkja eit intranett for internkommunikasjon og samhandling. Kyrkja har i dag ikkje noko intranett, og dette gjer samarbeid og meir effektiv nyttig av administrative ressursar vanskeleg, fortel kommunikasjonsdirektøren:

- Kyrkja er ein særst desentralisert organisasjon. Det skal ho vere, og med elektronisk samhandling og deling vil vi få meir kyrkje ut av dei kronene vi har. Kyrkja har dessutan mange friviljuge medarbeidarar, så eit intranett skal ikkje vere berre for dei tilsette, fortel Evenshaug. Intranettet vil gjere det enklare å organisere det friviljuge arbeidet i kyrkja.

Kontrakt for heile satsinga er allereie skriven med leverandøren [Making Waves](#). Arbeidet med nye nettsider vil verte sett i gong snarast, men heile nettsatsinga er ikkje finansiert med regjeringa sitt framlegg til revidert nasjonalbudsjett.

- Med 13,3 millionar kjem vi godt i gong. Resten må vi kome attende til i våre samtaler med styresmaktene, seier Trude Evenshaug i Kyrkjerådet.

Les meir om nettsatsinga her:

- [Making Waves vil lage nye nettsider for Den norske kirke](#) (kirken.no 27.02.2013)
- [Kirken fortsetter som IKT-sinke](#) (kirken.no 08.10.2012)
- [Ikke én krone til IKT-effektivisering i kirken](#) (kirken.no 06.10.2011)
- [Kirken samles til ett IKT-rike](#) (kirken.no 20.01.2011)

Den norske kirke møtte miljøvernministeren

(21.05.2013)

- Det var et konstruktivt møte hvor vi fikk løftet frem våre synspunkter overfor en lyttende miljøvernminister, sier Svein Arne Lindø, leder for Kirkerådet.

Han understreket overfor statsråden dilemmaet som ligger i at Norges petroleumsressurser har bidratt til å gi velferdsgoder, og at denne måten vi sikrer velferden på, ikke er bærekraftig.

- Det er en betydelig etisk utfordring at velstandsveksten ikke er til det beste for verken skaperverket eller våre medmennesker. Vårt forbruk og vår utvinning av fossil energi bidrar til den globale oppvarmingen, og konsekvensene av klimaendringene rammer de fattigste i verden hardest, sier Lindø.

I tillegg til Lindø stilte Jens-Petter Johnsen, direktør for Kirkerådet, Paul Erik Wirgenes, avdelingsdirketør og leder for styringsgruppen til Skaperverk og bærekraft, Per Ivar Våje, koordinator for Skaperverk og bærekraft samt Trude Evenshaug, kommunikasjonsdirektør i Kirkerådet. Det var ministeren selv som tok initiativ til møtet etter å ha lest Kirkemøtets vedtak om [etisk olje- og gassforvaltning](#).

Kirkemøtet 2013

I april 2013 utfordret [Kirkemøtet](#) alle medlemmer av Den norske kirke til å la hensynet til en forsvarlig klimapolitikk og arbeid for global rettferdighet få betydelig vekt ved politiske valg. Stortinget og regjeringen ble utfordret til å prioritere tiltak som forhindrer klimaendringer som rammer verdens fattigste hardest, og gjøre dette til en politisk hovedsak i kommende stortingsperiode. Regjeringen ble også utfordret til å oppnevne en bredt sammensatt kommisjon med mandat til å foreta en helhetlig, etisk vurdering av forvaltningen av norske petroleumsressurser.

Se også:

[Miljøvernministeren møter biskop Midttømme til klimadebatt](#)

Jubileum for trosopplæringsreformen

(23.05.2013)

Tore Thomassen urframførte - i en litt uferdig utgave, understreker opphavsmannen - «*Gratulerer med dåpen*» sammen med barn fra Åssiden menighet i Drammen da trosopplæringsreformens ti-årsdag ble markert i Kirkens hus 27. mai.

10-års markering av dåpsdagen

Nå arbeider Kirkerådets Seksjon for barn, unge og trosopplæring med et menighetsopplegg som skal gi tiåringene en 10 års-markering av dåpsdagen. Thomassens sang er et bestillingsverk til bruk ved slike markeringer.

Tore Thomassen urframfører «Gratulerer med dåpen»

I første vers heter det: «*Du var liten, hadde kjole, og de bar deg, sang og ba*». Til dem som lar seg døpe i forbindelse med konfirmasjonen, og ikke bæres fram i dåpskjole, har Thomassen laget en alternativ utgave av første vers.

Gratulerer med dåpen

Du ble døpt i kirkerommet
der var fadderne og presten
Alle de som hadde kommet
ville dele gledesfesten
Du var liten, hadde kjole
og de bar deg, sang og ba
Vannet funklet slik som solen
du ble døpt slik Jesus sa

*Gratulerer med dåpen
Gaven som varer livet ut
Himmelveien ligger åpen
Vi er barn av livets Gud*

Rundt omkring på hele jorden,
iblant fattige og rike
feires dåpen, deles troen;
innfor Gud er alle like
Og du vokser, og du lever
du er del av kirkens kropp
Når du lykkes, når du strever
Gud er med, gi aldri opp

Gratulerer med dåpen...

Tenk med glede på din dåpsdag
tenn et lys, og se deg om
Flammen stråler mot en håpsdag,
jord og himmel roper «kom»

Gratulerer med dåpen...

Alternativt 1. vers:

Du ble døpt i kirkerommet
der var fadderne og presten
Alle de som hadde kommet
ville dele gledesfesten
Pyntet i de fine klærne
hørte du de sang og ba
Vannet funklet som en stjerne
du ble døpt slik Jesus sa

Jens-Petter Johnsen, direktør i Kirkerådet, statsråd Rigmor Aasrud og preses i Bispemøtet Helge Haugland Byfuglien deltok ved 10 års-jubileet for Stortingets vedtak om støtte til trosopplæring 27. mai.

Preses Helga Haugland Byfuglien var leder av Styringsgruppa for reformens forsøksfase (2004-2008) og for fem år siden uttalte hun dette:

- Allerede nå gleder vi oss over at trosopplæringsreformen har ført til at barn og unge på en helt ny måte er blitt inkludert i menighetenes gudstjenester og at barne- og ungdomsteologi har kommet på kartet som aldri før.

Fire av fem er med

Trosopplæringen var politikernes svar på at opplæring i kristen praksis forsvant ut av grunnskolen. Selv om elevene fortsatt lærer om kristendom og andre religioner gjennom RLE-faget, får ikke døpte del i religionsutøvelse og trosfellesskap gjennom undervisningen. Dette har kirken overtatt ansvaret for.

Fire av fem barn bor nå i menigheter som får støtte gjennom om trosopplæringsreformen. Selv om politikernes løfte om at alle menigheter skulle få del i trosopplæringsmidler innen ti år ikke er innfridd, har de første ti årene vært en suksess. 80 prosent av menighetene i Den norske kirke er nå omfattet av reformen. I fjor deltok 200 000 barn og unge på trosopplæringstiltak i sine menigheter.

Trosopplæringstiltak i dag omfatter en styrking av kirkens arbeid med dåp og konfirmasjon. I tillegg er målsettingen tiltak for alle alderstrinn mellom 0-18 år, fra babysang og fireårsbok til tårnagentsamling, og fra overnatting i kirkene, med påfølgende bibelstudier til ledertrening for unge etter konfirmasjonen.

- Sjekk trosopplæringsens [hjemmeside](#) **Størst av alt.**
- Les mer om de [mange ulike prosjektene](#) innenfor trosopplæring i Den norske kirke.
- [Reform uten sidestykke - Rapport fra Trosopplæringsreformens forsøks- og utviklingsfase \(2008\)](#)
- [Se referatet fra Stortingets behandling 27. mai 2003](#)

- Norge vil signere våpenhandelsavtalen

(24.05.2013)

3. juni blir [den internasjonale våpenhandelsavtalen Arms Trade Treaty](#) lagt fram for undertegning i FN i New York. Flere fra ForUMs nettverk møtte opp torsdag morgen i forkant av UDs humanitærkonferanse, for å møte utenriksminister Espen Barth Eide og gi sin felles beskjed.

Utenriksministeren kunne da bekrefte at Norge vil både signere og forsøke å få avtalen ratifisert innen året er omme.

For å lese hele artikkelen [klikk her](#).

Mellomkirkelig råd for Den norske kirke har lenge vært en av pådriverne for å få en internasjonal avtale på plass.

Noen nyttige lenker:

[Skuffet, men ikke håpløs \(kirken.no\)](#)

[Markering for en god våpenhandelsavtale \(kirken.no\)](#)

[Kirkeledere krever sterk våpenhandelsavtale \(kirken.no\)](#)

[Opprop for internasjonal våpenhandelsavtale \(kirken.no\)](#)

Gufs fra fortida – jødehat i nye former

(06.06.2013)

Av Mellomkirkelig råds generalsekretær Berit Hagen Agøy

Dagbladet har like til nylig trykket gjestestripa «20 mg Drefvelin». En rekke av disse tegneseriestripene har vært ment som religionskritikk. En av dem, trykket 28. mai, viser blodig lemlestelse av et forsvarsløst, fastspent barn hvor mishandlingen bagatelliseres og legitimeres som en religiøs tradisjon. Tegningen har gått verden rundt og skapt sterke reaksjoner blant jøder fordi den oppfattes som klart antisemittisk.

Tegneren Tomas Drefvelin stiller seg uforstående til at den kan fortolkes slik. Han hevder at karikaturen ikke er rettet mot en spesiell religion eller et spesielt folkeslag, og sier at «Jødehat er forkastelig. Dette ville aldri falle meg inn å tegne ei stripe for å skape hat mot et folk eller mot enkeltindivider. La meg gjenta. Min kritikk av religioner er generell, ikke noe annet». Dagbladets redaktør John Arne Markussen forsvarer trykningen av karikaturen og sier at avisen oppfatter tegningen dit hen at den ikke handler om en spesifikk tro eller et spesielt folkeslag.

Dette er historieløshet og uansvarlighet fra Dagbladets side. Offentlig religionskritikk er et sunnhetstegn i et demokratisk samfunn, men media har et ansvar for hvorledes kritikken framføres. I dette tilfellet viderefører tegneren – ifølge ham selv helt utilsiktet – stereotypier og fordommer mot jøder. Vi har sett dette før. Måten både kvinnen og mannen som utfører mishandlingen er tegnet på, har klare paralleller til slik jødene er blitt framstilt i vitsetegninger og karikaturer opp gjennom historien. Tegningen gir assosiasjoner til fortellingene som har fulgt oss siden middelalderen, om at jødene utfører ritualmord og lemlester barn.

Hvis karikaturen som Dagbladet hevder, er et innlegg i debatten om omskjæring av guttebarn som utføres i mange religioner, er den både usaklig og propagandistisk. Det er ikke mulig å se om det er en gutt eller jente og buksa er på. Det er derfor ikke omskjæring som er sentrum i denne tegningen, men tær som blir klippet av med avbitertang, barnets hode blir holdt nede med en gaffel, og blodet flyter. Antisemittisme og jødehat øker i dagens Europa, og villedende uttrykk og forestillinger som har fulgt europeisk kulturhistorie i 2000 år dukker fram igjen i nye forklædninger. De må avsløres som det de er – gufs fra en fortid vi ikke vil skal gjenta seg.

Det er for så vidt ikke grunn til å tro at Dagbladet og tegneren bevisst har ønsket å spre anti-jødisk propaganda. Det alvorlige i denne saken er at avisen ser ut til å være så kunnskapsløs om antisemittiske forestillinger at de i vanvare videreformidler dem. Karikaturer og religionskritikk er i seg selv helt legitime ytringer. Men vi har alle et ansvar for å si fra når vi gjenkjenner grumset fra historien.

- [Se omtale av denne saken på www.dagbladet.no](http://www.dagbladet.no)

Urfolk setter søkelys på tjæresand i Canada og mineralutvinning i Sápmi

(10.06.2013)

Dette er tema når urfolk i Barentsregionen (WGIP), Gáldu – kompetansesenter for urfolks rettigheter og Samisk kirkeråd inviterer til seminar om «*extractive industries*» og urfolk tirsdag 11. juni. Arrangementet er en "side event" under [den store globale urfolkskonferansen i Alta denne uken](#).

Seminarer tar utgangspunkt i den omfattende tjæresand industrien i nordre Alberta, Canada, der også Statoil er involvert. Seminaret setter samtidig fokus på ekspanderende gruveindustri i Sápmi.

Utdrag fra TV-dokumentaren «*The End of Dirty Oil*» (allerede vist 4 ganger på NRK) gir innblikk i situasjonen i Alberta. Crystal Lameman er medlem av Beaver Lake Cree First Nation i Alberta og en sentral urfolktskvinne. Hun er hovedbidragsyter på seminaret og vil fortelle om tjæresandindustriens konsekvenser for urfolks helse, miljø og samfunn. Statoil er blant selskapene som har investert stort i området.

Crystal Lameman er niese av høvdingen som reiste sak mot Canada og Alberta i 2008 på grunn av omfanget av tildelte tjæresandprosjekter og manglende konsultasjoner med urfolket i området. Til tross for myndighetenes gjentatte forsøk på å hindre rettsbehandling av saken, har domstolen nylig

bekreftet at Beaver Lake Cree har rett til å reise sak. Lameman vil gi oppdatert informasjon om situasjonen.

Samisk kirkeråd har engasjert seg sterkt i tjæresandsaken. På seminaret orienterer rådets generalsekretær om Den norske kirkes begrunnelse for å engasjere seg, og om hvordan kirker internasjonalt ser gruvedrift, olje- og gassutvinning som en økende trussel mot urfolks grunnleggende rettigheter.

Voksende gruveinteresser i Sápmi vil også belyses med særlig fokus på Biedjovággi i Guovdageaidnu/Kautokeino og Nussir i Fálesnuorri/Kvalsund. Jurist og reindriftskvinne Ragnhild Marit Sara, belyser konsekvensene for reindriften om Nussirs gruveplaner igangsettes. Hun stiller spørsmålet om hvem som skal ha det siste ordet i gruvesaker.

Kontaktpersoner:

WGIP, Bjarne Store-Jakobsen, tlf 959 26 291

Samisk kirkeråd, Tore Johnsen, tlf 489 91 235

Gáldu, kompetansesenteret for urfolks rettigheter, Janne Hansen, tlf 920 83 503

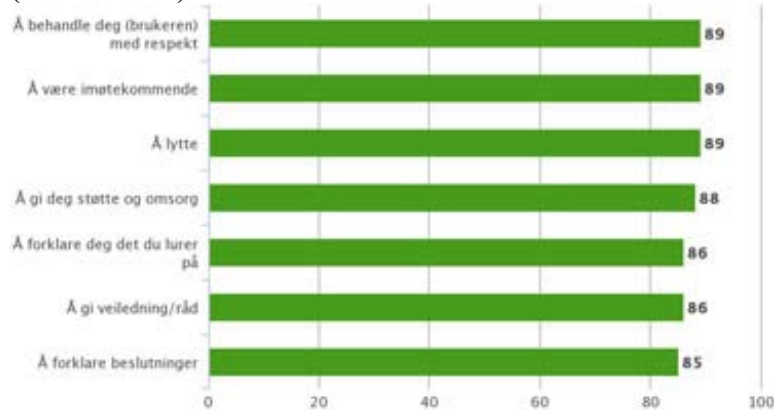
Se også:

- [Kirkeledere faster i solidaritet med indianerhøvdning](http://www.kirken.no) (www.kirken.no 09.01.2013)
- [Kirkeledere diskuterte tjæresand med Ola Borten Moe](http://www.kirken.no) (www.kirken.no 27.11.2012)
- [Kirken støtter indianerhøvdings tjæresandprotest](http://www.kirken.no) (www.kirken.no 10.05.2012)
- [Krever Statoil ut av tjæresandprosjekt](http://www.kirken.no) - med vedtak fra Kirkemøtet 2012 (www.kirken.no 16.04.2012)
- [Besteforeldre mot tjæresand](http://www.kirken.no) (www.kirken.no 20.04.2012)

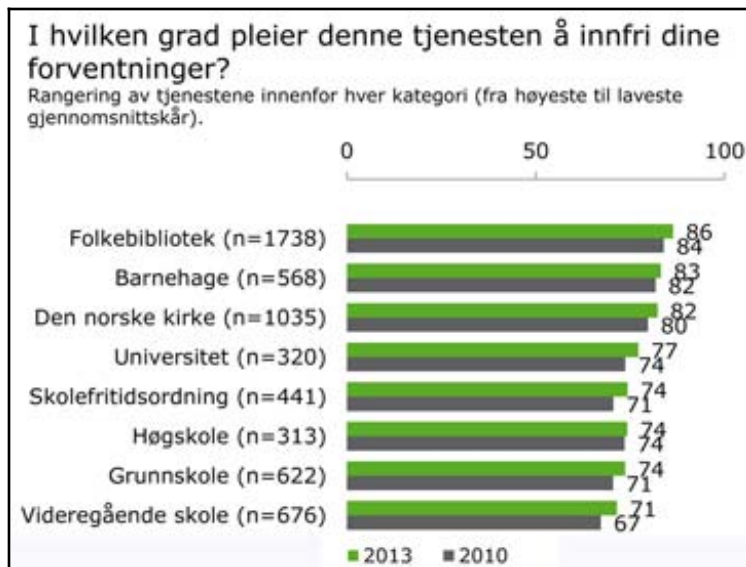
Nordmenn er svært fornøyde med kirken

(12.06.2013)

- [Den norske kirke i Innbyggerundersøkelsen 2013](http://www.difi.no) (www.difi.no)

Direktorat for forvaltning og IKT (Difi) har i dag offentliggjort resultatene fra innbyggerundersøkelsen 2012-2013, der mennesker over hele landet har svart på spørsmål om hvor fornøyde de er med ulike offentlige virksomheter og tjenester. Sist gang undersøkelsen ble gjennomført, var i 2010. Også da var resultatene svært gode for kirken.

– Vi synes det er gledelig at kirken gjør det enda bedre i 2013 enn i 2010. De som har besvart undersøkelsen, sier både at de er fornøyde med kirkens tilbud, og at de har stor tillit til kirken. Den lokale presten og kirkens øvrige ansatte skal ha mye av æren for at kirken kommer så godt ut av undersøkelsen, sier Jens-Petter Johnsen (bilde), direktør i Kirkerådet. Han understreker at kirken har medarbeidere med stort engasjement for sine medmennesker.

Johnsen anbefaler den erfaringsbaserte Difi-rapporten som et korrektiv til andre presentasjoner av kirkens generelle omdømme:

- Innbyggerundersøkelsen er positiv for kirken, og gir et helt annet inntrykk enn et stereotypet og negativt mediebilde mange journalister har lært seg å dyrke, sier han.

Difi gjennomfører undersøkelsen på oppdrag fra Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet. De som deltar, blir bedt om å rangere svarene på en syvtrinns-skala fra «svært misfornøyd» til «svært fornøyd». Omregnet til en skår fra 0-100 ligger 81-100 i topp-kategorien «svært fornøyd», - og kirkens snittskår ligger på 81. [Høyest skår får kirken på spørsmål om å yte service.](#)

– Det er ikke overraskende at kirkens ansatte møter folk på en god måte. Kirken skal være åpen, imøtekommende og tilgjengelig for alle mennesker, ellers gjør vi en dårlig jobb. Men undersøkelsen peker også ut forbedringspunkter. Vi merker oss at vi kunne gjort det bedre på digitale tjenester, på universell utforming og når det gjelder ventetiden på gjennomføring av vielse, sier Jens-Petter Johnsen.

- [Se presentasjonen av Innbyggerundersøkelsen](#) - www.difi.no
- [Pressemelding fra Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet](#) 12. juni 2013
- [Last ned Difi-rapporten 2013:7 Innbyggerundersøkelsen 2013 - hva mener brukerne? her \(PDF\)](#)
- [Se Innbyggerundersøkelsen fra 2010](#)

For mer informasjon, kontakt
Trude Evenshaug, kommunikasjonsdirektør i Kirkerådet.
Tlf.: 23 08 12 05 / 48 99 12 05
Epost: trude.evenshaug@kirken.no

Fakta om innbyggerundersøkelsen:

Målet med innbyggerundersøkelsens brukerdelen er å innhente kunnskap om hvor fornøyde brukerne er med de store tjenestene/virksomhetene i forvaltningen.

Undersøkelsen skal gi politikere, regjering, departementer og etater, fylkeskommuner og kommuner oversikt og kunnskap de kan bruke både i planlegging og prioritering av kvalitets- og utviklingsarbeid i virksomhetene. Innbyggerundersøkelsen skal ikke erstatte virksomhetenes egne brukerundersøkelser, men supplere disse og gi økt kunnskap og bedre oversikt på tvers av tjenester. Det er full åpenhet rundt alle resultater, data, metodikk og spørreskjemaer, og alle data er tilgjengelige på www.difi.no

Undersøkelsen i 2012-13 er gjennomført av TNS Gallup på vegne av Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi).

Undersøkelsens målgruppe er den norske befolkningen fra 18 år eller eldre. 30 000 tilfeldig utvalgte nordmenn trukket fra folkeregisteret fikk tilsendt spørreskjema. Datainnsamlingen er gjennomført med postalt spørreskjema med mulighet for å svare elektronisk på internett. Feltarbeidet ble utført i perioden fra oktober 2012 til april 2013.

Prosjektleder i Difi: John Nonseid
E-post: john.nonseid@difi.no

Konsulent i TNS Gallup: Thomas Karterud
E-post: thomas.karterud@tns-gallup.no

- Vi må nytte stemma vi har fått

(12.06.2013)

Under Stemmerettsjubileet vart panelsamtalen "Modige stemmer? Fra de stummes leir til rosabloggere" arrangert onsdag 12. juni i lokala til Norges Kristelige Studentforbund i Oslo. Margreth Olin, sist kjend for filmen "De andre", retta fokuset på alle dei einslege asylsøkjjarane mellom 15-18 år som får mellombels opphald i Norge, men som må returnere til heimlandet når dei fyller 18 år.

- Mi mormor sa til meg: Margreth, vi kan ikkje vekse opp og handsame einskilde menneske som om dei har mindre verdi enn andre. Difor spør eg: Handsamar vi nokon i dag i Norge som om dei har mindre verdi enn andre? Ja, sa Olin.

- Bryt barnekonvensjonen

- Einslege asylsøkjjarar mellom 15-18 år får berre butilbod, ikkje omsorgstilbod i Norge. Kvifor bryt vi barnekonvensjonen? Kvifor har vi denne konvensjonen nedfelt i våre lover? Barn som kjem frå andre land har akkurat same verdi som barn som kjem frå Norge. Det er så mange kampar igjen å kjempe. Alle som er på norsk jord må handsamast på samme måte og med same respekt.

Filmskaparan slutta innlegget på følgjande måte:

- Når vi no feirer stemmeretten, så feirer vi at vi har fått ei stemme - og den må vi nytte!

Det viktigaste slaget

Samfunnsdebattant Sara Mats Azmeh Rasmussen, som i fjor vart tildelt Fritt Ords Pris, oppmoda også tilhøyrarane til å nytte stemma ein har fått.

- Vi har vunne det viktigaste slaget - stemmeretten, sa ho.

Akkurat som Olin, såg Azmeh Rasmussen utover landegrensene.

- Vi har i dag utfordringar med surrogati og prostitusjon. I India veks marknaden for ein stygg industri. Der vert kvinner påført lidningar på grunn av oss. Feministane har som oppgåve å tenke på alle kvinner og kvinneverdet.

Dei andre paneldeltakarane var Kirsti Kalle Grøndahl, leiar av Stemmerettskomiteen, og Marianne H. Brekken, student og medlem av Møre bispedømeråd. Panelsamtalen vart leia av Siv Thompson, seniorrådgjevar i Kyrkerådet.

Arrangementet var eit samarbeid mellom Den norske kyrkja, Eidsvoll 1814, Studentprestene og Norges Kristelige Studentforbund.

Les også: [Collett-markering 12. juni](#)

Festskrift til Tore Kopperud

(14.06.2013)

Kopperud som fyller 70 år senere i år, går nå av etter 43 års prestetjeneste. Festskriftet med tittelen "*Guds rikes skatt*" peker på områder der han har satt spor i norsk kirkeliv. Over 360 sider kommenterer et 20-talls bidragsytere særlig arbeidet med ny salmebok, gudstjenestefornyelse og kirkens forkynnelse.

Salmen "*Om alle mine lemmer*" regnes som avskjedssalmen til Petter Dass. Tittelen på festskriftet er hentet fra siste strofen i salmens første vers. Tore Kopperud forteller at denne salmen vil bli brukt ved hans avskjedsgudstjeneste i Nordstrand kirke 16. juni.

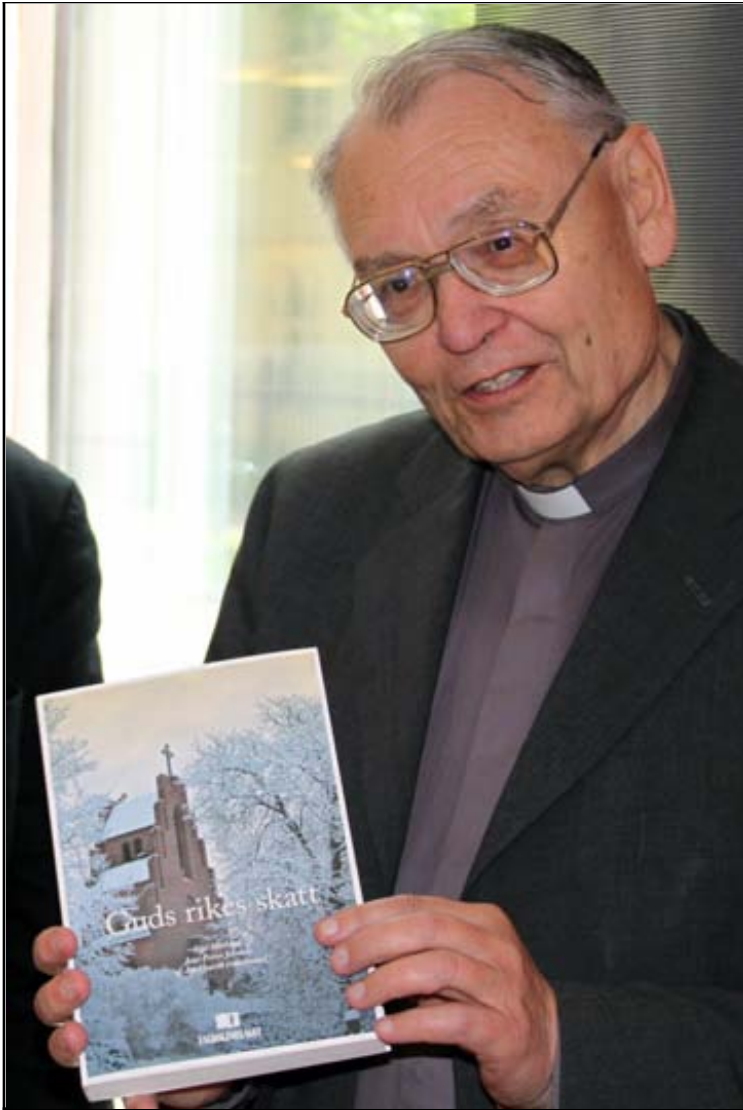
Tore Kopperud ledet utredningsarbeidet som ligger bak den nye salmeboken som tas i bruk i Den norske kirke i år. Han leste og vurderte hver eneste av de mer enn 4000 tekstene som lå på bordet. Under dette omfattende arbeidet lå spørsmålet "hva er en salme?" Kopperud bidro blant annet til at dikt som ikke var tenkt som salmetekster, ble med i utkastet til ny salmebok.

En av redaktørene bak festskriftet, Kirkerådets salmeekspert Åge Haavik, vet at Tore Kopperuds interesse for salmeskatten stikker dypt:

- Tore Kopperud har brukt salmene intensivt i sin prestegjerning. Når han snakker med mennesker om troen og livet har han alltid brukt salmeboken flittig, sier Haavik.

- På Kirkemøtet for noen år siden var det en som kalte meg "salmeprosten". Det likte jeg godt, kommenterer Tore Kopperud selv.

- *Guds rikes skatt Festskrift til Tore Kopperud* er utgitt på Fagbokforlaget.

Tore Kopperud fikk 14. juni overlevert festskriftet om seg selv.

Fra konflikt til fellesskap

(18.06.2013)

- Dette er et flott dokument som gir en svært verdifull plattform når vi skal forberede feiringen av reformasjonsjubileet i 2017. Dette er første gang katolikker og lutheranere sammen reflekterer over reformasjonshistorien, sier preses Helga Haugland Byfuglien, som også er visepresident i Det lutherske verdensforbund.

- I tillegg til konkrete utfordringer til lokalt samarbeid, inneholder dokumentet også en viktig gjennomgang av katolsk-luthersk dialog gjennom 50 år. Det vi har felles kommer tydlige fram uen å skygge for gjenstående utfordringer mellom våre to kirker, sier Byfuglien.

- [Dokumentet «From Conflict to Communion Lutheran-Catholic Commemoration of the Reformation» kan lastes ned her.](#)

Rådsmøtet i Det lutherske verdensforbund i Genève 13.-18. juni, lanserte dokumentet i en egen sesjon sammen med Det pavelige enhetsrådet (PCPCU) representert ved rådets leder kardinal Kurt Koch. Både kardinal Koch og LVFs president Munib Younan la vekt på mulighetene et slikt felles arbeid vil gi i årene som kommer, men la ikke skjul på at prosessen hadde vært utfordrende.

Professor Turid Karlsen Seim fra Den norske kirke er fast medlem i Den internasjonale katolsk-lutherske kommisjonen som har utviklet dokumentet. *From Conflict to Communion* inneholder ved siden av en historisk skisse, også et kapittel om temaer knyttet til Martin Luthers teologi i lys av den økumeniske dialogen.

Dokumentet inneholder fem «økumeniske imperativ» som gir utfordringer til kirkene og lokale luthersk-katolske relasjoner. I denne sammenheng skal det også utvikles en felles liturgi som kan brukes lokalt.

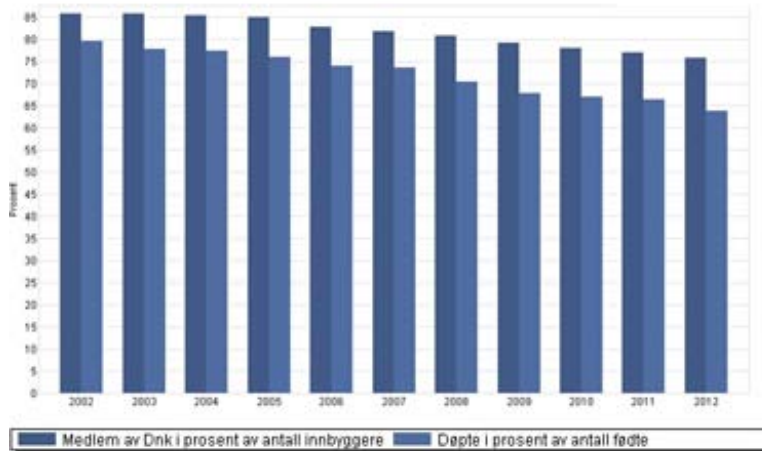
Ledende biskop Helga Haugland Byfuglien er visepresident i Det lutherske verdensforbunds rådsmøte. Her taler hun under møtet som avsluttes i Genève i dag. (Foto: © LWF/Maximilian Haas)

- [From Conflict to Communion kan lastes ned her](#)
- [Pressemelding fra Det lutherske verdensforbund om lanseringen av domukentet](#)
- [Opptak av pressekonferansen der dokumentet ble presentert](#) (engelsk/tysk - kun lydopptak)
- Se også "[Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren](#)" signert av Den romersk-katolske kirke og Det lutherske Verdensforbund i 1999.

75,8 prosent er kirkemedlemmer

(19.06.2013)

SSBs offisielle kirkestatistikk for 2012 ble lagt fram 19. juni. Direktøren i Kirkerådet, Jens-Petter Johnsen (bilde), registrerer at tallene viser nedadgående trender for oppslutningen om Den norske kirke. I 2002 ble 79,5% av alle fødte døpt i Den norske kirke. I fjor var prosentandelen døde 63,7.

Johnsen ser tallene i relasjon til endret befolknings sammensetning her i landet:

- Andelen av befolkningen uten medlemskap i Den norske kirke øker raskt. Enhetskulturen - og dermed også kirkens dominans - svekkes i økende takt. Dette er ingen overrasket over. Å være kirke i en flerreligiøs virkelighet er normalsituasjonen. Men denne utviklingen utfordrer oss i kirken til å bli tydeligere på kirken rolle og budskap, sier kirkerådsdirektøren.

I 2002 ble 67,7% av årskullet konfirmert i Den norske kirke. I 2012 var andelen 64,0%.

- Andelen konfirmanter har ikke hatt like sterk nedgang som medlemsutviklingen skulle tilsi. Det er gledelig å se at menighetenes satsing på bedre tilbud til konfirmanter kan leses ut av kirkestatistikken, kommenterer Jens-Petter Johnsen.

Det er bare døde som kan la seg konfirmere i Den norske kirke. Av kirkens medlemmer som var 15 år i 2012 var det mer enn 85% som blir konfirmert i Den norske kirke.

Det var 4 prosent færre gudstjenestedeltakere i Den norske kirke i 2012 i forhold til 2011. I 2012 inviterte kirkens 1260 menigheter til 64 852 gudstjenester. Til sammen hadde disse 6 017 018 deltakere. Det gir et gjennomsnittlig gudstjenestebesøk på 92,8. På søndagenes høymesser var gjennomsnittsbesøket 98,2 personer.

Jens-Petter Johnsen mener det er grunn til å se nærmere på utfordringen i gudstjenestestatistikken:

- Det er sagt at kirken beveger seg fra å være autoritativ leverandør av normativ lære til å bli ressursleverandør av tradisjon og høytid. Men det er ikke nok. Utfordringen for kirken er å være der hele tiden for alle som vil høre til, og med budskapet om Jesus Kristus for alle som vil høre. Vi ser at aktivitetene i «hverdagskirken» vokser fram selv om oppslutningen om søndagens gudstjenester

mange steder går tilbake, sier Johnsen.

Kirkestatistikken viser at det er flere som går til nattverd. Det var 3,9 % økning siste året og i løpet av de siste 4 årene har nattverddeltakelsen økt med 12 prosent.

Det ble samlet inn over 280 millioner kroner i menighetene i 2012. Det var en nedgang på vel 2 prosent fra året før. Givertjenesten utgjør en viktig del og den økte med 6 % og har økt med over 25 % i løpet av de siste 4 årene.

- [Mer om kirkestatistikken på www.kirken.no](http://www.kirken.no)
- [Tabell: Medlemmer og kirkelige handlinger, etter bispedømme, 2005-2012](#)
- [Tabell: Gudstjenester og deltakere, etter bispedømme, 2005-2012](#)

STATISTIKKBANKEN
Den norske kirke

>> Lag dine egne tabeller fordelt på bispedømmer:
<http://www.ssb.no/tabell/06929>

STATISTIKKBANKEN
Den norske kirke

>> Lag dine egne tabeller fordelt på kommuner:
<http://www.ssb.no/tabell/04693>

STATISTIKKBANKEN
Den norske kirke

>> Lag dine egne tabeller fordelt på kommuner med relasjon til befolkningstall:
<http://www.ssb.no/tabell/04910>

45 biskoper til Lofoten

(19.06.2013)

Hvert tredje år samles biskopene i Norden for å oppdatere hverandre om situasjonen i søsterkirkene her nord og for å lære hverandre bedre å kjenne. Generalsekretæren i Den norske kirkes bispemøte, Christofer Solbakken forteller at opplegget for årets samling har skapt begeistring:

- Vi visste jo at det ville være populært å invitere til Lofoten i juni. De fleste biskopene kommer sammen med ektefelle. Til sammen blir vi 85 deltakere, sier Solbakken.

I Henningsvær møter de nordiske biskopene forskningsdirektøren ved Norsk polarinstitutt, Kim Holmén.

Programmet starter i Bodø og fortsetter i Svolvær, Henningsvær og Borge. De nordiske biskopene med følge møter blant andre kirkeminister Rigmor Aasrud. Hun skal holde foredrag om folkekirken. Andre foredragsholdere underveis er internasjonal direktør Kim Holmén ved Norsk polarinstitutt som tar for seg temaet "Menneskeskapte klimaendringer", professor ved Menighetsfakultetet Jan-Olav Henriksen som skal holde teologisk foredrag om det kristne frelsesbegrepet og generalsekretær i Samisk kirkeråd Tore Johnsen som tar for seg "Urfolk og folkekirke".

Det store biskopsfølget får også med seg konserter i Svolvær kirke og Borge kirke. I Borge kirke er det Ola Bremnes som står for et konsertforedrag om dikterpresten Petter Dass.

Ombord i hurtigruteskipet Midnatsol blir det ellers tid til presentasjoner fra hvert av de nordiske landene.

- Selv om vi reiser med skipet Midnatsol har vi ikke våget å love gjestene midnattssol. Men i programmet inngår utflukt til Eggum som er en av Lofotens beste plasser å observere midnattssolen, sier Christofer Solbakken.

- [Se programmet for Nordisk bispemøte 2013 her](#) (pdf - 2,6 mb)

Kontaktperson:

Bispemøtets generalsekretær Christofer Solbakken

Tlf.: 95 11 99 46

Epost: christofer.solbakken@kirken.no

Trusopplæring når stadig fleire

(26.06.2013)

Trusopplæringsreforma vert gjerne kalla den største reforma i kyrkja sidan innføringa av konfirmasjon i 1736. No bur om lag 80 prosent av dei døypte mellom 0-18 i ein kyrkjelyd som får tilskot til trusopplæring.

Dei minste er dei største

Særleg babysong er ein vinnar; over halvparten av dei norske kyrkjelydane har i dag tilbod om babysong. I fjor deltok over 19 000 born på babysong, og med ein eller to foreldre med, betyr det at nærare 40 000 årleg er innom babysong. Kristine Aksøy, seksjonsleiar i Seksjon for barn, unge og trusopplæring, er særns nøgd med oppslutninga om song for og med dei aller minste.

-Det er ikkje tvil om at dette er byrjinga på et mogeleg 18-årig samarbeid mellom kyrkje og heim. Eg meiner at babysong kanskje er det aller viktigaste tiltaket vi har i trusopplæringa. For her kjem vi til kjernen i det vi har som mål – dei vaksne får med seg songar og bønner heim, og nyttar dei saman med barnet og familien. På denne måten byggjar vi bru frå kyrkje til heim, slik vi skal.

Seksjonsleiar Kristine Aksøy er svært nøgd med korleis trusopplæringa dei siste åra når ut til stadig fleire døypte. (Foto: Kyrkjerådet)

Fleire deltakarar og frivillige

Andre breiddetiltak er òg viktige suksessar. Både Tårnagenthelg og LysVaken vert arrangert i over halvparten av kyrkjelydane, til saman deltek nær 20 000 barn og unge på desse hendingane. Ikkje berre aukar talet på deltakarar, også dei frivillige vert fleire. Kyrkjeleg årsstatistikk syner at talet på frivillige innan barne- og ungdomsarbeid dei siste sju åra har auka frå om lag 18 000 til godt over 30 000. Auka i talet på frivillige speglar truleg auka i aktivitetar knytt til trusopplæringa.

Tiltak utan tilskot

Det er sjølvsagt stor glede over at fleire kyrkjelydar enn nokon gang for tilskot, og jubelen over at historisk mange deltek på trusopplæringsarrangement er stor. Likevel er det eit skår i gleda at kvar femte kyrkjelyd ikkje får statlege midlar, ti år etter at reforma vart vedteke. Trass i desse utfordringane, gjer mange ein framifrå innsats utifrå dei føresetnadene dei har.

- Det er så gledeleg å sjå at også kyrkjelyder om ikkje får tilskot, trår til og arrangerer LysVaken, KodeB eller Tårnagenthelg. Det krev mykje å stå på når ein ikkje får ekstra hjelp frå sentralt hold, og eg vil verkeleg gje desse travarane ein honnør – takk for at de står på mens de ventar!

Den store draumen

Men det er framleis utfordringar.

- Vi må heile tida jobbe med å få breidde for alle aldra. Draumen er å få konfirmantbreidde på alle arrangementa, og når vi veit at 85 prosent av dei døypte konfirmerer seg, er det ikkje små mål vi set for oss sjølv. Vi må leggje mykje innsats lokalt i å gjere hendingane våre kjent på førehand, og det er særskild krevjande når ein manglar ressursar både i form av pengar og menneske. Men det er viss på at vi får att, om vi held fram med det vi gjer i dag og samstundes blir betre på å få med fleire, er å gi dei unge i dag ein god kyrkjerelasjon. Eg trur mange av dei som i dag blir kjent med kyrkja gjennom trusopplæringstiltak vil kome tilbake til oss når dei får eigne barn, og vil døype dei. Då er grunnlaget lagt for ei stabil kyrkje også i framtida.

Syriske flyktninger trenger hjelp

(28.06.2013)

Uttalelsen tar spesielt avstand fra misbruken av religion i Syria-konflikten:

- Som et verdensvidt fellesskap av kirker ser vi med sorg på at religion blir brukt som et våpen for å underbygge konflikten i Syria. Voldshandlinger i Guds navn er forkastelige! heter det i [uttalelsen fra LVFs rådsmøte](#).

Rådsmøtet berømmer kristne i Syria for vilje til å leve i fred med naboer fra ulike religioner og kulturer. Men i uttalelsen kommer man med en klar advarsel også på det området:

- Det rike religiøse og etniske mangfoldet har preget Syria i århundrer. Nå er belastningene så store at de kanskje ikke lar seg reparere, heter det i [uttalelsen](#).

Det lutherske verdensforbunds World Service er «camp manager» for Za'atari flyktningeleir i Jordan, på grensen til Syria. Denne ble etablert i fjor sommer og er for tiden verdens nest største flyktningeleir, med flere enn 170 000 syrere som har flyktet fra borgerkrigen. 75% av flyktningene er barn. Kirkens Nødhjelp arbeider tett sammen med Det lutherske verdensforbund i og utenfor Syria for å sikre syriske flyktninger blant annet rent vann og tak over hodet.

- Det lutherske verdensforbund er en av de viktigste samarbeidspartnerne for FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), sier fungerende generalsekretær i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, Einar Tjelle. Han oppfordrer til å støtte opp om flyktningearbeidet i og utenfor Syria.

I regi av høykommissæren er det utviklet et *Code of Conduct*-dokument hvor ulike religiøse tradisjoner sammen uttrykker felles verdier og en policy i forhold til blant annet beskyttelse og sameksistens for flyktninger. LVF har hatt en nøkkelrolle også i dette arbeidet.

- [Kirkens Nødhjelp tilbyr menighetene materiell til engasjement for Syria](#)
- [Se dokumentet «Welcoming the stranger» her](#) (pdf)
- [Du kan støtte LVF og Kirkens Nødhjelps arbeid for de syriske flyktningene her](#) (nettsidene til Kirkens Nødhjelp)

Å snakke sant om fortiden

(28.06.2013)

Lapsley leder [Institute for Healing of Memories](#) i Sør-Afrika. Han har arbeidet lenge med forsoningsprosesser i Sør-Afrika og andre steder i verden – også relatert til urfolk.

På forsoningsseminaret deltar også ordfører og tidligere sokneprest i Hamarøy Rolf Steffensen og jurist og nestleder i Samisk kirkeråd Ingar Nikolaisen Kuoljok. De har begge vært sentrale i et samisk-norsk forsoningsarbeid i Nord-Salten.

På seminaret 9. og 10. august lanseres også boken Erkjenne fortid – forme framtid. Innspill til kirkelig forsoningsarbeid i Sápmi. 12 bidrag belyser forsoningsprosesser i Sápmi. Lapsley, Steffensen og Kuoljok er blant bidragsyterne. Flere andre bidragsytere vil være til stede på kirkedagene.

Boken utgis av Kirkelig utdanningscenter i nord og Samisk kirkeråd.

- [Se programmet for Samiske kirkedager 2013](#)
- [Meld deg på til Samiske kirkedager! Festivalpass kan kjøpes her.](#)

- En offensiv, nytenkende og dynamisk kulturforståelse

(03.07.2013)

I sitt [høringsvar](#) til den offentlige utredningen fra Enger-utvalget *Kulturutredning 2014* (NOU 2013:4) gir Kirkerådet utredningen anerkjennelse for en offensiv og dynamisk forståelse av både kultur og religion. Kirkerådet mener utredningen leverer gode premisser for kirken som folkekirke.

- Utredningen avgrenser det kulturpolitiske ansvarsområdet til begrepet «ytringskultur». Argumentet for dette knyttes til kulturens egenverdi, rettferdighet, mangfold, demokrati- og ytringsfrihet og kulturens samfunnsvirkninger. Dette er offensivt og nytenkende, sier fungerende direktør Paul Erik Wirgenes i Kirkerådet.

Kirkemusikernes rolle

I NOU 2013:4 fremheves kirkemusikernes rolle. Kulturutredningen mener at kirkemusikerrollen står sentralt i utviklingen av kirken som kulturarena og at man bør utrede hvordan denne stillingen kan styrkes som en sentral funksjon i samhandlingen mellom kirkelig kulturutøvelse og annen kulturutøvelse.

- I vår høringsuttalelse utfordrer vi Kulturdepartementet til blant annet å trekke konsekvenser av kirkemusikernes rolle i det lokale kulturlivet. Våre kirkemusikere har vært med på å gjøre Den norske kirke til den raskest voksende kulturarena. I kirkene var det i 2010 mer enn 1,4 mill publikummere/deltakere fordelt på godt over 11 500 arrangement hvorav de aller fleste var konserter, påpeker Wirgenes.

- Når regjeringen lanserer fase III av Kulturløftet ber vi om ressurser til stillinger som kirkemusikalske rådgivere i Kirkerådet og ved hvert bispedømmekontor. Vi argumenterer også for egne produsentstillinger i hvert bispedømme knyttet til domkirke eller annet miljø som arbeider med kirkemusikalske produksjoner, sier Wirgenes.

Frivillighetskulturen

I NOU 2013:4 beskriver kirken som en institusjon som har vært med å bygge den kulturelle grunnmuren i Norge og mobilisert folk til aktiv samfunnsdeltakelse. Utredningen peker på at religion og livssyn omslutter enkeltindividets livsforståelse og spiller en viktig rolle for samfunnet og samhandlingen mellom mennesker.

- Det nedlegges en betydelig arbeidsinnsats fra frivillige i Den norske kirke. Tall fra 2011 viser at det var 133 200 frivillige medarbeidere engasjert innen ulike menighetsaktiviteter. Den frivillige innsatsen har økt fra 2008 frem til 2011 (særlig innenfor vårt barne- og ungdomsarbeid, men også innen det frivillige gudstjenestearbeidet), heter det i høringsuttalelsen.

Kirkerådet støtter utredningens forslag om å satse mer på tillitsbaserte tilskuddsordninger. - Dette er viktig når målet er å bygge en kulturell grunnmur i lokalsamfunnene, mener Kirkerådet.

Kirkearkitektur og visuell kunst

I Den norske kirke finnes 1620 kirkebygg. Kirken er en viktig oppdragsgiver til store signalbygg og som bestiller av visuell kunst og kirketekstiler til disse byggene. Kirkerådet er glad for at utredningen fremhever dette og ønsker at dette feltet blir styrket i Kulturløftet III.

- [Høringssvaret fra Kirkerådet til Kulturdepartementet - NOU 2013:4 Kulturutredningen 2014](#)
- [Mangfoldet og grunnmuren](#)
Jens-Petter Johnsen, direktør i Kirkerådet kommenterer de to offentlige utredningene *NOU 2013:4 Kulturutredningen 2014* og *NOU 2013:1 Det livssyns åpne samfunn* (21. mars 2013)
- [Kirken som kulturarena. Prosjektrapport.](#) (pdf)
Hvor omfattende er kulturaktivitetene i Den norske kirke? Rapport basert på undersøkelser i Tunsberg og Sør-Hålogaland bispedømmer, beskriver kirken som kulturarena og -aktør , utarbeidet av KIFO (Stiftelsen kirkeforskning) på oppdrag fra Kirkerådet.
- Besøk også www.kirken.no/kultur

Slankere og tydeligere samarbeidsorganisasjon

(09.07.2013)

Økonomiske innsparinger og større nærhet til de europeiske institusjonene ligger bak når KEKs generalsekretær og sekretariat flytter fra det økumeniske senteret i Geneve der Kirkenes verdensråd og Det lutherske verdensforbund holder hus. Ved siden av KEK-kontoret i Brussel vil organisasjonen fortsatt opprettholde sitt kontor i Strasbourg.

Andreas Henriksen Aarflot (bilde) ble valgt som medlem i KEKs nye sentralstyre som nå består av 20 medlemmer. Tidligere var det 40 medlemmer i sentralstyret.

Årets generalforsamling brukte det meste av tiden på endringer i organisasjonens grunnregler fra 1992.

- Endringene generalforsamlingen har vedtatt skal gi mer effektiv, målrettet og rimeligere drift av organisasjonen. Det var nødvendig å lage en mindre kostnadskrevenne organisasjon i et Europa i økonomisk krise, sier Berit Hagen Agøy som er generalsekretær i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke

Under forrige generalforsamling i Lyon i 2009 ble behovet for en ny konstitusjon klart. Det ligger fire år med utredninger bak konklusjonene fra møtet sist uke.

- KEK har en tid vært nødt til å se på egen struktur og organisasjon. Nå er tiden for å løfte blikket ut og ta fatt på utfordringene i europeisk kirke- og samfunnsnivå. Vi har et godt nordisk samarbeid som også er en styrke for meg som nytt styremedlem, sier Andreas Henriksen Aarflot.

Elise Sandnes som har vært sentralstyremedlem i KEK den siste perioden, synes forhandlingene i Budapest var krevende:

- Jeg er mest fornøyd med at vi klarte å vedta en ny konstitusjon med overveldende flertall. Delegatene har vist vilje til å lytte til hverandre og komme fram til gode kompromissløsninger, sier hun.

Omkring 120 kirkesamfunn er for tidene medlemmer av KEK. Den norske kirke har vært medlem siden starten i 1959.

- [På KEKs hjemmeside finnes dokumenter og pressemeldinger fra generalforsamlingen i Budapest](#)
[KEKs nye konstitusjon vil bli publisert her når den er ferdig oversatt fra engelsk til tysk og fransk.](#)
- Se også [Charta Oecumenica](#) (Guidelines for the Growing Cooperation among the Churches in Europe)

Løvrød første leder for Nasjonalt pilegrimssenter

(11.07.2013)

(Tekst hentet fra www.kirken.no/nidaros og <http://www.riksantikvaren.no>)

Regjeringen opprettet i 2013 et permanent Nasjonalt pilegrimssenter i Trondheim (NPS). Senteret skal koordinere pilegrimsarbeidet i Norge og ha et særlig ansvar for de godkjente pilegrimsledene.

Totalt finnes det over 2000 km med oppmerkede ruter som strekker seg over fjell og dalfører og er innom 40 norske kommuner og syv fylker. Styret for NPS har fått sitt oppdrag av Miljøverndepartementet i forståelse med Fornylses-, administrasjons- og kirke departementet og Nærings- og handelsdepartementet. Senteret er tilknyttet Riksantikvaren.

Berit Lånke har siden 2011 vært engasjert som direktør for det midlertidige nasjonale pilegrimssenteret. Hun blir nå seniorrådgiver ved det permanente pilegrimssenteret.

- Ansettelsen av disse to sentrale medarbeiderne styrker både det organisatoriske og det pilegrimsfaglige fundamentet for satsingen. Hans Morten Løvrød har etter styrets mening de kvalifikasjoner og personlige egenskaper som skal til for å bygge opp en bred og samlende nasjonal satsing. Med Løvrød og Lånke i staben vil pilegrimsarbeidet styrkes i årene som kommer, sier styreleder i NPS, Randi Eek Thorsen.

Hans Morten Løvrød har utdannelse fra Politiskolen, Diakonhjemmet Høgskole, ledelse og personalarbeid fra Høgskolen i Nord-Trøndelag og sist en Master of Public Administration fra HiNT/Copenhagen Business School. Løvrød har også en variert yrkeserfaring. Han har et sterkt engasjement for pilegrimssatsingen, og har i sin nåværende stilling som avdelingsleder ved Sør-Innherad prosti spilt en aktiv rolle i Stiklestad pilegrimsengasjement.

Pilegrimssenterets oppgave og styre

Nasjonalt pilegrimssenter har tre hovedarbeidsområder:

Miljø: Natur, kulturarv, landskap og friluftsliv. Pilegrimsleden som fysisk struktur.

Kirke: Pilegrimstradisjoner, pilegrimsliv og kirkeliv. Pilegrimsleden som idé.

Næring: Overnatting, servering, transport og andre tjenester. Pilegrimsleden som en ressurs for næringsliv og reiseliv.

Samarbeidspartnere er de regionale pilegrimssentrene, fylkeskommuner, kommuner, Den norske kirke, næringslivet, Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Riksantikvaren (RA).

Miljøverndepartementet har oppnevnt følgende styre i det nasjonale pilegrimssenteret (15.3.2013 – 15.3.2017):

Styreleder: Randi Eek Thorsen, selvstendig næringsdrivende og bl.a. styreleder i Sparebankstiftelsen DNB NOR.

Medlemmer: Steinar Aase, daglig leder i Fjord Tours AS, Gerd Karin Røsæg, assisterende direktør i Kirkerådet, Reidar Andersen, direktør i Statens Naturoppsyn og Karen Espelund, fylkesdirektør for kultur og kommunikasjon i Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Varamedlemmer: Randi Langøygjelten, fylkeskultursjef i Hedmark fylkeskommune og John Petter Valstad, nestleder og økonomisjef på Stiklestad Nasjonale Kultursenter.

Bakgrunnen for etablering av Nasjonalt pilegrimssenter

I 1993 startet Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren, på oppdrag frå Miljøverndepartementet, arbeidet med å merke en sammenhengende pilegrimsled fra Oslo til Trondheim. Pilegrimsleden ble offisielt åpnet i 1997.

Pilegrimsleden er en del av Riksantikvarens verdiskapingsprogram som et eget pilotprosjekt. Flere aktører har vært med i arbeidet og da prosjektet vart avsluttet i 2010, var over 2000 kilometer pilegrimsvei merket og ryddet, sammen med etablering av en rekke nye overnattingssteder.

Det er opprettet [fem regionale pilegrimssentre](#) ved siden av Nidaros pilegrimsgård.

- Se www.pilegrimsleden.no

Se en film om Pilegrimsleden:

Norsk kirkelig pilegrimsutvalg

Det nasjonale kirkelige pilegrimsutvalget som ble etablert i fjor, har til oppgave å definere kirkelige mål for pilegrimsarbeidet. Utvalget skal spesielt arbeide med den innholdsmessige profileringen av pilegrimsarbeidet.

Leder i utvalget: pilegrimsprest i Hamar bispedømme, Arne Bakken

Utvalgets øvrige medlemmer er:

Tore Dvergastein, kulturrådgiver i Tunsberg bispedømme
Rune Hvidsten, diakon i Bolsøy
Ingrid Rosendorf Joys, samfunnskontakt Oslo katolske bispedømme
Berit Lånke, Nasjonalt pilegrimssenter
Margun Pettersen, pilegrimsrådgiver i Stavanger bispedømme
Tor Singsaas, biskop i Nidaros
Einar Vegge, pilegrimsprest i Nidaros
Eivind Ørum, sokneprest i Gildeskål
Sekretær for utvalget: Gerd Karin Røsæg, assisterende direktør i Kirkerådet.

Magasin om klimarettferdighet

(07.08.2013)

Magasinet "*Klimarettferdighet*" er en del av kampanjen Klimavalg 2013, og blir blant annet presentert under Arendalsuka 7.-13. august der politikere møtes til miljø- og klimadebatt.

Magasinet kan leses på nettet her:

Magasinet "*Klimarettferdighet*" tar opp kristen tro i møte med klima-utfordringene gjennom intervjuer med talspersoner fra forskjellige steder i kirkelandskapet. I flere oppslag gis det teologisk begrunnelse for kristent klimaengasjement. Magasinet inneholder også en ny salme og napp-ut sider med handlingsalternativer laget av ungdom.

- Vi håper magasinet vil inspirere og bidra til økt bevissthet om klimaspørsmålet. Det lanseres like før stortingsvalget, men innholdet har varighet utover dette, sier prosjektkoordinator for Skaperverk og bærekraft, Per Ivar Våje (bilde).

Mobilisering fram mot 24. august

Under paraplyen Klimavalg 2013 er 83 organisasjoner nå mobilisert til å påvirke politikerne til å sette klimaspørsmålet på dagsorden. 29 av disse er kristelige organisasjoner.

Se www.klimavalg2013.no

Det blir markeringer over hele landet lørdag 24. august. I Oslo finner hovedmarkeringen sted fra kl 16:00 på Eidsvolls plass foran Stortinget. Her blir det konsert med kjente artister og appell ved sentrale personer, som biskop Helga Haugland Byfuglien. Like etterpå blir det økumenisk fellesgudstjeneste i Domkirken. Gudstjenesten arrangeres av Ressursgruppa for Skaperverk og bærekraft i Oslo, Asker og Bærum, med støtte fra Den norske kirkes Nord-Sør informasjon, Norges Kristne Råd, Kirkens Nødhjelp og Oslo Domkirke.

Kontaktperson:

Per Ivar Våje, prosjektkoordinator, Skaperverk og bærekraft

Mob: 98 01 23 13

piv@kirken.no

140 menigheter har kirkevalg i september

(07.08.2013)

Kyrkjevalet 2013 Kirkevalget 2013

- Det er reglene fra menighetsrådsvalget 2011 som gjelder også i år. Men det har vært nødvendig å gi dispensasjon til å avvike fra en del krav til avvikling av 2013-valget fordi det ikke finnes midler til å avvikle valget slik det ble gjort i 2011. Den største forskjellen velgeren vil oppleve, er at det ikke blir sentral utsending av valgkort i år. Man vil også kunne oppleve at det er kortere åpningstid for valginget, og at det blir færre valglokaler, sier Kirkerådets seniorrådgiver med ansvar for oppfølging av kirkevalgene, Anders B-G Eide.

Perioden for forhåndsstemming begynner mandag 12. august, og selve valgdagen blir samme dag som stortingsvalget (9. september). De aller fleste av de 140 menighetene holder også valg søndagen før (8. september).

Regelverket sier at det skal være mulig å forhåndsstemme ved menighetsrådsvalg i et sokn man midlertidig oppholder seg. Dette betyr at alle landets menighetskontorer må være forberedt på å ta imot forhåndsstemmer til de 140 menighetsrådsvalg som nå skal gjennomføres.

Det er kanskje siste gang det gjennomføres valg knyttet til prøveordningen med valg av halve menighetsrådet annethvert år. Kirkemøtet skal i 2014 ta stilling til om ordningen skal avvikles eller videreføres som en permanent mulighet innenfor ny valgordning.

- [Se listen over de 140 menighetene som skal ha kirkevalg samtidig med stortingsvalget i september](#)

Skaperverk og forsoning på Samiske kirkedager

(11.08.2013)

Magga ledet hovedseminaret om urfolk, klima og naturspiritualitet på kirkedagenes åpningsdag sammen med Grønlands biskop Sofie Petersen. Hun er selv inuit og pekte på at inuitter alltid har levd i pakt med naturen.

- Som kristne tror vi på at jorden og hele skaperverket er gitt av Gud. Derfor skal vi leve i respekt for og med den. Ellers gjør vi vold mot Guds skaperverk og ødelegger dermed vår egen eksistens, sa hun.

- [Les Ole Henrik Maggas innledning her](#)
- [Les Sofie Petersens innledning her](#)

Det var omkring 500 deltakere på de samiske kirkedagene 9.-11. august. De kom fra hele Nordkalotten og møtte et strålende sommervær og et vakkert stevneområde ned mot Ranfjorden. Fra det samiske området ved Murmansk i Russland deltok 25 russiske samer.

Fra åpningsgudstjenesten på Samiske kirkedager 2013 den 9. august.

Samiske kirkedager har tidligere vært arrangert i Jokkmokk, Sverige (2004) og Enare, Finland (2009). De første samiske kirkedagene her i landet var også de første i sørsamisk område.

Sametingspresident Egil Olli deltok på hele arrangementet. I sin hilsen pekte han særlig på at samisk kirkeliv bidrar til å styrke fellesskapet i det samiske folk:

- Vi ønsker å opprettholde og utvikle vårt fellesskap, og landegrensene skal ikke få lov til å bryte dette fellesskapet. Samiske kirkedager er et arrangement som er med på å styrke vårt samiske fellesskap. Samisk kirkeliv i Sverige, Finland, Russland og Norge fremviser med dette arrangementet den felles åndelige og teologiske rikdommen som er med på å knytte oss nærmere sammen som ett folk, sa Olli. Han understreket at det viktig at samene selv med på å forme sitt kirkeliv.

Sametingets president Egil Olli hadde en hilsen ved åpningen av de Samiske kirkedagene. Han ble tolket av Berit Frøydis Svineng Johnsen.

- Jeg ser på de samiske kirkedagene som et godt og viktig bidrag til å oppnå dette. Jeg vil herved rette en stor takk til den jobben som gjøres innenfor samisk kirkelivs representative organer, og jeg

vil takke for den formidable jobben som er gjort for å få i stand de samiske kirkedagene, sa sametingspresidenten.

Lederskapet i kirken var godt representert på Samiske kirkedager. Her ved, fra venstre: preses i Bispemøtet Helga Haugland Byfuglien, generalsekretær i Samisk kirkeråd Tore Johnsen (som var hovedansvarlig for gjennomføringen av arrangementet), biskop i Sør-Hålogaland Tor B. Jørgensen og kirkeminister Rigmor Aasrud.

- Ved å være nettopp her i Mo i Rana, blir vi minnet om at de samiske områdene strekker seg langt sørover. Og de minste og aller mest sårbare samiske kulturene befinner seg nettopp her. Jeg håper derfor at dette arrangementet vil bli opplevd som et godt håndslag til sørsamisk kultur og språk, sa kirkeminister Rigmor Aasrud i sin hilsen til kirkedagene.

Urframføring på Samiske kirkedager

- Årets samiske kirkedager på Mo vil bli stående som inspirerende og nyskapende, sier biskop Tor B. Jørgensen. Han sikter særlig til en musikalsk opplevelse:
- Frode Fjellheims konsertmesse er noe av det sterkeste jeg har opplevd, sier biskopen.

Under Samiske kirkedager ble Frode Fjellheims verk "*Aejlies Eatneme! Aejlies Baakoe*" ("*Hellig Jord! – Hellig ord*") urframført. Verket er et bestillingsverk til kirkedagene. Tekster er hentet fra 2. Mosebok, poeten Rumi og sanger fra Nord-Amerikas urfolk Naabeehó og nêhiyawin (Navajo og Cree).

Komponist og musiker Frode Fjellheim

Hovedtemat var *"Hellig jord, hellig Ord"*, og fokus lå på klimaforandringer, urfolks naturspiritualitet og kristen skapetro. Programmet omfattet også foredrag om urfolks rettigheter og om forsoning.

Bak Samiske kirkedager 2013 stod Samisk kirkeråd i Den norske kirke, Samiska rådet i Svenska kyrkan, Uleåborgs stift, Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsregionen, Rana kommune og Rana kirkelige fellesråd. En stab med 76 frivillige medarbeidere fra Mo i Rana sørget for den praktiske gjennomføringen sammen med staben i Samisk kirkeråd.

Michael Lapsley (til venstre) og Rolf Steffensen deltok på to-dagers workshop om forsoning.

Forsoningsworkshop

På en to dagers forsoningsworkshop presenterte den sør-afrikanske anglikanske presten Michael Lapsley sine tanker om forsoningsarbeid. Han er selv et offer for uforsonlig vold. I 1990, tre måneder etter at Nelson Mandela slapp ut av fengsel, mottok Lapsley en bombe i posten. Den eksploderte når han åpnet den, og han mistet begge armene, ett øye og fikk ellers alvorlige brannskader.

Siden 1998 har han ledet *Institute for Healing of Memories* i Cape Town. Her handler det om at folk skal møtes for å fortelle sine historier.

Lapsley reiser verden rundt i samme ærend, og har tidligere deltatt på workshops på Hamarøy etter invitasjon fra Rolf Steffensen. Som sokneprest på Hamarøy startet Steffensen i 2005 Den norske kirkes første forsoningsprosjekt mellom nordmenn og samer i det lulesamiske området i Nord-Salten.

- Når jeg møter samer, merker jeg at smerten fortsatt er der. Giften er borte, men smerten er der fortsatt. Vi har rett til å føle opprør og sinne, men det går ut over oss selv. Hat og bitterhet ødelegger oss, sa Lapsley.

Jordens hellighet

Prest for sørsamer, Bierna Bientie hadde et seminar som tok for seg naturen i våre kristendomstradisjoner. Han mente at naturen falt ut av kirkens teologi på 1600-tallet, og minnet om [Karasjok-erklæringen fra 1998](#) som viser at urfolk over hele jorden ser på jorden som hellig.

- Nå når mennesker har oppdaget at naturen er truet, oppstår ny liturgi. Tilgivelsesbønner er det kommet mange av, sa Bientie.

Han anbefalte å løfte fram det jordnære i kirkens liturgi:

- De senere generasjonene har nesten åndeliggjort dåpsvannet. Det er blitt nesten usynlig på fingeren til presten. Vannet er livsgrunlaget for mennesker og natur. Og uten vann blir det ingen dåp til frelse, sa Bierna Bientie og fortsatte:

Gud ble menneske. Frelsesverket som er så knyttet til det levende individet, Jesus, og til noe så håndfast som vann, brød og vin. Når nattverdvin slås ut i jorden etter nattverden, synliggjøres at skaperverket er med i frelsesverket. Skaperverkets herre er også skaperverkets frelser.

På spørsmål om kirken vil støtte nyere åndelige retningers interesse for naturens åndelige verdi, svarte han:

- I New Age-mytologien kan naturen sette Gud i skyggen. Det kan vi aldri være med på, sa Bientie.

Oversettelsesnyhet

Det norske bibelselskap presenterte 9. august nye bibeloversettelser til nordsamisk og lulesamisk på Samiske kirkedager. [Les mer om det her.](#)

- [Taler og innlegg på Samiske kirkedager 2003](#)

[Se flere bilder fra Samiske kirkedager](#)

Internasjonal klimaforsker med støtte til kampanjen "Klimavalg 2013"

(12.08.2013)

Ingeborg Midttømme som er biskop i Møre, var til stede. Hun mener innlegget fra Hansen styrket samarbeidet mellom organisasjonene bak Klimavalg 2013:

- Dette var et viktig møtepunkt. Mange deltakere fikk en bekreftelse på kirkens troverdighet i sitt engasjement i klima- og miljøspørsmål. Hansen ga oss stor frimodighet med tanke på det faglig fundamentet for klimavalg-kampanjens budskap, sier Midttømme.

Forsker som ble klimaaktivist

Hansen (bilde) er klimaprofessor ved Columbia University og var inntil nylig forskningsleder i NASA. På møtet i Kirkens hus fortalte han om sin vei fra tilbakeholden vitenskapsmann til å bli klimaaktivist for sine barnebarns skyld. Allerede i 1988 påpekte han klimaproblemene i en høring for den amerikanske kongressen. Han mener at verdens politikere ikke er modige nok til å foreta nødvendige handlinger for å begrense verdens CO₂-utslipp.

Hansen var invitert til Norge for å delta på en konferanse om lavutslippssamfunnet som ble arrangert av Miljøverndepartementet i Arendal sist torsdag. Også der kritiserte han den norske regjeringen for ensidig å satse på internasjonale avtaler.

- Som viktig produsent av olje og gass må Norge gå foran og la store deler av disse ressursene ligge i bakken, sa Hansen.

Lørdag 24. august – nasjonal aksjonsdag

Over 80 organisasjoner har gått sammen i kampanjen «Klimavalg 2013» om å sette klimaet på dagsorden i valgkampen. Lørdag 24. august blir det markeringer og arrangementer over hele landet.

Kirkerådets seniorrådgiver Hans-Jürgen Schorre er med i kampanjens ledelse og håper at mange vil vise at de er opptatt av klimapolitikk ved årets valg:

- Møt opp der du bor og engasjer deg for skaperverket, våre søsken i sør og våre etterkommere, oppfordrer Schorre.

I Oslo blir det 24. august klimakonsert foran Stortinget og gudstjeneste for skaperverket i domkirken.

Egyptas kristne ber om forbønn

(15.08.2013)

- Les brev til Kirkenes verdensråds medlemskirker fra generalsekretær Olav Fykse Tveit (15. august 2013)
[WCC invokes prayers for peace in Egypt](#)

En ødelagt kristen bokhandel 14. august (Foto: Bible Society of Egypt)

Egyptas bibelselskap har eksistert i 129 år, og det er første gang vi har blitt offer for slike angrep. Vi takker Gud for at ingen av våre ansatte ble skadet, og så snart situasjonen er roligere vil de to bokhandlene bli gjenåpnet for å fortsette å spre Guds ord i disse to viktige byene, skriver Ramez Atallah. Han legger til:

- Det er viktig å understreke at ikke bare kristnes eiendom utsettes for vold. Dette er angrep mot staten fra en voldelig minoritet som vil destabilisere nasjonen.

Han oppfordrer kristne til forbønn for situasjonen i Egypt.

- [Les nyhetsbrevet fra direktøren i Egypts bibelselskap her](#)

Nettsiden www.meconcern.org (Middle East Concern) oppfordrer også til forbønn etter de dramatiske hendelsene i Egypt 14. august.

Middle East Concern er en sammenslutning av kristne organisasjoner og personer som arbeider for kristne fellesskaps rettigheter i Midt-Østen og Nord-Afrika. Jon-Geir Dittmann i Stefanusalliansen oppfatter denne kilden som en av de mest troverdige når det gjelder rapporteringen om det som nå skjer i Egypt.

Middle East Concern rapporterer om angrep på minst seks kirker og en rekke virksomheter eid av kristne i byene Minya, Sohag, Fayoum og Assuit.

- I tillegg til den anti-kristne volden, er det sammenstøt mellom sikkerhetsstyrkene og Morsi-tilhengere mange steder, skriver nettstedet.

- [Det gjengis flere ønsker om forbønn. Se oppfordringen til forbønn her](#)

Bispemøte i Budapest

(15.08.2013)

Tiden vil delvis brukes til retreat, ledet av Islands tidligere biskop Karl Sigurðbjörnsson.

Biskopene vil også arbeide videre med behandlingen av samlivsutvalgets innstilling. Innstillingen *Sammen – samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv* ble overlevert Bispemøtet i februar, og vil sluttbehandles på biskopenes høstmøte i oktober.

Én annen sak skal også behandles på møtet – biskopene skal enes om høringsvar til Stålsett-utvalgets utredning *Det livssyns åpne samfunn*.

For informasjon om Bispemøtet, kontakt generalsekretær Christofer Solbakken, cs@kirken.no eller 951 19 946

Felles kristen-muslimsk uttalelse i Egypt

(22.08.2013)

Det er bakgrunnen for at "Det egyptiske familiehjem", en organisasjon opprettet av den koptiske kirken og det høyere islamske lærestedet Al Azhar i Kairo, i går rettet en felles appell til egyptiske myndigheter om å styrke sikkerhetstiltakene for å beskytte kirker og andre religiøse institusjoner. Samtidig uttrykker man sorg over alle ofrene og kondolerer deres familier.

"Det egyptiske familiehjem", oppfordrer også vanlige mennesker, både kristne og muslimer, til stå sammen mot terrorisme og arbeide for forsoning.

Dypt bekymret

- Den kritiske situasjonen og det store omfanget av kirkebranner, er bakgrunnen for at religiøse ledere nå ber myndighetene om å sørge for økt sikkerhet for landets innbyggere og et økt vern om gudshus og andre religiøse eiendommer, sier generalsekretær Berit Hagen Agøy i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke.

Hun synes det er gledelig at kristne og muslimer nå tar et slikt felles initiativ.

- Myndighetene er ansvarlig for sikkerheten til alle landets innbyggere og for at deres grunnleggende menneskerettigheter ivaretas. Vi er dypt bekymret for utviklingen i Egypt og har uttrykt solidaritet og sympati med våre samarbeidspartnere der. Fellesreligiøse initiativer er håpsteget og viktige bidrag i en kritisk situasjon, som den vi ser nå i Egypt, ifølge Hagen Agøy.

Les også: [Egypts kristne ber om forbønn](#)

Kirkelig klimakamp over hele landet

(26.08.2013)

Over 50 steder i Norge arrangerte lokale grupper til Klimavalg 2013 denne lørdagen aksjoner for å sette klima på dagsorden.

[Klikk her for mer om hva som skjedde i hele landet.](#)

Klimakonsert

I Oslo deltok biskop Haugland Byfuglien med en sterk appell, der hun understreket at det er først når vi forplikter oss til handling, at det er grunn til optimisme.

- En rettferdig verden med bærekraftig forvaltning av skaperverket avhenger av våre valg- i dag, og i dagene som kommer. Vi har kunnskapen, vi har ressursen, vi må handle, sa biskopen.

Klimakonserten i Oslo hadde store navn på plakaten. Blant andre stilte MODDI, Halvsøstra, Gatesangerne, Henning Gravrok og Lars Klevstrand opp for å markere sin motstand mot manglende politisk klimahandling. I tillegg fremførte dansegruppen «Skimt» vakker dans.

Rettferdighet før økonomi

Klimavalg 2013 er en bred allianse av nær 100 organisasjoner fra kirke- Norge, miljøbevegelsen, næringslivet og fagbevegelsen som har gått sammen om å sette klima på dagsorden i valgkampen.

Kampanjen krever blant annet at tempoet i oljeutvinningen reduseres.

- Det koster å vende om og leve annerledes, men det er nødvendig. Vi må sette rettferdighet foran økonomisk gevinst, sa Haugland Byfuglien til stor applaus fra de fremmøtte på Eidsvoll plass.

[Les hele talen til Helga Haugland Byfuglien.](#)

Etter konserten åpnet Oslo domkirke dørene for økumenisk gudstjeneste for skaperverket.

Liturger fra flere kirkesamfunn deltok. Synodeformann Arnfinn Løyning fra Den Evangelisk-Lutherske Frikirke holdt prekenen, mens representanter fra Metodistkirken, Frelsesarmeen, Den katolske kirke og Den norske kirke deltok som liturger.

Bøn for stortingsvalet 2013

(30.08.2013)

På valdagen denne hausten skal det veljast nytt storting. Som kyrkje har vi i oppdrag å be for alle som blir sette i leiande posisjonar og ved det får makt som påverkar livet til mange menneske. Vi vil be til Gud om at valet må bli til beste for folket vårt og kyrkja vår og for det internasjonale samfunnet. Vi lever i ei verd der det òg er grunn til å gje ord til ei djup takk for at vi fritt og trygt kan velja korleis landet vårt skal styrast.

Vi reknar med at kyrkjelydane i arbeidet sitt med gudstenestelivet tek med det føreståande stortingsvalet i forbøna si. Her er nokre tema som det kan vera naturleg å ta med:

- Gode Gud, vi takkar deg for at vi fritt og trygt kan velja kven som skal få i oppdrag å styra landet vårt. Vi bed deg for det føreståande valet av nytt storting. Lat valet bli til beste for folk og kyrkje, og også for den store fellesskapen av nasjonar, som vi er ein del av.
- Send oss ditt lys, så utgangspunktet for tankane og gjerningane våre blir ærefrykt for menneskelivet i alle ulike fasar.
- Gje oss vilje og visdom til å ta vare på alt du har skapt og sett oss til å forvalta.
- Hald oss borte frå grådig framferd, så det ikkje øydelegg for dei vi lever saman med og for dei som kjem etter oss.
- Gode Gud, du har sagt at du elsker innflyttarane. Vara oss, så vi ikkje lukkar oss inne om oss sjølve og vårt eige, men ser dei som treng vår omsorg.
- Hald di hand over vår konge Harald og heile hans hus. Gje visdom og mot til alle som har leiaransvar blant oss.
- Vi bed om fred for Jerusalem og for alle som set sine håp til denne byen.
- Allmektige Gud, vi bed deg for alle folk og nasjonar. Ver vern og ly for dei som er på flukt frå krig og katastrofar. Lat det arbeidet lukkast som blir gjort for å fremja forsoning og fred.

BOKMÅL:

Bønn for stortingsvalget 2013

På valdagen denne høsten skal det velges nytt storting. Som kirke har vi i oppdrag å be for alle som settes i ledende posisjoner og derved får en myndighet som påvirker mange menneskers liv. Vi vil be til Gud om at valget må bli til beste for vårt folk og vår kirke og for det internasjonale samfunnet. Vi lever i en verden hvor det også er grunn til å gi ord til en dyp takk for at vi fritt og trygt kan velge hvordan landet vårt skal styres.

Vi regner med at menighetene i sitt arbeid med gudstjenestelivet tar med det forestående stortingsvalget i søndagens forbønn. Her er noen temaer som det kan være naturlig å ta med:

- Gode Gud, vi takker deg for at vi fritt og trygt kan velge hvem som skal gis i oppdrag å styre landet vårt. Vi ber deg for det forestående valget av nytt storting. La valget bli til beste for folk og kirke, og også for det store fellesskap av nasjoner, som vi er en del av.
- Send oss ditt lys, så utgangspunktet for våre tanker og gjerninger blir ærefrykt for menneskelivet i alle dets faser.
- Gi oss vilje og visdom til å ta vare på alt du har skapt og satt oss til å forvalte. Bevar oss alle fra grådighetens synd og dens ødeleggende virkninger for dem vi lever blant og for dem som kommer etter oss.

- Barmhjertige Gud, du har sagt at du elsker innflytterne. Bevar oss, så vi ikke lukker vårt hjerte om oss selv og vårt eget, men ser dem som trenger vår omsorg.
- Bevar vår konge Harald og hele hans hus. Gi visdom og mot til alle som har lederansvar blant oss.
- Vi ber om fred for Jerusalem og for alle som knytter sine håp til denne byen.
- Allmektige Gud, vi ber deg for alle jordens folk og nasjoner. Vær vern og ly for dem som er på flukt fra krig og katastrofer. La alt arbeid for å fremme forsoning og fred lykkes.

Jens-Petter Johnsen
direktør i Kyrkjerådet

Trude Evenshaug
kommunikasjonsdirektør i Kyrkjerådet

Verdensomspennende bønne- og fastedag for Syria

(04.09.2013)

Norges Kristne Råd oppfordrer også alle sine medlemskirker til å be spesielt for Syria under gudstjenesten førstkommende helg.

- [Kirkens Nødhjelp tilbyr menighetene materiell til engasjement for Syria](#)

Den katolske kirke i Oslo vil ha et særskilt fokus på situasjonen i Syria i løpet av den vanlige kveldsmessen i [St. Olav katolske domkirke](#), Akersveien 5, lørdag 7. september kl 18.00 med blant annet appell og syrisk sang.

[Les pave Frans' appell.](#)

Det lutherske verdensforbunds rådsmøte (LVF) kom i juni med en skarp uttalelse om slutt på vold og menneskerettighetsbrudd i Syria. Partene i konflikten bes innstendig om å beskytte sivile og avstå fra å tilføre enda mer våpen.

Uttalelsen tar spesielt avstand fra misbruken av religion i Syria-konflikten: - Som et verdensvidt fellesskap av kirker ser vi med sorg på at religion blir brukt som et våpen for å underbygge konflikten i Syria. Voldshandlinger i Guds navn er forkastelige! heter det i [uttalelsen fra LVFs rådsmøte](#).

Også Kirkenes verdensråd fordømmer bruken av kjemiske våpen, og ber FN beskytte sivilbefolkningen i Syria.

Les uttalelsen [her](#).

[Generalsekretær i Kirkens verdensråd, Olav Fykse Tveit, sendte 4. september et åpent brev til FNs sikkerhetsråd om konsekvenser av en militær intervensjon i Syria.](#)

Olav Fykse Tveit, generalsekretær for Kirkenes verdensråd, sendte i juni [brev](#) til FNs generalsekretær Ban Ki-moon med oppfordring om å bidra tydeligere til fred i Syria.

- [Syriske flyktninger trenger hjelp](#)
- [Se dokumentet «*Welcoming the stranger*» her](#) (pdf)
- [Du kan støtte LVF og Kirkens Nødhjelps arbeid for de syriske flyktningene her](#) (nettsidene til Kirkens Nødhjelp)

Syria på dagsordenen for Mellomkirkelig råd

(18.09.2013)

Hun vil nå ta initiativ til at saken drøftes av det valgte Mellomkirkelig råd.

- Det er et sterkt internasjonalt kirkelig engasjement for å støtte sivilbefolkningen i Syria og bidra til fredsløsninger. Menigheter og medlemmer i Den norske kirke kan bidra med både forbønn og økonomisk støtte til humanitært hjelpearbeid, sier Hagen Agøy.

Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd har fellesmøte 19.-20. september i Bymisjonscenteret, Tøyenkirken (Herslebsgate 43), Oslo, torsdag 19. september, fra kl. 11.00.

Forsoningsseminar

Fellesmøtet åpnes med et seminar om temaet forsoning, der både Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd vil bidra med perspektiver. Ordfører i Hamarøy, Rolf Steffensen, advokat i Tysfjord Ingar Nikolaisen Kuoljok, Berit Hagen Agøy, generalsekretær i Mellomkirkelig råd og Kjetil Aano, leder for Mellomkirkelig råd vil holde innledninger.

I tillegg vil de to rådene sammen se på utviklingen innenfor det internasjonale kirkelige urfolksengasjement. En hovedsak på både Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råds møte er drøfting av menneskerettighetsarbeidet innenfor Den norske kirke.

[Saksliste for Mellomkirkelig råd.](#)

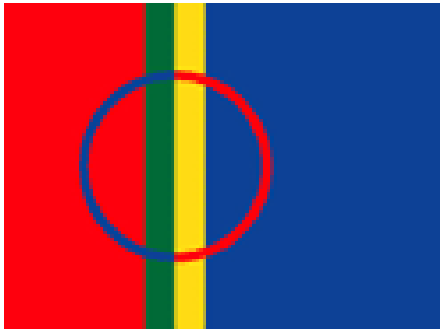
[Saksliste for Samisk kirkeråd.](#)

Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd

Kjetil Aano, (leder), Leif Christian Andersen, Stavanger Marianne H. Brekken, Møre Eleanor Brenna, Hamar Kjetil Drangsholt, Agder og Telemark Kjell Nordstokke, Oslo Cathrine Halstensen, Bjørgvin, Hilde Nygaard Ihle, Tunsberg, Oddhild Klevberg, Nord-Hålogaland Kristine Sandmæl, Sør-Hålogaland, Andreas H. Aarflot, Borg Ann Mari Aas, Nidaros Anne-Marie Helland, generalsekretær i Kirkens Nødhjelp, Biskop Erling Pettersen, oppnevnt av Bispemøtet, Helga Haugland Byfuglien, medlem av Rådet i LVF, Jenny Skumsnes Moe, medlem av Rådet i LVF, Elise Sandnes, medlem av sentralkomiteen i Konferansen av europeiske kirker (KEK), Erlend Rogne, medlem av sentralkomiteen i Konferansen av europeiske kirker (KEK). I tillegg møter Stephanie Dietrich (leder av Teologisk nemnd) og Kjetil Fretheim (leder av Komiteen for internasjonale spørsmål).

[Bakgrunn om Mellomkirkelig råd.](#)

Samisk kirkeråds medlemmer (2012-2015) er: Anne Dalheim, leder, Liv Eli Holmestrand, Nord-Hålogaland/nordsamisk representant, Ingar Nikolaisen Kuoljok, Sør-Hålogaland/lulesamisk representant, Linn Ellen Kristina Bientie Sivertsen, Nidaros/sørsamisk representant, Mari Helander, valgt på fritt grunnlag. Sametingets representant: Jovvna Dunfjell. Bispemøtets representant: Tor B. Jørgensen.

[Bakgrunn om Samisk kirkeråd.](#)

Kirkeuka for fred i Palestina og Israel 2013

(18.09.2013)

[Se program](#)

- Å ta del i bønn for fred i Palestina og Israel er også en bevisstgjørende handling som leder oss til alltid å fremme fred og rettferdighet i denne urolige regionen, sier Guro Almås, rådgiver for internasjonale spørsmål i Mellomkirkelig råd. Hun håper menighetene slutter opp om fredsuka gjennom bønn og andre aktiviteter.

Marker i menigheten

[Her](#) finnes det liturgisk materiell som enkelt kan tilpasses en vanlig gudstjeneste. Det liturgiske materialet består av ulike byggeklosser som kan brukes etter ønske. Å lese opp noe informasjon om uka i begynnelsen av gudstjenesten eller i kunngjøringene, og å be en av bønnene fra liturgien kan være en fin måte å delta i det globale fellesskapet som ber for fred i Palestina og Israel.

Se også www.facebook.com/kirkeuka.

Arrangører av Kirkeuka i Norge er Changemaker, KFUK-KFUM Global, Norske kirkeakademier, Kirkens Nødhjelp, Kvekerhjelp, Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, Norges Kristelige Studentforbund, Sabeels Venner Norge, Stiftelsen Karibu og Vennenes Samfunn Kvekerne.

Ber Norge intensivere arbeidet for fred i Syria

(20.09.2013)

- Det er viktig at Den norske kirke tar ansvar som samfunnsaktør og henvender seg til politikere og myndigheter med å utfordre dem konkret, sier Kjetil Aano, leder for Mellomkirkelig råd.

I uttalelsen, som kom 20. september 2013, ber rådet også om at norske myndigheter er rause og tar i mot flere flytninger fra Syria i tiden som kommer.

Lederen for Mellomkirkelig råd understreker også viktigheten av at menigheter i Den norske kirke viser tydelig engasjement for sivilbefolkningen i Syria.

[Les hele uttalelsen fra Mellomkirkelig råd her.](#)

- Det er også viktig at Den norske kirke nå viser et engasjement gjennom giverglede og forbønn, sier Aano.

[Støtt sivilbefolkningen i Syria her.](#)

I uttalelsen oppfordres menighetene i Den norske kirke til forbønn for fred i Syria og til å gi et ekstraordinært offer til Kirkens Nødhjelps Syria-aksjon.

[Ressurser til bønn for Syria.](#)

Møte mellom sentrale kirkelige aktører i Syria, FN og Kirkenes verdensråd. Foto: Kirkenes verdensråd

Kirkenes verdensråd går i front

Olav Fykse Tveit, generalsekretær for Kirkenes verdensråd, tok onsdag 18. september initiativ til et

møte i Bossey, Geneve, mellom sentrale kirkelige aktører i Syria, Kofi Annan og FNs spesialutsending til Syria, Lakhdar Brahimi.

[Les om møtet her.](#)

- Alle aktører både utenfor og innenfor Syria, og FNs sikkerhetsråd må ta ansvar for å sørge for at samtalene virker, og kirkene må støtte denne prosessen, sier Fykse Tveit i en pressemelding.

[Les uttalelsen fra Kirkenes verdensråd her.](#)

Russland og USA ble nylig enige om en avtale om destruksjon av Syrias kjemiske våpen, men det er fremdeles ikke kommet noen politisk løsning på krisen i det borgerkrigsherjede landet.

- Jeg er veldig glad for at Fykse Tveit har samlet alle aktørene for å bidra til at kirkene kan være med på å føre fredsprosessen videre. Han har også henvendt seg direkte til FN i et brev hvor han oppfordrer Sikkerhetsrådet til å ta politisk ansvar, sier Kjetil Aano.

[Les brevet fra generalsekretær i Kirkenes verdensråd, Olav Fykse Tveit her.](#)

Ny livssynspolitikk og ny kirkeordning

(23.09.2013)

- Skoleledere og lærere bør få beholde muligheten til selv å utøve faglig skjønn i møte med kirkens ulike tilbud, heter det i et utkast til høringsuttalelse fra Kirkerådet om utredningen NOU 2013:1 *Det livssynsåpne samfunn*. Forslaget til høringsuttalelse støtter flertallet i "Stålsett-utvalget" som tilrår at det fortsatt skal være mulig å invitere til skolegudstjenester.

- [Se forslaget til høringsuttalelse her](#) (pdf)

En av de store sakene på møtet i Kirkerådet 26.-27. september er Kirkerådets svar på Kulturdepartementets høring om utredningen fra det regjeringsoppnevnte tros- og livssynspolitiske utvalget. [Kirkemøtet drøftet utvalgets innstilling i april i år](#) og vedtok overordnede føringer for Kirkerådets høringssvar.

Rettssubjekt og arbeidsgiver

Kirkerådet drøfter denne uken noen av konsekvensene ved innføring av en ny ordning for relasjonen mellom stat og kirke. [Kirkemøtet gikk i vår inn for at Den norske kirke blir et nasjonalt rettssubjekt og at arbeidsgiveransvaret for statlig tilsatte overføres fra staten til kirken.](#)

Kirkerådet har ikke tidligere behandlet spørsmålet om å overta arbeidsgiveransvaret for de kirkelige medarbeiderne som nå er statlig tilsatte, og det er en rekke premisser for at saken skal bli en realitet. Det må være politisk vilje i regjeringen til å følge opp vedtakene i Kirkemøtet 2013, Stortinget må opprette Den norske kirke som rettssubjekt og det må være kompetanse og kapasitet i kirken til å gjennomføre endringene. Etter de nåværende framdriftsplaner kan disse endringene tidligst skje 2017.

På Kirkerådets bord ligger sekretariatets forslag om å opprette Kirkerådets arbeidsgiverutvalg.

Ny kirkeordning 2020?

Kirkerådet skal drøfte saken "Kirkeordning etter 2013" på bakgrunn av en større redegjørelse som det som har skjedd siden "kirkeforliket" mellom alle stortingspartiene i april 2008. Saken skisserer en mulig fremdrift i arbeidet med ny kirkeordning 2013-2020. Også her understrekes det at skissen bygger på forutsetninger om politisk vilje til fremdrift i reformarbeidet.

Nye regler for kirkevalg

Stortinget vedtok 7. juni 2013 endringer i kirkeloven knyttet til kirkevalg. Med dette var den siste saken direkte knyttet til kirkeforliket av 10. april 2008 slutført. Lovendringene danner grunnlaget for de nye reglene for valg av menighetsråd og for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet som nå utarbeides. Kirkerådet går 26.-27. september gjennom utkast til nye valgeregler. Reglene skal tas i bruk første gang ved kirkevalget i 2015, og må derfor vedtas på Kirkemøtet 2014.

Menneskerettighetene som kirkemøtesak?

Mellomkirkelig råd for Den norske kirke har fremmet ønske om at Kirkemøtet 2014 drøfter kirkens forhold til menneskerettighetene. Tidligere denne måneden presenterte Mellomkirkelig råds menneskerettighetsutvalg utredningen "*Sett undertrykte fri!*". Kirkerådet inviteres til å legge denne utredningen til grunn for en sak på neste års Kirkemøte.

- [Se utredningen "*Sett undertrykte fri!*" her](#) (pdf)

Forrige gang Den norske kirke hadde en helhetlig behandling av sitt engasjement for menneskerettighetene var i 1988, da Mellomkirkelig råd behandlet utredningen "For menneskelivets skyld."

Dagens bønn

Kirkerådet tar denne uken ellers stilling til forslag til nye dagens bønn (kollektbønn). Det er laget bønner som sammenfatter hovedbudskapet for den enkelte kirkeårsdag for alle 83 kirkeårsdager på bokmål og på nynorsk. Også dette er en sak som skal endelig vedtas på Kirkemøtet 2014.

Saksliste til Kirkerådets møte i Kirkens hus i Oslo torsdag 26. september - fredag 27. september.

- [Se dokumentene til møtet her](#)

KR 27/13 Orienteringssaker
KR 28/13 Referatsaker
KR 29/13 Kirkeordning etter 2013
KR 30/13 Nye valgeregler for menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet
KR 31/13 Prosedyre – tilsetting av biskop
KR 32/13 Status for gudstjenestereformen
KR 33/13 Plan for trosopplæring – revisjon av vedlegg
KR 34/13 Oppnevninger Kirkens Ressurscenter
KR 35/13 Etablering av Kirkerådet som arbeidsgiver
KR 36/13 Kirkerådets tilskuddsforvaltning
KR 37/13 Kirkemøtet, planlegging 2014 og evaluering 2013
KR 38/13 Delegasjonsreglement for Kirkerådet
KR 39/13 Det livssyns åpne samfunn – høring
KR 40/13 Etablering av Kirkepartner
KR 41/13 Skråstola – endring i retningslinjer for liturgiske klær
KR 42/13 Dagens bønn (kollektbønn)
KR 43/13 Revidert tekststykke for bibelsk salme
KR 44/13 Oppnevning – Kirkens landsfond
KR 45/13 Visjon og satsninger 2015-2019
KR 46/13 OVF 2012 – Rapport for bruk av bevilgning

KR 47/13 Den norske kirke og menneskerettighetene

KR 48/13 (utsatt)

KR 49/13 Regler for valg av representanter for samisk kirkeliv til bispedømmeråd og Kirkemøte

KR 50/13 Stiftelsen KIFO

- Gjennomgang av vedtekter

- Oppnevning til styre og representantskap

KR 51/13 Forslag til endringer i Kirkemøtets forretningsorden

Møtet starter torsdag kl. 10.00 i Kirkens hus, Rådhusgt. 1-3, Oslo.

Møtet avsluttes fredag kl. 16.00.

Kontaktpersoner:

Leder i Kirkerådet. Svein Arne Lindø

E-post: svein.lindo@lyse.net

Tlf.: mobil 97 64 65 00

Direktør i Kirkerådet, Jens-Petter Johnsen

E-post: jens.petter.johnsen@kirken.no

Tlf.: 23 08 12 10

Kommunikasjonsdirektør i Kirkerådet, Trude Evenshaug

E-post: trude.evenshaug@kirken.no

Tlf: 23 08 12 05 / 48 99 12 05

Angrep mot kirke i Pakistan

(24.09.2013)

Mer enn 78 personer skal være drept søndag 22. september i et angrep utenfor kirken, som ligger nordvest i Pakistan.

[Angrepet er et av de verste og mest blodige mot kristne i landet noensinne rapporterer flere nyhetsbyråer.](#)

Religiøse ledere- [katolske](#), protestantiske og muslimske - har vært samstemmige i sin fordømmelse. Olav Fykse Tveit, generalsekretær i Kirkenes verdensråd, omtaler angrepet som et "[besvisst angrep på et sårbart kristent fellesskap](#)".

Må tas politiske grep

- Vi appellerer til pakistanske myndigheter om at sikkerheten for kristne og andre religiøse minoriteter må kraftig forbedres. Religiøse minoriteter er ofte svært utsatt i Pakistan. Situasjonen er alvorlig, og det må tas strukturelle, politiske grep for å forbedre den uholdbare menneskerettslige situasjonen i landet, understreker Hagen Agøy.

Hun er glad for meldingene om at kristne og muslimer står sammen i det lokale krisearbeidet, og at det vises lokal solidaritet.

[Les Kirkenes verdensråds uttalelse.](#)

Les [uttalelse](#) fra Det interreligiøse rådet i Pakistan (en del av [World Council of Religions Pakistan](#))

UKM - Årets samling av kirkens unge

(25.09.2013)

Fredag 4.oktober starter UKM 2013. Delegater fra alle bispedømmer og de fleste kristne ungdomsorganisasjoner tar turen til Bergen. UKM er Den norske kirkes øverste ungdomsdemokratiske organ.

Ungdommens kirkemøte skal i år behandle fem saker. Disse sakene har fått titlene

- Den norske kirkes engasjement for menneskerettigheter
- Snakke sammen
- Økumenisk dialog
- Kastediskriminering
- Kirke 18-30 – Rom for samtale og engasjement

>> [Se dokumentene til møtet her](#)

UKM vil bidra med innspill til Kirkemøtesaken om menneskerettigheter (i 2014). Fokus er hvorfor kirken skal engasjere seg i dette. Kastediskriminering er her en spesiell utfordring. Saken om Økumenisk dialog ser på hvordan unge i dag forholder seg til økumenikk, og tar også opp i seg Den norske kirkes arbeid med økumenisk handlingsplan. Også denne saken skal behandles i Kirkemøtet til neste år.

- Både gjennom sakene de selv reiser, og gjennom behandling av sakene vi jobber med i fellesskap i kirken, har UKM vist seg som en viktig bærer av ungdommens stemmer. Det egentlige høydepunktet på UKM er når en tenåring tar ordet i plenum for første gang eller når ungdommene sammen gjør viktige og slagkraftige vedtak i saker som angår kirken, sier ungdomsrådgiver Randi Langkaas.

Årets hovedtema for UKM er Dialog. Under UKM skal delegatene arbeide videre med fjorårets tema *Toleranse og dialog*, det gjør de gjennom saker, bibeltimer og seminar.

UKM dag for dag

(komite- og plenumssamlinger hver dag unntatt åpningsdagen)

- 4. okt. åpningsmøte og åpningsgudstjeneste i Nykirken kl 20.30
- 5.okt. bibeltime m/ biskop Nordhaug, er for øvrig er den store jobbedagen i komite

- 6. okt. gudstjeneste i Bergen domkirke kl 11.00
- 7. okt. omvisning i ungdomskatedralen St.Jacobs, bibeltid m/ biskop Sommerfeldt
- 8. okt. bibeltid m/ Knut Tveitereid, avreise

Fakta om UKM

- Er Den norske kirkes (Dnk) øverste ungdomsdemokratiske organ
- Jobber med saker som er viktige for unge i kirken og for kirken
- Skal være en klar og tydelig stemme inn i saker som har betydning for Dnk
- Gudstjenestereformen og Kirke 18 – 30 har sitt utspring i vedtak fra UKM
- I underkant av 50 delegater fra alle bispedømmer og kristne barne- og ungdomsorganisasjoner deltar
- UKM sender fire delegater til Kirkemøtet
- Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål (Ufung) beslutter hvilke saker som behandles av UKM, Ufung-leder er Gunnhild Nordgaard Hermstad
- Kontaktperson Kirkerådets ungdomsrådgiver Randi Langkaas 971 700 39 rla@kirken.no

Kirkens fellesskapsverdier

(27.09.2013)

Trosopplæringskonferansen 13. november på Lillestrøm feirer at det er ti år siden trosopplæringsreformen ble vedtatt. På festkvelden vil blant andre Helga Haugland Byfuglien og Geir Lippestad delta. Forsvarsadvokaten vil dele sine tanker om hvilke verdier som samler i et livssynsåpent samfunn og hva som er veien videre for dette arbeidet. Lippestad vil også utfordre kirkens medarbeidere på hvordan vi arbeider blant barn og unge og bevisstheten rundt samlende verdier i samfunnet.

Fredrik Steen leder festkvelden med alvor og skjemt (Foto: John Andresen)

En festkveld skal både ha stødig ledelse og en god porsjon humor, Fredrik Steen, kjent blant annet som Hildegunn Moltubakk, skal sørge for det.

Påmeldingen til konferansen er godt i gang. Prisen øker etter 9. oktober, så det er gunstig å melde seg på allerede i dag. Inviter gjerne med andre som jobber for at kirken skal være et godt sted for barn og unge.

[Lenke til påmeldingen](#)

[Mer om Trosopplæringskonferansen](#)

[Informasjon om seminarene \(ny og forbedret design på nettsiden\)](#)

Opprop for en klimavennlig ny regjering

(27.09.2013)

Svein Tveitdal fra Klimavalg 2013, Lars Haltbrekken fra Naturvernforbundet, Kjersti Barsok fra LO Oslo og Knut Refsdal, generalsekretær i Norges Kristne Råd, var blant overrekkerne.

Med var også representanter fra Skaperverk og bærekraft-prosjektet, Digni, NORME, Natur og Ungdom, Besteforeldrenes klimaaksjon, Arkitekter for klima og Norsk klimanettverk.

Rådgiver for Erna Solberg og kommunikasjonssjef i Høyre, Sigbjørn Aanes, kom ut og tok i mot. Han kunne ikke kommentere på status for klimasaken i regjeringsforhandlingene.

[Her](#) finner du oppropet.

Overleveringen skjedde samme dag som FNs klimapanel lanserte sin siste rapport i Stockholm. Her fastslås det at vi aldri har hatt sikrere bevis for at vi med våre utslipp er i gang med å endre klimaet på kloden dramatisk.

Hovedkrav i oppropet er kutt i norske utslipp i tråd med FNs anbefalinger, flere grønne arbeidsplasser og ny næringsutvikling, reduksjon i norsk oljeutvinning, større bidrag til klimatilpasning og utbygging av fornybar energi i fattige land, og å gjøre det lettere for folk i Norge å ta miljøvennlige hverdagsvalg.

Les også mer om saken på nrk.no.

Unik tros- og livssynspolitik

(30.09.2013)

- Kirkerådet er glad for at utredningen etablerer begrepet «livssynsåpent» som et førende premiss for samtalen om en mer helhetlig tros- og livssynspolitik i Norge, sier Kirkerådets leder, Svein Arne Lindø.

- En aktivt støttende tros- og livssynspolitik må legge til rette for at tros- og livssynssamfunn får bidra til integrering, verdier og kollektiv mening som et pluralistisk samfunn er avhengig av. Utredningen legger til rette for en politikk som respekterer menneskerettighetene og tilstreber likebehandling både når det gjelder økonomi og lovgivning, fortsetter kirkerådslederen.

- Internasjonalt er dette ganske unikt, og Kirkerådet mener dette bør kunne samle oppslutning på tvers av de mer spesifikke interessene til ulike samfunns- og tros- og livssynsmessige aktører, sier Lindø.

Likebehandlingsprinsippet

I høringsbrevet problematiserer Kirkerådet fortolkningen av likebehandlingsprinsippet i noen av utvalgets drøftinger. Kirkerådet mener det er urimelig at majoriteten må vike dersom majoritetstradisjonen ikke kan utlignes med tilsvarende posisjoner for minoritetene.

Rådet mener også at minoriteter i viktige sammenhenger må gis bedre rammevilkår enn majoriteten. Kirkerådet mener for eksempel at utvalget ikke har vektlagt likebehandlingsprinsippet tungt nok i viktige saker som angår minoritetsgruppers hverdag, som blant annet muligheten for flere fleksible helligdager og bedre tilgang til rituell slaktet kjøtt.

[Les høringsuttalelsen til NOU 2013: 1 Det livssynsåpne samfunn](#)

Historisk bakgrunn

- Med den historiske bakgrunnen og de store forskjellene i medlemstall mellom ulike tros- og livssynssamfunn i Norge, er det svært usannsynlig å tenke seg en politikk som gir helt likt utslag på alle områder. Det finnes gode grunner for saklig forskjellsbehandling i en del saker – både for å ivareta minoritets- og majoritetshensyn. Men når dette er sagt, ønsker vi at det må likebehandles bedre enn det gjøres i dag, understreker kirkerådslederen.

Må etablere nye stillinger

Kirkerådet er opptatt av at det må bli en bedre og mer likebehandlende tros- og livssynsbetjening ved offentlige institusjoner som sykehus, fengsel og i Forsvaret. Samtidig påpeker Kirkerådet at en slik utviding av dagens tjeneste ikke må gå på bekostning av prestestillinger.

Selv om medlemmer i Den norske kirke prosentvis har gått ned i befolkningen som følge av befolkningsvekst, er selve medlemsantallet stabilt. Dette tilsier at behovet for betjening av kirkemedlemmer også er stabilt, og at denne tjenesten ikke må reduseres. Man må utvide ordningen ved å etablere nye stillinger, ikke ved å redusere Den norske kirkes nærvær.

Enda bedre tros- og livssynspolitik

- Det norske samfunnet har i løpet av de siste tiårene gjennomgått store endringer når det gjelder religion og livssyn. Da må alle aktører – om de tilhører majoritet eller minoritet – bidra på en konstruktiv og respektfull måte, sier Lindø.

- Kirkerådet vil engasjere seg aktivt i den videre samtalen om hvordan Norge kan få en enda bedre tros- og livssynspolitik som i større grad enn i dag likebehandler og lager gode rammebetingelser for et pluralistisk og livssynsåpent samfunn, og som samtidig vektlegger betydningen av å videreføre den kristne og humanistiske arv, avslutter Svein Arne Lindø.

Kvarme på audiens hos paven

(01.10.2013)

Biskopen deltar på en interreligiøs fredskonferanse arrangert av den katolske Sant'Egidio-bevegelsen, der religiøse ledere og politikere fra hele verden samles. Konferansen heter «The Courage to Hope», og biskop Kvarme har blant annet deltatt i en paneldebatt der han holdt et innlegg med tittelen «The power of prayer throughout history».

Håndhilste på paven

- Når jeg hilste på paven så takket jeg ham, og sa at vi som bor i det kalde nord må få takke deg for at du er en isbryter for kirken og evangeliet. Da smilte han, forteller Oslo-biskop Kvarme.

- Konferansen handler om fred og relasjon til de fattige, noe paven er opptatt av og ga uttrykk for under besøket. Det var et veldig varmt møte som bekrefter det gode samarbeidet mellom vår kirke, vårt bispedømme og den katolske kirke, sier biskopen.

Viktig sted for å bygge tillit

- Her deltar mange personer fra forskjellige konfliktområder rundt om i verden. Konferansen er et viktig sted for å bygge bro og tillit med hverandre, forteller biskop Kvarme.

I paneldebatten, der biskopen holdt innlegg, var det også fire andre religiøse ledere med, en muslim, en rabbiner, en ortodoks-syrisk biskop og en av lederne i den evangeliske allianse.

- Det har vært mye fokus på Syria og situasjonen der, og en oppfordring om å fortsette å be, både for de som er der og for det som ligger foran oss, sier Kvarme.

Andre temaer under konferansen var blant annet dialogen mellom muslimer og kristne, dialogen mellom jøder og kristne, situasjonen i Midt-Østen og Egypt, samt alvorlige konflikter i flere asiatiske land.

Avslutter med fredsmarkering

Tirsdag 1.oktober avsluttes konferansen med flere tusen mennesker samlet til en fredsmarkering på høyden ovenfor Forum Romanum. De ulike religiøse representantene samles også til bønnegudstjenester i sin religion og tradisjon.

8,8 % deltok i kirkevalget 2013

(02.10.2013)

- [Valgresultater - menighetsrådsvalget 2013](#) - pdf

- Dette er en stor tilbakegang samlet sett, men det er noen få store bymenigheter som trekker ned gjennomsnittet. Det er store geografiske forskjeller. 71 av menighetene hadde valgdeltakelse på over 15 %, forteller seniorrådgiver Anders Backer-Grøndahl Eide (bilde) i Kirkerådet. Han har ansvar for nasjonal tilrettelegging av kirkevalg i Den norske kirke.

De 139 menighetene har siden kirkevalget i 2005 deltatt i en prøveordning med valg av halve menighetsrådet annethvert år. I forslaget til nye valgeregler som er [på høring i kirken fram til 8. november i år](#), er denne prøveordningen ikke forlenget. Kirkemøtet skal i april neste år fastsette nye valgeregler som gjelder fra kirkevalget 2015.

- Prøveordningen med valg av halve menighetsrådet annethvert år ble igangsatt før [demokratireformen i Den norske kirke](#) ble lansert i 2008. Demokratireformens krav til valggjennomføring har gjort det mer krevende å arrangere valg annethvert år. Valget i 2013 var i utgangspunktet tenkt gjennomført uten ekstra bevilgninger. Ekstrabevilgningen fra regjeringen til årets kirkevalg var bare på kr. 407.000, det vil si ca. kr. 2900,- pr menighet, forteller Eide.

- Det er i byene ressursmangelen har størst konsekvenser. På mindre steder virker det som om det går rimelig greit å rekruttere nok valgmedarbeidere uten ekstra midler, og bevisstheten om valget hos de stemmeberettigede virker å være tilnærmet lik selv om det ikke sendes ut valgkort, sier han.

I lovproposisjonen om endringer i kirkeloven som Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet la fram 15. mars 2013, ([Prop. 78 L \(2012–2013\)](#)) tas det høyde for at kirkevalgene skal finansieres på samme nivå som for de to valgene i demokratireformens periode. I proposisjonen heter det:

- De foreslåtte lovendringene tilsier ikke behov for noen ny gjennomgang av de økonomiske og administrative konsekvensene. Det legges til grunn at utgiftene knyttet til gjennomføringen av kirkevalg senere år dekkes innenfor tilsvarende økonomiske rammer som for kirkevalgene i 2009 og 2011.

Blåblått arbeidsuhell

(08.10.2013)

- Tros- og livssynsundervisningen har med skolen å gjøre og hører hjemme i skolepolitikken – ikke i tros- og livssynspolitikken, sier Johnsen etter å ha lest den påtroppende regjeringens programerklæring.

Jens-Petter Johnsen ser fram til å samarbeide med den nye regjeringen om veien videre for Den norske kirke. Han mener det er et stort utrednings- og omstillingsarbeid som må gjøres før de neste skrittene tas for å endre stat-kirke-relasjonen.

- Her har også staten en stor jobb foran seg, sier Johnsen som minner om at det ikke er noe i veien for at de særbestemmelsene som omfatter Den norske kirke som folkekirke, kan bygges inn i en felles lov for alle tros- og livssynssamfunn.

- Det viktigste er at staten gjennom lovgivning sørger for tjenlige, offentlige rammer for alle tros- og livssynssamfunn i Norge hvor prinsippet om likebehandling ivaretas. Staten må overlate til trossamfunnene selv å fastsette regelverk og ordninger for egne anliggender. Hvilke lover staten velger å benytte til regulering av offentligrettslige rammer vil Kirkerådet være med på å diskutere, sier kirkerådsdirektøren.

Positive signaler

Han gleder seg over den kommende regjeringens understrekning av at trosopplæringsreformen i Den norske kirke skal videreføres.

- Vi forventer dermed at reformen kan fullfinansieres raskt, kommenterer Johnsen.

Han er også fornøyd med at den blåblå regjeringen ser det som et nasjonalt ansvar å sikre de kulturelle verdiene som ligger i fredede og verneverdige kirker.

- Til dette formålet bør det opprettes et særskilt kirkeantikvarisk fond, oppfordrer Jens-Petter Johnsen.

Boplikt for prester

Avgående regjering har tatt initiativ til å endre ordningen for boplikt for prester i Den norske kirke. Dette er for tiden til høring i kirkelige organer.

- Fra Kirkerådets side har vi ment at ordningen ikke kan bestå slik den er i dag. Men skal ordningen

avvikles i sin helhet må en finne andre ordninger for ivaretagelse og bruk av kulturhistorisk verdifulle boliger og rekruttering til stillinger i utkantstrøk. En må også finne gode overgangsordninger både for ansatte og for menigheter i Den norske kirke. Bopliktordningen har mange steder fortsatt en stor betydning for det lokale kirkeliv, sier Kirkerådets direktør.

Kirkeasyl

I regjeringsplattformen heter det at "det vil være regjeringens syn at kirkerommet ikke skal brukes til kirkeasyl." Jens-Petter Johnsen stiller seg undrende til det utsagnet.

- Den norske kirke oppfordrer ingen til å gå i kirkeasyl. Kirkeasyl er ingen løsning. Men kirken stenger ikke døra for mennesker i nød. De som går inn i kirkens hellige rom, skal la våpnene bli igjen i våpenhuset. Vi tar for gitt at en borgerlig regjering ikke vil pålegge politiet å hente mennesker ut av kirkene med makt, sier Johnsen.

Oljefondet

Han synes det er løfterikt med et nytt investeringsprogram innen oljefondet (SPU) med formål å investere i bærekraftige bedrifter og prosjekter i fattige land og fremvoksende økonomier.

- Vi ser med spenning fram mot konkretiseringen av dette. Det samme gjelder opprettelse av et eget mandat innen fornybar energi innenfor SPU. Vi forventer en markert og ambisiøs nysatsing på disse områdene. Dette er i tråd med Kirkemøtets oppfordring fra april 2013, sier Jens-Petter Johnsen. Han er imidlertid skuffet over at klimautfordringene ikke har nådd opp blant de 8 viktigste satsingsområdene til Solberg-regjeringen.

Håper fredsprisen vil hjelpe sivilbefolkningen i Syria

(11.10.2013)

- Det er gledelig at fredsprisen i år minner oss om at nedrustning står sentralt i Alfred Nobels testamente. Bruken av kjemiske våpen har rammet kynisk og brutalt sivilbefolkningen i flere konflikter. Arbeidet med å eliminere bruken av slike våpen er et viktig signal om hvilken humanitær standard verdenssamfunnet kan akseptere. OPCW har bidratt til å redusere bruken av kjemiske våpen, og prisen vil være en stimulans til å fortsette dette svært viktige fredsarbeidet, sier Hagen Agøy.

Situasjonen i Syria

Generalsekretæren peker også på at prisen er viktig for utviklingen i Syria.

- Vi håper denne prisen vil bidra til at den fortvilte situasjonen i Syria kan bringes nærmere en løsning, sier Berit Hagen Agøy.

[Les mer om tildelingen på nettsidene til Det Norske Nobelinstitutt.](#)

Russland og USA ble nylig enige om en avtale om destruksjon av Syrias kjemiske våpen. OPCW skal nå iverksette det krevende oppdraget.

Mellomkirkelig råd for Den norske kirke har [uttrykt stor bekymring for den humanitære situasjonen](#) i det borgerkrigsherjede landet.

Biskopene uttaler seg om samlivsutredningen

(11.10.2013)

Da Kirkerådet i 2009 drøftet oppfølging av ny ekteskapslov, besluttet rådet å be Bispemøtet om en bred og helhetlig fremstilling av samlivsetiske problemstillinger. Et utvalg under Bispemøtet presenterte 11. februar 2013 rapporten "[Sammen - Samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv](#)". Utvalgets flertall (6 av 9 medlemmer) mente at kirken kan medvirke ved inngåelse av likekjønnet ekteskap.

I denne saken tar biskopene for seg hva kirken forstår med ekteskapsbegrepet, og om det er noe til hinder for at kirken gir homofile, på linje med heterofile, mulighet til å formalisere sitt samliv ved kirkelig vigsel.

En eventuell endring i kirkens liturgier må avgjøres av Kirkemøtet. Kirkerådet som forbereder sakene til Kirkemøtet, vil i desember avklare hvordan denne saken eventuelt blir presentert for Kirkemøtet i april 2014.

Klimauttalelse

De 12 biskopene har varslet at det fra bispemøtet 14.-18. oktober vil komme en direkte oppfordring til den nye regjeringen om å vise ansvar for jorden og verdens fattige. Bakgrunnen er den nylig framlagte femte hovedrapporten fra FNs klimapanel og at utfordringene knyttet til klimakrisen ikke var blant de åtte hovedsatsinger i regjeringsplattformen til Solberg-regjeringen.

Kursopplegg for prester

Bispemøtet overtar nå ansvaret for å koordinere kirkens etter- og videreutdanning for prestene. Dette ansvaret har tidligere ligget hos Presteforeningen. Bispemøtet ønsker en nasjonal kompetanseutviklingsplan for prester. Det skal utvikles nytt kursopplegg innenfor prestedienstens hovedoppgaver. På møtet 14.-18. oktober ser biskopene nærmere på dette. Blant problemstillingene er prestenes evne til å møte organisatoriske endringer i kirken og til å tolke kirkens budskap inn i dagens kultursituasjon.

Pressekonferanse

Bispemøtet inviterer til pressekonferanse torsdag 17. oktober kl. 14.00 på Voksenåsen Kultur og konferansehotell, Ullveien 4, Oslo.

KontaktpersonER:

Bispemøtets generalsekretær Christofer Solbakken,

cso@kirken.no

Tlf.: 951 19 946

Siv Thompson - seniorrådgiver

siv.thompson@kirken.no

Tlf.: 23 08 12 08 / 48 24 82 54

Sakslisten på Bispemøtet 14.-18. oktober

Sak BM 16/13 Samlivutvalgets innstilling

Sak BM 17/13 Kirkeordning

- *Om ulike tema relatert til det pågående arbeidet med endringer i kirkens ordninger.*

Sak BM 18/13 Kompetanseutvikling i presteskaper

Sak BM 19/13 Ny organisering av prestedtjenesten

- *Om prestens rolle som mellomleder - med bakgrunn i en fersk rapport som evaluerer "prostereformen" av 2004.*

Sak BM 20/13 Høring - tjenestebolig - bopliktordningen for prestene

Sak BM 21/13 Avtale mellom Den norske kirke og teologiske fakulteter

- *Fra fakultetenes side er det uttrykt behov for en avtale mellom kirken og lærestedene.*

Sak BM 22/13 Tilsyn med feltprestekorpset

- *Om hvordan kirkelig tilsyn for feltprester tilhørende Den norske kirke skal ivaretas etter endringene i Grunnlovens § 16.*

Sak BM 23/13 Bruk av korkåpe for domproster

Sak BM 24/13 Sted for vigsel

- *Om biskopenes myndighet til å åpne for at ekteskap inngås andre steder enn i kirker og kapeller.*

Sak BM 25/13 Liturgisaker fra Kirkerådet

Sak BM 26/13 Endring av statuttene for Dronning Mauds Minne Høgskolen

Sak BM 27/13 Kontaktmøter

Sak BM 28/13 Klimauttalelse - Vis ansvar for jorden og verdens fattige

Trosopplæring til flere

(14.10.2013)

Prop. 1 S

(2013–2014)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

- [Se Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets budsjett-tilråding om Den norske kirke i forslaget til Statsbudsjett for 2014](#)

- Vi er glade for den største økningen i tildeling til trosopplæringsreformen siden den ble vedtatt i 2003, sier Kirkerådets direktør, Jens-Petter Johnsen.

Den blåblå regjeringen har sagt den vil videreføre trosopplæringsreformen, og Johnsen ser fram til å orientere den nye regjeringen om reformen.

Et stadig større antall barn og unge deltar i et bredt tilbud i sine lokale menigheter.

Trosopplæringsreformen har vært og er et viktig bidrag til fornyelse av folkekirken. For 302,5 millioner vil svært mange barn og unge få styrket sin forståelse og tilhørighet til den kirken de er døpt inn i. Johnsen understreker imidlertid at reformen ikke er fullfinansiert med denne bevilgningen.

- Kirkerådet har pekt på at lønns- og prisveksten i perioden 2003-2014 er langt høyere enn statsbudsjettets forslag på 302,5 millioner kroner dekker. Kirkerådet vil be den nye regjeringen om at reformen videreføres på en slik måte at alle dømte barn og unge kan få like muligheter til trosopplæring, sier kirkerådets direktør.

Pengene til trosopplæring går i all hovedsak til stillinger. Stortingets måltall på 250 millioner 2003-kroner må derfor ta høyde for lønnsveksten. Med en sluttsum på 302,5 millioner må beregningsgrunnlaget for tilskudd til lokalmenighetene justeres ned i forhold til Kirkemøtets finansieringsmodell.

I Stoltenberg-regjeringens siste statsbudsjett ligger også tre millioner kroner til kirkens omsorgstjeneste. Flere diakonstillinger var et mål regjeringen selv satte seg i Soria Moria-erklæringen. Jens-Petter Johnsen sier at tre millioner styrker tjenesten, men han tror antakelsen om at dette gir ti nye stillinger er vel optimistisk.

De friske bevilgningene til Den norske kirke var lekket og kjent på forhånd. I Kirkens hus var derfor spenningen knyttet til omtalen av oppfølgingen av stat-kirke-reformen.

- Statsbudsjettet omtaler et kommende kirkelig reformarbeid. Kirken står foran en omfattende omstilling. Ny kirkeordning krever mye utredningsarbeid også fra kirkens side. Budsjettmessig er

dette er ikke reflektert inn i statsbudsjettet, sier Kirkerådets direktør, Jens-Petter Johnsen, som også beklager at arbeidet med å få på plass et intranett for Den norske kirke ikke følges opp i budsjettforslaget fra den rødgrønne regjeringen.

Johnsen berømmer den avtroppende regjeringen for å ville øke informasjonsstøtten som går til frivillige organisasjoner, lag og institusjoner som vil arbeide med folkeopplysning og stimulere til debatt om utviklingsspørsmål i Norge.

Kirkenes verdensråds generalforsamling i Busan

(17.10.2013)

Samlingen foregår i Busan, Sør-Korea, og det er ventet rundt 3000 offisielle utsendinger og observatører. I tillegg regner arrangørene med at det kommer svært mange tilreisende.

- Delegasjonen fra Den norske kirke vil særlig arbeide for å styrke KV som et inkluderende økumenisk fellesskap, sier Berit Hagen Agøy.

[Følg forberedelsene på YouTube](#)

God of Life – Lead us to Justice and Peace

Generalforsamlingen i Kirkenes verdensråd har som hovedtema «Livets Gud- Led oss til rettferdighet og fred». Temaet er en bønn til Gud om å lede oss til fred og rettferdighet i våre liv, kirker, samfunn og verden.

- Vi oppfordrer alle menigheter til å be for generalforsamlingen enten søndag 27. oktober eller 3. november, sier Hagen Agøy.

[Mer informasjon om generalforsamlingen](#)

Kirkemøtet 2013 utfordrer også misjonsorganisasjonene i Samarbeid Menighet og Misjon til å vurdere et nærmere samarbeid med KVs kommisjon for misjon og evangelisering.

I tillegg til å oppfordre alle menigheter til å be for generalforsamlingen, oppfordrer Kirkemøtet 2013 også til å gi informasjon om møtet under gudstjenestefeiringen enten 27. oktober eller 3. november.

Les hele Kirkemøtets vedtak [her](#).

Delegasjon

Fra Den norske kirke reiser en delegasjon for å ta del i forhandlingene og hendelsene tilknyttet generalforsamlingen. Preses Helga Haugland Byfuglien, Kjetil Aano, leder for Mellomkirkelig råd, Tore Johnsen, generalsekretær for Samisk kirkeråd og Marianne Brekken, medlem av Møre bispedømmeråd er delegater med stemmerett under generalforsamlingen.

I tillegg vil Svein Arne Lindø, leder for Kirkerådet, Jens-Petter Johnsen, direktør for Kirkerådet og Berit Hagen Agøy, generalsekretær for Mellomkirkelig råd delta under deler av samlingen.

[Kirkenes verdensråd](#), som Den norske kirke har vært medlem av siden starten i 1948, har 345 medlemskirker og representerer 500 millioner kristne. Hvert sjuende år arrangerer organisasjonen generalforsamling.

For mer informasjon om Den norske kirkes rolle under generalforsamlingen, ta kontakt med Berit Hagen Agøy (bha@kirken.no eller tlf. 23081270), generalsekretær i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke.

Åtte av tolv biskoper vil vie homofile

(17.10.2013)

Den norske kirkes biskoper har denne uken vært samlet til Bispemøte. En hovedsak på møtet var å komme med [en ny læremessig vurdering av hvorvidt kirken kan vie homofile](#).

Da [Kirkerådet i 2009 drøftet oppfølging av ny ekteskapslov](#), kom rådet med en henstilling til Bispemøtet om en bred og helhetlig fremstilling av samlivsetiske problemstillinger.

Flertallsbiskopene Byfuglien, Dahl, Fiske, Jørgensen, Kjølaas, Pettersen, Singsaas og Sommerfeldt erkjenner at samholdet i kirken er satt på en alvorlig prøve i denne saken. De understreker at deres anbefaling ikke er løsning som ivaretar alle konsekvenser av deres teologiske posisjon.

- Den vil imidlertid synliggjøre at kirken er felles om å anerkjenne at staten gir likekjønnede par rettigheter til vern om sitt samliv og aksepterer deres ønske om kirkelig forbønn for slike borgerlig inngåtte ekteskap. Det vil samtidig gi vår kirke en felles ordening og slik skape liturgisk orden, skriver flertallet.

Bispemøtets mindretall, biskopene Kvarme, Midttømme, Nordhaug og Reinertsen, går ikke inn for dette. De peker i stedet på Bispemøtets tidligere uttalelse ([Sak 36/08 fra Bispemøtet 2.-7. oktober 2008](#)) om at forbønn «*kan skje på grunnlag av den enkelte prests pastorale skjønn og ansvar. Bispemøtet fremholder samtidig at slike forbønns handlinger ikke må fremstå som en ny liturgisk ordening eller ha vigselslignende karakter*».

Mindretallsbiskopene mener at likekjønnet samliv ikke kan være et ekteskap etter kristen teologi:

- Å definere likekjønnede samliv som ekteskap vil innebære et radikalt brudd med det som alltid har vært kirkens lære, og vi kan ikke se at det finnes teologisk grunnlag for å foreta et slikt brudd, skriver de i Bispemøtets uttalelse.

Verken flertallet eller mindretallet finner at uenigheten mellom biskopene er av en slik karakter at den røkter ved deres felles forståelse av evangeliet. Et samlet bispemøte konkluderer med at

- . . . uenigheten ikke er av en slik karakter at det gudstjenestelige og sakramentale fellesskapet i Den norske kirke må brytes.

Kirkerådet vil få Bispemøtets læreuttalelse på bordet i sitt møte i desember. Kirkerådet vil i møtet avgjøre hva slags sak Kirkemøtet får til behandling i april 2014.

Henvendelser til regjeringen

Bispemøtet kom 17. oktober med to henvendelser til Solberg-regjeringen. Under overskriften "[Vis ansvar for jorden og verdens fattige](#)" uttaler biskopene blant annet:

- Overforbruket vi i dag har, øker forskjellene mellom rike og fattige i verden og bidrar til klimakrisen.

Men henvisning til den nye regjeringens politiske plattform (Kap 5 om økonomi og næringsliv; avsnittet om "forenkling") uttaler biskopenes seg også om [søndagsåpne butikker](#). Biskopene mener at en utvidet ordning med søndagsåpne butikker er uheldig og ber regjeringen ikke fremme forslag om dette.

Last ned uttalelsene her (pdf)

>> [Ekteskapet i et evangelisk-luthersk perspektiv](#) (Sak BM-16/13)

>> [Vis ansvar for jorden og verdens fattige](#) (Sak BM-28/13)

>> [Om søndagsåpne butikker](#) (Sak BM-29/13)

- [Fra presentasjonen av rapporten fra Bispemøtets samlivsetiske utvalg 11. februar 2013](#)
- [Homofilisaken 1992-2013 - en oversikt](#)

Kontaktpersoner:

Bispemøtets generalsekretær Christofer Solbakken,

cs@kirken.no

Tlf.: 951 19 946

Siv Thompson - seniorrådgiver

siv.thompson@kirken.no

Tlf.: 23 08 12 08 / 48 24 82 54

Kirkepartner AS skal samle kirken til ett IKT-rike

(24.10.2013)

- Dette har vært ønsket lenge. Den norske kirkes enheter får nå en felles IKT-plattform, og det gir oss et helt nytt arbeidsfellesskap med gode samordningsgevinster, sier Frank Grimstad, direktør for KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon.

- IKT i kirken er kirkeordning i praksis. Helhetlige IKT-løsninger bidrar til utviklingen av en mer fristilt og enhetlig organisasjon, sier direktør i Kirkerådet, Jens-Petter Johnsen.

Selskapet Kirkepartner AS er etablert av Kirkerådet, Kirkelig fellesråd i Oslo, Opplysningsvesenets fond og Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon. Finansieringsmodellen er non-profit-basert, og kundene blir medeiere i selskapet.

Daglig leder Inge Mauseth forteller at målsetningen med etableringen har vært å samle alle enheter i kirken til ett IKT-rike, med felles verktøy for alle medarbeiderne og likt servicenivå til alle, der kirkens brukere er i sentrum:

- Det blir en stor fordel for kirkelig ansatte over hele landet at de nå får tilgjengelig og relevant informasjon ett sted, med brukerservice som kjenner og forstår kirkens behov, forklarer Mauseth.

Ved oppstarten har selskapet 1000 brukere, hovedsakelig fra Kirkerådets administrasjon, bispedømmerådskontorene, Oslo kirkelige fellesråd og Opplysningsvesenets fond.

- [Se en folder som presenterer Kirkepartner - Kirkens leverandør av IKT-tjenester](#) (pdf)
- Se også [Nye nettsider for heile kyrkja](#) (kirkeaktuelt.no)

Kontaktpersoner:

Inge Mauseth

Daglig leder Kirkepartner IKT
AS

23 08 15 48 / 90 77 02 69

E-post:

inge.mauseth@kirkepartner.no

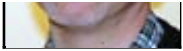

Jan Rune Fagermoen

Styreleder Kirkepartner AS

Tlf: 23 08 12 25 / 97 05 72 11

E-post:

jan.rune.fagermoen@kirken.no

Halloween i kirken

(25.10.2013)

Anders Møller-Stray er trosopplæringsleder i Grorud menighet. Der skal de for tredje år på rad invitere 13-åringene til mørk og skummel feiring, med påfølgende opplyst og teologisk informasjon om hva allehelgensdag handler om.

- Vi utviklet konseptet vårt i 2011, da fikk vi god hjelp av ei frivillig i menigheten som har bodd noen år i USA. Det er ikke tvil om at vi har hentet inspirasjon derfra, og alle unge kjenner jo halloween fra amerikanske filmer og tv-serier. Og det er virkelig spennende opplegg for deltakerne!

Opplegg med to skremselstopper

Kvelden arter seg slik:

13-åringene møter opp – stort sett alle har kledd seg ut, og så tenner et lite bål på parkeringsplassen for å skape god stemning. Lyset rundt og på kirka slokkes, og det er kun bålet som lyser opp på den intime gravlunden. Deltakerne deles inn i grupper på to-tre personer, og hver gruppe får med seg en mini-leder før de setter kursen mot gravstøttene. Gruppene får med seg oppgaveark, og skal i mørket finne fram til ulike gravsteiner, for eksempel den aller eldste, den med en bestemt yrkestittel, og de skal finne symboler på gravstøttene. Innimellom står også små gresskarbøtter med snop – det er en viktig ingrediens i unges halloween-feiring.

Når alle har løst oppgavene, går de inn i kirka og spiser litt annerledes, men tidsriktig mat; guffengrønn potetstappe med avkappete pølsefingre og blodige ketsjupflekker.

Men det skumleste gjenstår – vandringen i en smal og mørk krypt under kirken. Her går man kun en eller to, og plutselig blir man utsatt for hvitsminkete miniledere som dukker opp i mørket. Det hele ledsages av litt fjern orgelmusikk, ispedd litt sure toner for virkelig å sette stemningen.

Når alle har «landet» etter vandringen i mørket, er det samling i den stearinopplyste kirken, alle setter seg i koråpningen og presten forteller om allehelgensdag og halloween – og hva som er forskjellen på disse to merkedagene. Presten forteller også om det kristne ritualet for begravelse, og om det evige livets håp som kirken forkynner på slik en mørk dag.

Trosopplæringsleder Anders Møller-Stray gjør storinnkjøp til den skumle kvelden. (Foto: Marthe Kristine Karlsen)

Litt gammel skepsis

Opplegget fungerer flott for de unge, men noen av de eldre har vært litt mindre begeistret. Anders gjør derfor en viktig informasjonsjobb før den 31. oktober.

- Jeg henger opp plakater rundt på kirkegården der jeg forteller at vi i menigheten bruker gravlunden til et arrangement to timer denne kvelden, med telefonnummer til meg. Vi legger jo beslag på både gravlunden og parkeringsplassen ved kirka, og skrur av lyset, så akkurat denne ene kvelden er det nok ikke så greit å være pårørende på gravlunden.

Tidligere år har 15-25 deltakere feiret halloween på denne måten, Anders inviterer alle døpte i målgruppa, og annonserer lokalt, og håper det blir god oppslutning også i år.

[Mer om halloween-feiring på Grorud i ressursbanken](#)

[Om HalloVenn-feiring på kirken.no](#)

Sterk åpning av generalforsamlingen til Kirkenes verdensråd

(30.10.2013)

- [Se oppdatert informasjon fra generalforsamlingen her.](#)

4000 deltakere skapte yrende liv på konferansesenteret Bexco i den sørkoreanske byen Busan på åpningsdagen av den tiende generalforsamlingen i organisasjonens historie.

- Det er slående å se Guds mangfoldige familie samlet på ett sted. Spesielt ble det tydelig under åpningsseremonien der så mange uttrykk kom frem, sier en begeistret Svein Arne Lindø, leder for Kirkerådet. Han er en del av den norske delegasjonen som deltar under deler av forsamlingen.

Alle verdenshjørner

Åpningsseremonien foregikk blant annet på koreansk, spansk, tysk, fransk, engelsk og armensk. Et koreansk kor ledet salmesangen mens dansere fra Filippinene ledsaget opplesningen av bønner fra alle verdenshjørner.

Et koreansk kor ledet salmesangen på åpningsamlingen. (Foto: <http://wcc2013.info/en/news-media/photos>)

Enhet

[Patriarken av Armenia, Karekin II, holdt hovedtalen](#) og benyttet anledningen til å trekke linjer mellom felleskirkelig arbeid og utviklingen av det armenske samfunnet.

- Vår felles tro på Kristus, vår kjærlighet til Gud er det som forener oss. Dette eksemplet på enhet er hva alle deltakerne i den økumeniske bevegelsen er kalt til å vise. Vi må først og fremst arbeide for spirituell enhet- en enhet av tro og tjeneste, uttalte patriarken.

Patriarken av Armenia, Karekin II. (Foto: Susanne Lende)

Kirkerådslederen synes det var inspirerende å høre denne delen av talen.

- Det er overveldende å oppleve denne tilhørigheten til et så stort fellesskap, og at vi står i økumenisk sammenheng, sier Lindø.

Se også

[Verdens kirker samlet i Sør-Korea](#)

- [Følg generalforsamlingen live her](#)
- [Dokumenter fra generalforsamlingen](#)
- [Bilder fra generalforsamlingen](#)

- Vi har et ansvar for å høre sammen

(01.11.2013)

I sin rapport til generalforsamlingen i Kirkenes verdensråd i Busan, Sør-Korea 30. oktober la Fykse Tveit vekt på at alle kirkene står sammen om en felles sak: *Enhet i Kristus*.

- [Les Fykse Tveits rapport her](#) (engelsk)

- Og i den sammenhengen er det også viktig at ingen kan si at den ikke har bruk for den andre. Det er derfor jeg prøver å utvikle begrepet solidaritet i kirkelig og teologisk sammenheng. Jeg tror dette er et begrep som mange av oss kan bruke, også for å vise at vi hører sammen, ikke bare fordi det er godt å høre sammen. Det er et ansvar å høre sammen, sier Fykse Tveit.

Tydligere på evangelisering

Den tidligere generalsekretæren i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke trakk også særlig frem at Kirkenes verdensråd skal bli tydeligere på evangelisering.

- For meg er det viktig å bekrefte at kirkens oppgave er å formidle Guds kjærlighet til alle gjennom Jesus Kristus, og det må skje gjennom både ord og handling, sier han.

- *Er dette et fremstøt for å sikre at Lausanne-bevegelsen kommer tettere på Kirkenes verdensråd?*

- Nei, de har ikke noe monopol på evangelisering, alle kirker formidler jo evangeliet. Men det er for å bekrefte at det gjør vi alle, sier Fykse Tveit.

Solidarisk fellesskap

- *Hvorfor er det som skjer her i Busan relevant for norske menigheter?*

- Fordi dette gir impulser og perspektiver fra andre kirker i verden på hva det vil si å være kirke, hva det vil si å formidle troen og stå foran alteret i et solidarisk fellesskap med hverandre i en verden som har mange flere problemer enn dem man ser i Norge. Det er også en mulighet til å gi våre bidrag til hva det vil si å formidle tro i dag, sier Fykse Tveit.

- *På hvilken måte har vi som menighetsmedlemmer ansvar for å ta del i dette store og litt fjerne fellesskapet?*

- Alle har et ansvar for å be for hverandre og kristne i andre deler av verden, at vi er med og gir slik at vi støtter det arbeidet kirken gjør, men også at vi holder oss orientert og er villige til å orientere

OSS.

Få overblikk

Han oppfordrer alle til å lese nettsidene til Kirkenes verdensråd for å bli kjent med hva organisasjonen står for og holde seg oppdatert på hva som skjer under generalforsamlingen, men også for å få overblikk over hva organisasjonen jobber med til daglig.

- Jeg oppfatter at det som står på agendaen her er det samme som står på agendaen i norske menigheter, sier Fykse Tveit.

Utarbeidet materiale

I forbindelse med generalforsamlingen er det utarbeidet mye materiale som liturgier og verktøy til bruk når menighetene eller små grupper skal drøfte spørsmål som: Hva vil det si å drive misjon, og hva vil det si å arbeide for kirkelige enhet?

Andre spørsmål som drøftes under generalforsamlingen er: Hva vil det si å arbeide for fred og rettferdighet i den verdenen vi lever i.

- Se nettsidene til Kirkenes verdensråd: <http://www.oikoumene.org/en>

Høyeste organ

Den tiende generalforsamlingen til Kirkenes verdensråd fortsetter frem til 8. november. Frem til da vil hovedtemaene om Asia, misjon, kristen enhet og rettferdighet og fred forhandles. I tillegg til selve forhandlingene foregår det yrende folkeliv og kulturliv i konferanseområdet. Det er satt opp utstillinger basert på vertslandet Korea, og mer enn tjue workshops vil finne sted i løpet av samlingen. Disse har fått navnet Madang- som er det koreanske ordet for gårdsplassen til et tradisjonelt koreansk hus, landsby eller palass.

Generalforsamlingen er det høyeste organet til Kirkenes verdensråd, og bringer fellesskapet til kirkene sammen i bønn og gudstjenestefeiring. Generalforsamlingen har mandat til å gjennomgå arbeidet til KV, og til å bestemme de overordnede policyene, og til å komme med offentlige uttalelser i tillegg til å velge medlemmer av Sentralkomiteen.

- [Nettsidene til generalforsamlingen for Kirkenes verdensråd 30. oktober – 8. november 2013](#)

Norske Marianne valgt inn i KVs sentralkomite

(06.11.2013)

- Jeg er svært ydmyk med tanke på å ha blitt valgt, samtidig tror jeg at jeg vil ha en del å bidra med, sier Marianne Brekken (25).

Hun ser spesielt frem til å arbeide videre med KVs engasjement i møte med klimaendringene.

- Vi som kirker må stå sammen i kampen for klimarettferdighet. Dette følger også naturlig som en videreføring av generalforsamlingens hovedtema: God of Life, lead us to Justice and Peace, sier en overveldet Brekken.

Brekken, som representerer Møre bispedømmeråd i Kirkemøtet, ser også frem til det videre arbeidet med mange av beslutningene og samtalene som har foregått i Busan, Sør-Korea.

- Særlig dreier dette seg om misjonsdokumentet og kirkedokumentet, men også om hvordan vi som kirker fremover skal diskutere og samtale om moralske spørsmål vi er uenige om, sier Brekken.

Sentralkomiteen

Sentralkomiteen består av 150 medlemmer, og fungerer som rådets beslutningsorgan mellom generalforsamlingene. Komiteen fungerer i en syvårs periode. Den nye komiteen består av 39% kvinner, 61% menn, 13% ungdom, 5% urfolk, 2% personer med nedsatt funksjonsevne. Av disse er 68% ordinerte og 32% lekfolk. Valget tas på bakgrunn av forslag fra KVs 345 medlemskirker. Eksekutivkomiteen på 25 personer, leder og to nestledere vil bli valgt av sentralkomiteen senere denne uken.

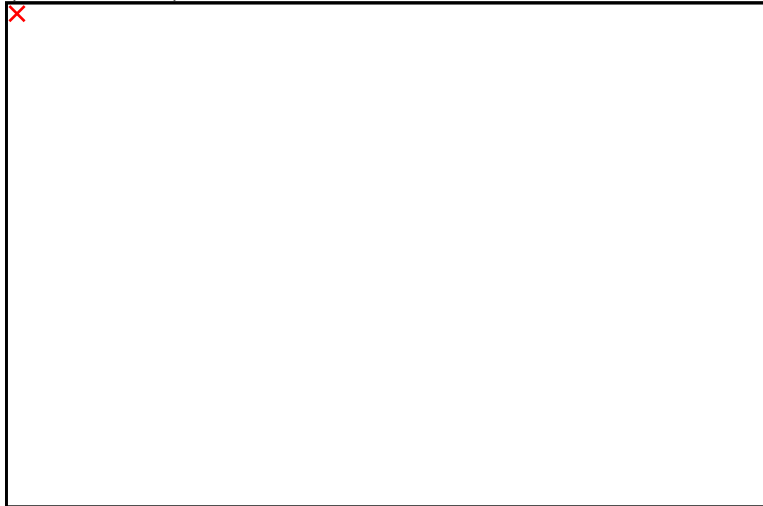
[Se komplett liste over komiteen.](#)

Høyeste organ

Den tiende generalforsamlingen til Kirkenes verdensråd fortsetter frem til 8. november. I løpet av samlingen forhandles hovedtemaene om Asia, misjon, kristen enhet og rettferdighet og fred. I tillegg til selve forhandlingene foregår det yrende folkeliv og kulturliv i konferanseområdet. Det er satt opp utstillinger basert på vertslandet Korea, og mer enn tjue workshops vil finne sted i løpet av samlingen.

Kirken utfordret under Zero-konferansen

(06.11.2013)

- Vi har økonomi og kompetanse til å bidra til en mer bærekraftig fremtid på vår felles jord - hvis vi vil. Men ikke en gang vi har økonomi til å ta konsekvensene hvis vi ikke gjør noe nå, utfordret Midttømme.

Kirkemøtets vedtak

Biskopen trakk frem Kirkemøtets vedtak fra april i år hvor det uttalte at vi må «investere vesentlig mindre av Statens Pensjonsfond Utland i fossilindustrien og vesentlig mer i fornybar energi og utvikling av ny energi»

[Les hele vedtaket her](#)

- Å snu utviklingen bort fra vår destruktive vei, betyr å investere i handlingsalternativer. Vår troverdighet er avhengig av at Olje-Norge blir klimanøytralt. Betydelige kutt må foretas her hjemme, understreket Midttømme i sin tale.

FNs klimaforhandlinger

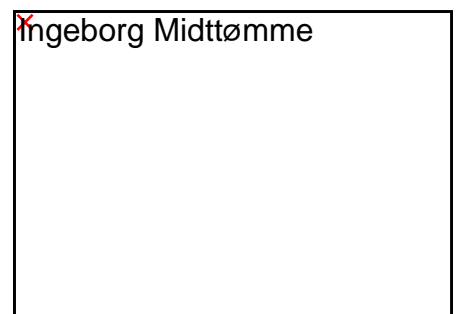
Biskopen har et stort engasjement for klimasaken, og sitter blant annet som medlem av styringsgruppen for [Skaperverk og bærekraft](#).

I 2011 deltok hun under COP 17 i en stor tverreligiøs kampanje i Durban, Sør-Afrika, som hadde slagordet «We have Faith! Act now for Climate Justice». 130 trosledere fra 7 forskjellige religioner i 30 afrikanske land var da samlet for å gi stemme til dem som rammes av klimaendringene, og for å prøve å påvirke forhandlingslederne til å ta politiske grep som førte til utslippskutt.

I år arrangeres [COP 19](#) i Warszawa, Polen, fra 11.-22. november.

Tverreligiøs delegasjon

Biskop Midttømme deltar under FN- konferansen sammen med en tverreligiøs delegasjon fra Norges Kristne Råd. Den tverreligiøse delegasjonen reiser fra Norge til Polen for å følge de internasjonale klimaforhandlingene. Delegasjonen består av representanter fra Norges Kristne Råd, Det Mosaiske Trossamfunn, Islamsk Råd Norge, Den norske kirke, Den Evangelisk Lutherske Frikirke og Den Katolske Kirke i Norge. Søndag 10. oktober skal de delta på et internasjonalt «interfaith kick-off», og utover uken skal de følge forhandlingene, ha daglige briefinger med

fagpersoner og delta på arrangementer i regi av sivilsamfunnet.

Ingen kirkeminister fra 2014

(08.11.2013)

- Dette er en naturlig konsekvens av kirkeforliket og grunnlovsendringene i 2012. I denne situasjonen hadde vi imidlertid forventet at kulturministeren ville markere sitt ansvar for kirkepolitikken ved å styrke kirkebudsjettet. Det har hun ikke gjort, sier direktøren i Kirkerådet Jens-Petter Johnsen.

- [Den nye regjeringens tilleggsproposisjon til Statsbudsjettet for 2014 ble lagt fram for Stortinget 8. november.](#)

At Widvey ble hetende kirkeminister da hun ble utnevnt, var for å få signalisert at ansvaret daværende fornyings-, administrasjons- og kirkeminister Rigmor Aasrud hadde, skulle flyttes tilbake til Kulturdepartementet.

Jens-Petter Johnsen peker på at en av begrunnelsene for endringene i stat-kirke-relasjonen er å gjøre det enklere for staten å føre en aktivt støttende og likeverdig tros- og livssynspolitikk.

- Vi ønsker en regjering og et storting som har en offensiv holdning til religion i det offentlige rom og som vil styrke tros- og livssynssamfunnenes vilkår her i landet. Den norske kirke ønsker større frihet som eget trossamfunn. Det har vi gradvis fått, sier Johnsen.

Videre utvikling av Den norske kirkes relasjon til staten vil bli ivaretatt av kulturminister Thorhild Widvey (bilde). Kulturdepartementet får et bredt ansvar: Kultur, kirke, andre tros- og livssynssamfunn, medier, idrett, spill- og lotterisaker. Dessuten skal departementet koordinere norsk frivillighetspolitikk.

Familie- og kulturkomiteen på Stortinget får fra neste høst trolig overflyttet kirkesaker og dermed et samlet politisk ansvar for tros- og livssynssektoren.

– Som komitéleder vil jeg være svært tydelig på at videre arbeid med stat-kirke-spørsmål og oppfølgingen av Stålsett-utvalgets livssynspolitiske utredning skal få et godt rom, sier Høyres livssynspolitiske talsmann Svein Harberg til avisen Vårt Land.

Nord-Korea aktuell for "Søndag for de forfulgte"

(08.11.2013)

Nord-Korea er Stefanusalliansens fokusland under «Søndag for de forfulgte» i 2013. Dagen markeres både i Den norske kirke og frikirker. Den internasjonale solidaritetsdagen for forfulgte kristne faller i år på 10. november.

Passer ikke denne datoen kan markeringen legges til en annen søndag.

[Kirkenes verdensråds generalforsamling](#) oppfordret 8. november 2013 at "alle parter med interesser i regionen om å samarbeide i en kreativ prosess for å bygge fred på den koreanske halvøya ved å stanse alle militære øvelser på den koreanske halvøya, stoppe utenlandsk intervensjon, trekke tilbake utenlandske militær styrker og redusere militære utgifter".

- [Les hele uttalelsen her.](#)

I [RESSURSBANKEN](#) til Stefanusalliansen finnes mye materiell som kan være til hjelp for å arrangere «Søndag for de forfulgte».

Her finnes blant annet:

- Forbønnsforslag
- Tips til familiegudstjeneste
- Prekenhjelp ved Sunniva Gylver
- Tekstfordypning ved Harald Kaasa Hammer
- Gudstjenesteforslag (tilpasset ny liturgi i Dnk)
- Bønnevandring
- Salmer, bønner, dikt

- Fortellinger for barn
- Nord-Korea-stoff
- Konfirmantopplegg
- Litani for de forfulgte

[Se Stefanusalliansens nettside om Nord-Korea.](#)

Stefanusalliansen er en av samarbeidspartnerne til Den norske kirke gjennom organet [Samarbeid
Menighet og Misjon.](#)

Jøde-, muslim- og romhat på Trosopplæringskonferansen

(11.11.2013)

Onsdag 13. november går den årlige Trosopplæringskonferansen av stabelen. I jubileumsåret for innføring av trosopplæringsreformen – 10 år siden reformen ble vedtatt på Stortinget – er seminarprogrammet både bredt og viktig.

Din din din...!

Seminaret *Din %&#+? jøde-homo-hore-innvandrer-muslim!* er den aller første presentasjonen av undervisningsopplegget utviklet av Kirkelig dialogsenter. Og å få bukt med disse holdningene virker mer relevant enn noen gang. Media nå i november har for eksempel dekket det grumsete etterspillet av korsnekt på NRK, de har presentert den store undersøkelsen som viser at hver sjettede mann ikke vil sitte ved siden en homofil mann på bussen, og jøder og muslimer utsettes for kraftig kritikk fordi omskjæring av guttebarn praktiseres i deres religion. Mer enn halvparten av elevene i Oslo-skolen har opplevd at "jøde" brukes som skjellsord.

Over 41 000 15-åringene konfirmeres hvert år, dette opplegget kan nå ut til alle. Også foreldre og søsken kan gjennom materialet påvirkes til økt toleranse og aksept for andres religion og individualitet. Opplegget er også tenkt brukt i ikke-kirkelige sammenhenger, der unge møtes, for eksempel i fritidsklubber.

Kirkens skammelige historie

Steinar Ims (bilde) ved Kirkelig dialogsenter forteller at kirken har mye å stå til rette for når det gjelder sitt forhold til jøder, rom (sigøynere) og muslimer.

- Vi har en høyst problematisk tolkning av Bibelen gjennom 2000 år som vi må være bevisste på. Kirken og kristne har virkelig ikke behandlet disse minoritetene på en anstendig måte. Den holdningen vi ser hos de unge i dag, bygger blant annet på disse tusenårige røttene i vår tradisjon, og det må de unge få vite om.

Potet og skitne sigøyner

Som far og tidligere fotballtrener for guttungens lag har Ims selv erfart hvordan "jøde" og "homo" brukes som skjellsord på fotballbanen og på skolen barna hans går på. En nedsettende betegnelse på etnisk norske unge er "potet". Det nye skjellsordet nå er "skitne sigøyner".

- Vi har tatt med antisiganisme (hat og rasisme mot rom fordi de er rom) i dette materialet fordi det er over hele landet og det er høyst aktuelt nå. Det er stereotypier og fordommer som skaper disse begrepene. Vårt

oppdrag er å peke på hvorfor så mange unge bygger sin identitet i negasjon til andre – andres identitet bekreftes av negative fordommer om de som er ulike en selv. Faktisk er det vår kristenplikt å gjøre noe med dette, og som majoritetskirke har vi et særlig ansvar.

På seminaret deltar Peder Nustad fra Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter, Steinar Ims og Iselin Jørgensen fra Kirkelig dialogsenter, Ervin Kohn fra Det Mosaiske Trossamfund og musiker Solfrid Molland. Unge fra ulike religiøse tradisjoner vil delta i panelsamtalen.

Festkveld med skjemt og alvor

Velkommen til Trosopplæringskonferanse på Norges Varemesse 13. november kl 10.00-1930! Seminarene går over hele dagen, Festkveld ledet av Fredrik Steen (aka Hildegunn Moltubakk) starter kl 18.00. Her vil Trosopplæringsprisen bli delt ut, og blant andre Geir Lippestad og Helga Haugland Byfuglien deltar. Og ti år med trosopplæring skal feires med fynd og klem!

Om årets konferanse

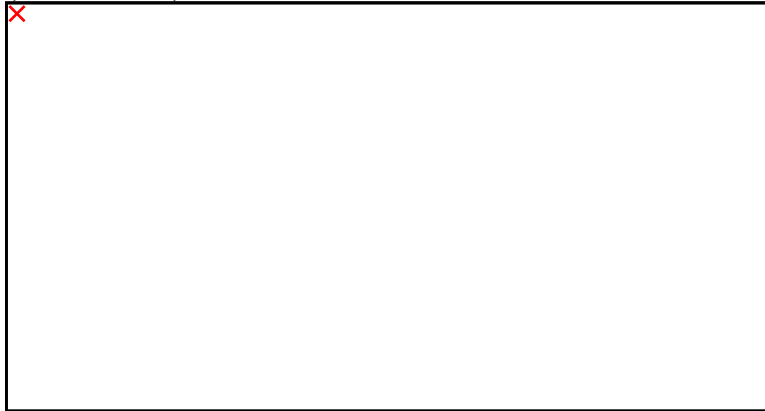
Konferansen er den største i Kirke-Norge og den arrangeres av Kirkerådet og Iko – Kirkelig pedagogisk senter. I fjor var 1800 deltakere med på Trosopplæringskonferansen. Årets tema er *Ringer i vann*. Fra scene og på seminar skal vi se på hvilke ringvirkninger trosopplæringen har gitt i barn og unges liv. Hva betyr trosopplæringen for barn og unge, familie, kirke og samfunn? Hvordan utfordrer det livssynsåpne samfunn kirken og trosopplæringen? Hvordan kan kirken bidra til en kristen livstolkning og livsmestring for barn og unge?

- [Les mer på Trosopplæringskonferansens hjemmeside.](#)

Kontakt Siv Thompson i Kirkerådet, sth@kirken.no - tlf. 482 482 54 om du ønsker å delta eller om du trenger mer informasjon.

FNs klimaforhandlinger i gang med Filippinene i fokus

(12.11.2013)

- Sterkeste inntrykk gjorde appellen fra Filippinenes delegasjonsleder Yeb Sano. Mens vi er samlet, teller Filippinene sine døde og forsøker å famle seg tilbake til hverdagen, sier Elin Finnseth Sæverås fra Global Info i Norges Kristne Råd.

Hun var tilstede under åpningen av forhandlingene i Warsawa mandag 11. november 2013.

[Støtt Kirkens Nødhjelps arbeid for de tyfonrammede](#)

- Yeb Sano oppfordret COP delegatene til å komme seg ned fra pidestallen og opp av godstolene og til å ta inn over seg at antallet klimatoppmøter er nå oppe i 19 – og folk er i ferd med å miste troen, forteller Sæverås.

Interreligiøs delegasjon

En [interreligiøs delegasjon](#) på ni representanter fra Den Evangelisk Lutherske Frikirke, Det mosaiske trossamfunn, Den katolske kirken, Den norske kirke, Norges Kristne Råd og Islamsk Råd Norge er tilstede for å følge klimaforhandlingene i Warsawa.

Biskop i Møre, Ingeborg Midttømme, er også en av dem som deltar.

- Jeg er på COP for å bidra til å gi forhandlerne en etisk forankring som er mer slitesterk enn andre begrunnelser for det arbeidet de må gjøre. Medmennesker lider som følge av ekstremvær, og da er det uinteressant hvem som har størst ansvar for at det har blitt slik, sier Midttømme.

[Les daglige bloggoppdateringer fra delegasjonen her.](#)

Felles ansvar

- Gud har gitt oss i oppdrag å forvalte hans skaperverk. Sammen bærer vi ansvaret for vår felles fremtid på jorden, sier hun.

Det er ikke første gangen biskopen deltar under de internasjonale klimaforhandlingene. Også i Durban, Sør-Afrika, i 2011, deltok hun i en tverreligiøs delegasjon.

[Les mer om Den norske kirkes klimaengasjement.](#)

Vil du ha kontakt med delegasjonen i Warsawa?

Elin Finnseth Sæverås, prosjektleder Global Info i Norges Kristne Råd på tlf 93441915 (*i Polen*)
eller
Hege M. Andersen, informasjonsmedarbeider i Norges Kristne Råd på tlf 90405149 (*i Norge*).

Fem kandidater til ny biskop i Tunsberg

(13.11.2013)

Kandidatene til bispeembetet i Tunsberg er (i alfabetisk rekkefølge):

Per Arne Dahl,
Torstein Lalim,
Jan Otto Myrseth,
Margunn Sandal,
Paul Erik Wirgenes.

Prosessen fram mot tilsetting omfatter mulighet for tilleggsnominasjon og en bred avstemningsrunde. Deretter skal alle biskopene og Tunsberg bispedømmeråd gi sine anbefalinger til Kirkerådet som er tilsettingsorgan. På Kirkerådets møte 11.-12. mars 2014 skal det tilsettes ny biskop i Tunsberg bispedømme.

>> Se [Regler om nominasjon mv. ved tilsetting av biskoper](#)

Presentasjon av de fem kandidatene:

Per Arne Dahl

Født 18.08.1950

Vikersund.

Stortingsprest, Domkirkeprest i Oslo og statsstipendiat.

Tidligere marineprest i Harstad, og Sjøforsvarsprest for Nord-Norge,

småkirkeprest i Lovisenberg i Oslo og sykehusprest ved Lovisenberg

Diakonale Sykehus. Har vært leder ved Institutt for Sjelesorg på Modum

Bad, leder ved Kairos Veiledningssenter i Oslo og amanuensis i sjelesorg

og pastoralpsykologi ved Menighetsfakultetets praktikum. Har ledet

Modum Bads Samlivssenter og har dessuten vært menighetsprest i Åmot i Modum.

>> [CV og egenpresentasjon](#)

Tørstein Lalim

Født 15.01.1958

Skedsmøkorset.

Prost i Nedre Romerike prosti (Borg).

Har tidligere vært adm dir (tidl Forstander) ved Diakonissehuset Lovisenberg i Oslo. Han har også vært marineprest ved Feltprostens kontor, sokneprest i Balsfjord (Troms), prest i Bragernes i Drammen og fengselsprest Drammen fengsel. Har vikariert som sekretær for Bispemøtet.

>> [CV og egenpresentasjon](#)

Jan Otto Myrseth

Født 02.07.1957

Bergen.

Domprost i Bergen.

Har tidligere vært prost i Ringerike prosti, sokneprest i Norderhov og vikarprest i Tunsberg bispedømme. Har også vært sykehusprest ved Ringerike sykehus og timelærer ved Bibelskolen i Staffeldtsgate i Oslo.

>> [CV og egenpresentasjon](#)

Margunn Sandal

Født 20.02.1963

Oslo.

Universitetslektor, Det teologiske fakultet, Oslo.

Arbeider med doktoravhandling om det sakrale i moderne kirkearkitektur. Har blant annet vært generalsekretær i Norske kirkeakademier, faglig sekretær for Kirkerådets kirke/stat-utvalg og konsulent/førstekonsulent i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke.

>> [CV og egenpresentasjon](#)

Paul Erik Wirgenes

Født 10.11.1959

Hosle i Bærum.

Avdelingsdirektør i avdeling for menighetsutvikling, Kirkerådet.

Var i perioden 2003–2009 prosjektleder for Trosopplæringsreformen i Den norske kirke. Har vært skoleungdomsprest/ ungdomsprest i Norges Kristelige Student og Skoleungdomslag (NKSS), storbyprest i Indremisjonsselskapet, kapellan i Skøyen i Oslo og studentprest ved Det teologiske Menighetsfakultet.

>> [CV og egenpresentasjon](#)

Proessen videre

Etter bispedømmerådets nominasjon tar Kirkerådet over prosessen. Fram til 13. desember er det anledning til supplerende nominasjon. Det skjer ved at minst hundre stemmeberettigede fra minst tre ulike prostier i bispedømmet går sammen om å nominere en ekstra kandidat.

Når listen over de nominerte deretter er klar, skal ulike kirkelige instanser og personer avgi stemme ved å føre opp tre av de nominerte kandidatene i prioritert rekkefølge. Kirkerådet sender oversikten over de nominerte - og sentrale biografiske opplysninger om hver av kandidatene - til alle stemmeberettigede.

Dette er de stemmeberettigede: Menighetsrådene i bispedømmet, prester i offentlig kirkelig stilling i bispedømmet og vigslede kateketer, diakoner og kantorer i bispedømmet, i tillegg prostene i de øvrige bispedømmene. Videre har landets professorer i teologiske fag ved de teologiske fakultetene stemmerett. Det samme gjelder ledere av de praktisk-teologiske utdanningssteder i Norge. Forutsetningen for å være stemmeberettiget er medlemskap i Den norske kirke.

Avstemmingsperioden er 20. desember 2013 - 27. januar 2014. Resultatet av avstemningsrunden vil foreligge i slutten av januar 2014 og blir da offentliggjort av Kirkerådet.

Innen 15. februar 2014 vil så Tunsberg bispedømmeråd og hver enkelt av biskopene uttale seg om hvem av de tre kandidatene med flest stemmer som bør tilsettes.

I Kirkerådets møte 11.-12. mars 2014 tilsettes ny biskop i Tunsberg. Den nye biskopen i Tunsberg vil trolig være på plass før sommeren 2014.

>> [Regler om nominasjon mv. ved tilsetting av biskoper](#)

Kontaktperson:

Gerd Karin Røsæg, assisterende direktør i Kirkerådet

gerd.karin.roseg@kirken.no

Tlf.: 23 08 12 40 / 48 99 12 40

- Glad for valget av ny leder til sentralkomiteen

(14.11.2013)

- Dette er et svært godt og gledelig valg. Agnes Abuom er dyktig og svært kompetent, sier Berit Hagen Agøy, generalsekretær for Mellomkirkelig råd for Den norske kirke.

Abuom ble valgt enstemmig fredag 8. november, og ble dermed historisk. Aldri tidligere har en kvinne ledet sentralkomiteen for verdens største kristne organisasjon.

Agnes Abuom har bakgrunn fra Den anglikanske kirken i Kenya og har sittet i eksekutiv komiteen til Kirkenes verdensråd. Hun er også utviklingskonsulent for både kenyanske og internasjonale organisasjoner, hvor hun arbeider med å koordinere sosiale handlings- og utviklingsprogrammer for religiøse og sivile samfunn i Afrika.

Rettigheter for statsløse

Generalforsamlingen løftet frem også rettigheter for statsløse på samlingens siste dag.

Uttalelsen «Human Rights of Stateless People» oppfordrer «kirker til å gå i dialog med stater for å få vedtatt politikk som anerkjenner nasjonalitet til statsløse personer og fremskaffelse av gyldig dokumentasjon». Teksten søker også å oppmuntre kirker, sivilsamfunnet, menneskerettsorganisasjoner, FN organer og regionale organisasjoner til å samarbeide effektivt for å redusere og avskaffe statsløshet.

Les hele uttalelsen [her](#).

Politisering av religion, rettigheter for religiøse minoriteter og rettferdig fred var andre temaer som ble særlig løftet frem gjennom egne uttalelser.

Arbeidet med uttalelsene er en omfattende prosess som involverer Komiteen av kirker om internasjonale relasjoner (WCCs Commission of the Churches on International Affairs (CCIA), KVs rådgivere, samt eksekutivkomiteen og sentralkomiteen av både 2012 og 2013.

[Les alle uttalelsene](#)

I tillegg ble det utarbeidet en særlig uttalelse om fred og gjenforening av den koreanske halvøya.

[Se egen sak på kirken.no](http://kirken.no)

Fest for ti spennende år

(15.11.2013)

Dette er noe av tankegodset som ble delt på Trosopplæringskonferansen onsdag 13. november. På Norges Varemesse var om lag 1700 personer samlet for å feire de ti første årene med trosopplæring. Og med sterke personlige skildringer fra hovedscenen, var det mye å ta med seg hjem etter en oppbyggelig og fellesskapsforsterkende dag.

Verdier som ikke er på børs

Professor Per Fugelli kalte oss mennesker medfødt feilvare. Men han holdt fram Jesus som en politiker som viste oss de tre verdiene: antimaterialisme, toleranse og rettferdighet. Fugelli hadde klar formaning til dagens religiøse om økt toleranse.

Per Fugelli. (Foto: Torstein Ihle)

- Det er i økende grad strid mellom kristendom og islam, men dette ville verken Jesus eller Muhammed. Både Bibelen og Koranen er tydelig på at alle er like – og dette er et

trosopplæringsoppdrag til dere som er her.

Legen og samfunnsdebattanten mente at det er på tide at vi finner andre verdier enn de materielle.
- Vi har gull nok og vi har velferdsordninger nok. Men Jesu verdier er den største kapital et land kan ha. Min drøm er at Jesus' verdier kommer sterkere inn i landet!

Sturla Stålsett (Foto: Torstein Ihle)

Du er god nok!

Sturla Stålsett er generalsekretær i Kirkens bymisjon. Han var opptatt av det ene viktigste alle mennesker har behov for – anerkjennelse.

- Å tro er å ta imot anerkjennelse fra Gud. Og Gud sier til alle at «du er god nok, du er elsket. Du er mer enn god nok som du er».

Stålsett vil gi nytt innhold til trosopplæring. Han mener trosopplæring ikke er opplæring i *tro*, men opplæring i *livet*.

- Trosopplæring er opplæring i livet, for livets skyld. Slik gir trosopplæring muligheter for livsmestring. Og jeg er ikke redd for trosuttrykk i offentligheten. I det livssyns åpne samfunn skal vi ha respekt for hverandre, alle har en plass, og vi skal ikke være redd for å miste vår tro i et samfunn der alle får være synlige med sin overbevisning.

Geir Lippestad. (Foto: Torstein Ihle)

Samfunnets felles kompass

Advokat Geir Lippestad forsvarte Anders Behring Breivik etter 22. juli-terroren. Lippestad har etter rettssaken bidratt i flere samfunnsdebatter med sitt syn på hvilke verdier som er viktigste og samlende i det moderne Norge. Han opplevde at Norge bare få dager etter terroren fikk et felles kompass.

- Både de unge på Utøya, politikere og andre snakket om verdier som demokrati, rettssikkerhet og kjærlighet i møte med hat. Storsamfunnet ble enige om disse verdiene, og jeg tror det gjorde tiden etter 22. juli lettere å bære. Men jeg mener vårt kompass, vår felles verdi, må være menneskeverd. Dette samler alle, uavhengig av religion og ståsted.

Menneskeverd som målestokk

Utsatte grupper i dag er blant annet funksjonshemmede og innvandrere. Foreldre til funksjonshemmede får ofte høre hva barna deres koster samfunnet, og Lippestad stiller spørsmål ved hva dette gjør med menneskesynet vårt – når prisen er det viktigste. Særlig aktuelt nå er fattige tilreisende.

- Om bare 15 år er vi trolig 6 millioner bosatt i Norge. En del av denne veksten kommer med tilreisende og deres familier. Da må vi ikke snakke om hva som er norsk kultur, men vi må snakke om norske verdier. Ta for eksempel romdebatten som nå pågår, det er jo mer en renovasjonsdebatt enn det er en menneskedebatt. Hvor skal vi gjøre av dem, de forsøpler og vi liker ikke å se dem. Det er derfor det er så viktig at vi går ut i debatten og løfter verdier inn i det praktiske livet. Et mål må være at menneskeverd er like viktig for folk flest som rettssikkerhet.

Prisbelønte fadderpakker

Trosopplæringsprisen gikk i år til Nittedal og Hakadal menigheter. Prisen får de for den gode ideen med å lage fadderpakker med ferdig innpakke gaver som fadderne gir til dåpsbarna på de tre første årsdagene for dåp. I begrunnelsen fra juryen heter det blant annet at arbeidet er konkret, nyskapende og enkelt og at det har en god overføringsverdi. En smilende Grete Mugaas, leder i Trosopplæringsutvalget, tok imot prisen på 20 000 og et kunsttrykk av Helge Bø.

Trosopplæringsprisen 2013 gikk til Nittedal og Hakadal menigheter, her på scenen på Trosopplæringskonferansen 13. november. (Foto: Torstein Ihle)

- Det begynte med at vi erkjente at det var et stort hull mellom dåpsdag og utdeling av fireårsboka. Da så vi lite til mange av barna og deres familier. En stund gikk vi på besøk til familien på årsdagen, og hadde med gave fra menigheten. Men så slo det oss at fadderne er en viktig ubrukt ressurs. Fadderne er jo nøye utvalgt av foreldrene, og kan absolutt følge opp dåpsdagen selv. Så vi gir alle fadderne en fadderpakke, der gaver til dåpsbarnet ligger innpakket og klart; en kveldsbønn med bilde av kirken, en spisebrikke med bordbønn og en cd med barnesanger til bruk i hjemmet. På denne måten lærer barnet at det ikke bare har bursdag, men også dåpsdag, og trosopplæringen foregår i hjemmet.

- [Les mer på menighetens hjemmeside.](#)

Underskriftskampanje for klimaofre

(15.11.2013)

Kirkens Nødhjelp, Changemaker og Caritas Norge står sammen med kirkene i Norge bak underskriftskampanjen. Filippinenes klimaforhandler ba tidligere denne uken gråtkvalt om at landene nå må handle for å stanse klimaendringene.

- [Skriv under her!](#)

For at verdens land skal bli enige om en rettferdig, bindende og fleksibel avtale i 2015, må det skje store fremskritt på årets klimatoppmøte, særlig når det gjelder spørsmålet om klimafinansiering.

Spørsmål om nødvendighet

- Penger til klimatiltak er et spørsmål om nødvendighet. Men det er også et spørsmål om tillit. Dersom de rike landene bryter løftene de har gitt, kan det bli vanskelig å gå videre på andre områder i forhandlingene, sier Ingrid Aas Borge, leder i Changemaker.

Rike land har lovet 100 milliarder dollar i året innen 2020, men hittil har forpliktelsene for årene fremover latt vente på seg.

- Fattige mennesker rammes hardest av klimaendringene, selv om de i liten grad har stått for utslippene. Vi må sørge for at fattige mennesker kan beskytte seg mot de endringene som kommer til å skje, og som allerede skjer i dag. Til dette trengs det penger, sier Aas Borge.

- [Tips til hvordan du kan engasjere deg.](#)

Faste for klima!

- I dag faster jeg for klimaet, sammen med mange her ved FNs klimatoppmøte i Warszawa, sier Einar Tjelle fredag morgen. [Delegasjonen fra Det lutherske verdensforbund \(LVF\) har tatt initiativ til en «fasteaksjon» i solidaritet med fattige og sårbare som er særlig rammet av klimaendringene.](#)

Tjelle er assisterende generalsekretær i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke. Han faster

sammen med kirkeledere som generalsekretær i LVF Martin Junge og den polske lutherske biskopen i Warszawa Jerzy Samiec. - Det er også en faste for reell framgang i klimaforhandlingene, sier Tjelle.

- For meg har faste både en spirituell og en konkret side, sier Einar Tjelle. Hos profeten Jesaja kap 58, handler den rette faste om å løse urettferdige lenker og å bry seg om sultne og hjemløse, sier han.

Han gir kirkens folk tre utfordringer de nærmeste dagene (klikk på lenkene):

- [Bruk en dag for å faste, etter initiativ fra LVFs ungdom](#)
- [Støtt Kirkens Nødhjelp \(og Act Alliance\) katastrofeaksjon på Filippinene](#)
- [«Skaperverk og Bærekraft», med flere, oppfordrer til å skrive under på en hasteaksjon for at Norges Miljøvernminister, kan ha med seg løfter om penger og nye tiltak i klimaforhandlingenes siste uke](#)
- Se også:
[FNs klimaforhandlinger i gang med Filippinene i fokus](#)

Diakonipris til Musikk-kafe

(20.11.2013)

Kandidater til prisen er tiltak som utmerker seg ved sin nyvinnende kreativitet, lange holdbarhet eller store rekkevidde innen diakonalt arbeid. Prisen består av en statuett laget av kunstneren Einar Stoltenberg og en sjekk på kr. 10.000,-.

Musikk-kafeen er et tilbud for mennesker med utviklingshemming og drives i fellesskap av Storhamar menighet, Hamar kommune og omsorgsboligene i kommunen.

Takk til flere

Juryen, ved Kirkerådets diakonirådgiver Guro K. Hellgren, delte ut prisen. Hun understreket at det ikke var den nyvinnende kreativiteten som gjorde at Musikk-kafeen vant, det var den lange holdbarheten. Hun benyttet anledningen til å takke alle som skaper tiltak for mennesker med utviklingshemming.

- Komiteen vil understreke takknemligheten til å hedre alle de tiltakene for og med mennesker med utviklingshemming som finnes rundt om i landet. Vi håper og tror at både egne arrangementer og tilrettelegging for deltakelse i menighetens fellesskap er med og gjør oss alle litt mer hele.

Pris for lang holdbarhet

Juryen valgte årets vinner blant annet på grunn av tiltakets lange holdbarhet. Musikk-kafeen ble startet i 1995 og er til kontinuerlig glede for mennesker, både til dem som arrangerer og til dem som kommer. De ansvarlige viser en trofasthet i å legge til rette for et inkluderende fellesskap hvor nestekjærligheten får plass.

Musikk-kafeen i Storhamar kirke er ikke et enestående tiltak, og de får Diakoniprisen også som en representant for alle de tiltakene for og med mennesker med utviklingshemming som finnes rundt i landet.

Diakoniprisen er et samarbeid mellom Det norske diakoniforbund og Stiftelsen Diakonissehuset Lovisenberg.

Det lutherske verdensforbund mottar Nobelprispenge fra EU

(21.11.2013)

- Dette er svært hyggelig, og framfor alt en god og viktig bruk av fredsprispenge, sier Einar Tjelle, assisterende generalsekretær i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke.

Gaven fra EU er øremerket LVFs arbeid med utdanning for barn i Sør-Sudan. LVFs [Department for World Service](#) er internasjonalt anerkjent og har lang erfaring med humanitært arbeid i konfliktområder, særlig i forhold til flyktninger.

- Sør-Sudan er i en svært krevende fase etter selvstendigjøringen og mange år med krig. Trygg og god utdanning for barn som har vokst opp med krig er et grunnleggende fundament for å bygge demokrati og en ny generasjon med fred, sier Tjelle.

Han har selv besøkt skoleklasser i Sør-Sudan. Mange mangler fortsatt både klasserom og enkle hjelpemidler.

- Like viktig som det materielle er det å skape trygge rammer for undervisningen. Sammen med lokale partnere vil LVF nå være med å forsterke dette arbeidet, særlig for krigsflyktninger, sier Einar Tjelle. Han gratulerer Det lutherske verdensforbund med fredsprispenge.

- Dette er en fin anerkjennelse til det viktige humanitære arbeidet LVF gjør, sier Einar Tjelle.

Se omtale på Det lutherske verdensforbunds nettside:

- [LWF Receives Nobel Peace Prize Money](#)

Den norske kirkes grunnlag

(04.12.2013)

Kirkemøtet i 2011 la opp til at de grunnlovsendringene man stod foran i 2012, måtte innebære en formell forankring av Den norske kirkes læregrunnlag i et vedtak på Kirkemøtet.

Kirkerådet følger opp dette i form av en sak for Kirkemøtet i 2014. [Saksdokumentet KR 59/13 Den norske kirkes grunnlag](#) legger opp til en prosess fram mot endelig vedtak på Kirkemøtet i 2015.

"Den norske kirkes grunnlag" er i hovedsak en språklig fornyelse av Den norske kirkes læregrunnlag, slik det i mer enn 330 år har vært nedfelt i andre bok første kapittel av [Kong Christian den Femtis Norske Lov fra 1687](#).

- Det er ikke aktuelt å gjøre endringer i kirkens formelle læregrunnlag. Men det er viktig at Kirkemøtet nå retter oppmerksomheten mot den lovgivning Kirkemøtet selv skal gi i en fremtidig kirkeordning, sier Jens-Petter Johnsen (bilde), direktør i Kirkerådet.

Dokumentet "Den norske kirkes grunnlag" - i syv kapitler over seks A4-sider - omtales i Kirkerådets saksdokument som en «Grunnlov» for kirken. Det legges ikke opp til at hele den fremtidige kirkeordningen skal tas inn her.

For at "Den norske kirkes grunnlag" skal bli vedtatt av Kirkemøtet, kreves minst to tredjedeler av stemmene.

Kirkemøtets behandling i 2015 skal være basert på en høring i kirken. Høringen vil dreie seg om hvilke emner regelverket bør omfatte og det nærmere innhold i regelverket.

Sakens læremessige del forelegges Bispemøtet i tråd med Kirkemøtets forretningsorden.

Da Kirkemøtet i 2011 avga høringsuttalelse om konsekvenser av endringer i Grunnlovens bestemmelser om statskirkeordningen, uttalte Kirkemøtet at:

[«Den norske kirkes formelle læregrunnlag bør forankres i kirkens egne representative organer når kirkeforliket utløper»](#)

- [Se sakslisten til Kirkerådets møte 5.-6. desember](#)
- [Se saksdokumentene til møtet her](#)

Kontaktpersoner

Kommunikasjonsdirektør i Kirkerådet, **Trude Evenshaug**

E-post: trude.evenshaug@kirken.no

Tlf: 23 08 12 05 / 48 99 12 05

Leder i Kirkerådet, **Svein Arne Lindø**

E-post: svein.lindo@lyse.net

Mob: 97 64 65 00

- Samvittighetsfriheten er en grunnleggende menneskerettighet

(05.12.2013)

Under en åpen høring på Stortinget 5. desember om legers reservasjonsrett, sa Byfuglien blant annet at retten til å nekte å handle mot sin egen religiøse eller politiske overbevisning står sentralt i demokratiet. Og hun la til:

- Enkeltmenneskers refleksjoner rundt etikk og ansvar for egne handlinger er forhold vi bør vise stor respekt for i et liberalt demokrati. Det bør også gjelde når vi er satt i ansvarsfulle stillinger hvor våre avgjørelser gir store konsekvenser. Ja, det bør særlig gjelde da!

Stortingets helse- og omsorgskomiteé arrangerte åpen høring om legers reservasjonsrett 5. desember 2013. Bakgrunnen for høringen er [et representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Audun Lysbakken og Snorre Serigstad Valen](#) om å ikke utvide legers reservasjonsrett når det gjelder henvisning til abort, utskrivning av resept på p-piller eller henvisning til assistert befruktning (Dokument 8:2 S (2013-2014)). [En rekke organisasjoner og foreninger la fram sitt syn på saken.](#)

Preses i Bispemøtet Helga Haugland Byfuglien belyste temaet på Den norske kirkes vegne.

Her er hennes manus til innlegget under høringen

[\(last ned som pdf\):](#)

Jeg vil takke for anledningen til å uttale meg om det foreliggende forslag fra Andersen, Lysbakken og Valen. Forslaget tematiserer en avveining mellom to rettmessige hensyn, nemlig hensynet til kvinners rett til abort på den ene siden og hensynet til legers reservasjonsrett ut fra samvittighetsgrunner på den andre siden, og aktualiserer i forlengelsen av dette et avgjørende etisk anliggende.

Jeg er glad for at forslagsstillerne anerkjenner reservasjonsretten som en grunnleggende rettighet og verdi i et liberalt demokrati. Om dette foreligger det altså ingen uenighet. Det er i seg selv viktig. Spørsmålet nå er hvilken rekkevidde reservasjonsretten har.

Samvittighetsfriheten er en grunnleggende menneskerettighet. Retten til å nekte å handle mot sin

egen religiøse eller politiske overbevisning står sentralt i demokratiet. Denne retten nevnes også i FNs menneskerettserklæring art. 18. Helsepersonell har tilsvarende rett til å nekte å utføre medisinsk behandling som strider mot egen overbevisning – den såkalte reservasjonsretten.

Forslaget skjelner mellom det å utføre et abortinngrep, og det å henwise til behandling. Det er enighet om at reservasjonsretten skal gjelde utførelsen, men forslagsstillerne vil ikke la reservasjonsretten gjelde for henvisningen.

For en lege som av samvittighetsgrunner ikke selv kan utføre et abortinngrep, blir spørsmålet om medvirkning sentralt. Er det slik at legen medvirker til abort når han eller hun henviser til behandling? Om dette tenkes det ulikt, men det er et faktum at noen leger oppfatter dette som medvirkning. Jeg synes ikke dette er urimelig. For eksempel er straffelovens regler om medvirkning nokså omfattende. Uansett bør det være avgjørende at den legen som henviser, anser seg selv delaktig i og ansvarlig for det som senere blir den utførte handling.

Enkeltmenneskers refleksjoner rundt etikk og ansvar for egne handlinger er forhold vi bør vise stor respekt for i et liberalt demokrati. Det bør også gjelde når vi er satt i ansvarsfulle stillinger hvor våre avgjørelser gir store konsekvenser. Ja, det bør særlig gjelde da!

Etter mitt syn er ikke argumentasjonen i Dokument 8-forslaget opplagt eller overbevisende på dette punktet. Etisk sett synes det tvert imot rimelig å mene at den henvisende lege er delaktig i selve abortprosessen. Å henwise til abort omfatter mye mer enn bare å skrive selve henvisningen. Det dreier seg om å ta del i og ta ansvar i en årsakskjede som leder fram til abort. Det er en handling med abortinngrepet som endelig mål. Vi må derfor ta på alvor at den henvisende lege faktisk bidrar til aborten, til tross for at de kun er en del av første ledd i kjeden. Så lenge en fastleges signatur er en nødvendig del av abortprosessen, blir det kunstig og lite sakssvarende å si at de ikke medvirker til abort. At enkelte leger dermed finner det uetisk og i strid med egen overbevisning å henwise til abort, mener jeg samfunnet bør ha respekt for.

Reservasjonsretten vil alltid være forbundet med etiske dilemma. Dilemmaet dreier seg om legens rett til å reservere seg mot behandling som strider mot egen overbevisning på den ene siden og pasientens juridiske rett til å motta behandling på den andre siden. Hensynene må her veies mot hverandre i hvert enkelt tilfelle. Når det gjelder legers mulighet til å reservere seg mot å henwise til abort, er det imidlertid et faktum at det har vært svært få klager på hvordan dette har vært praktisert. Erfaren legepraksis tilsier at dette fungerer på en god måte, selv om det kan være krevende for en pasient å måtte forholde seg til en annen lege enn fastlegen sin. Dette kan oppleves som et vanskelig dilemma, men det er ikke god nok grunn for meg til å si at alle fastleger må henwise til abort, mot sin samvittighet.

Det grunnleggende spørsmålet som reiser seg i denne forbindelse er hvorfor samfunnet bør respektere legenes moralske oppfatning. Etter mitt syn er den avgjørende begrunnelsen hensynet til individets moralske oppfatning. Når en lege finner grunn til å reservere seg mot å utføre en viss type behandling er dette begrunnet i en moralsk overbevisning. Vi har alle slike moralske overbevisninger som vi anser for å være svært viktige for oss. Disse overbevisningene er en del av vårt selvbylde og danner grunnlag for hvordan vi forstår oss selv, vår identitet og vår plass i samfunnet. Dersom vi må handle i strid med slike overbevisninger, skades vår moralske integritet, og det oppstår en strid mellom identitetsforståelsen og handlingene våre. Et kjennetegn ved ethvert godt demokrati er at borgernes moralske integritet respekteres. Det er av stor verdi for samfunnet at individets moralske integritet respekteres. Det sikrer at individene i et samfunn tar ansvar og foretar gode moralske valg som fremmer samfunnets goder og verdier.

Dette betyr selvsagt ikke at leger kan reservere seg mot enhver behandling som de finner problematisk. Reservasjonsretten må ha sine grenser. I en uttalelse fra Norges kristelige legeförening heter det for eksempel at helsepersonell ikke bør ha rett til å reservere seg mot ”å yte medisinsk behandling på grunnlag av pasientens etnisitet, livssyn, politiske holdninger, seksuelle preferanser eller livsstil.” (<http://nklf.no/873/nklfs-uttalelse-om-reservasjonsrett>) Det er både nødvendig og riktig at det på denne måten settes opp noen kriterier for når samfunnet bør respektere at helsepersonell avstår fra å yte helsehjelp.

Abort dreier seg imidlertid om å utføre en legeoppgave som samfunnet anerkjenner som problematisk og kontroversielt. Nettopp derfor er det også nedfelt i lovverket at helsepersonell kan reserve seg mot å delta i utførelsen av abort. I det ligger det en erkjennelse at dette er et vanskelig spørsmål. Av denne grunn mener jeg at det er urimelig å pålegge leger å delta i første ledd av abortprosessen. Det vil innebære å skade legens moralske integritet, noe jeg mener samfunnet ikke er tjent med.

Vi vet ikke hvilke utfordringer som ligger foran oss i fremtiden. Hva er balansepunktet mellom staten som lovgiver, og den enkeltes samvittighet? Det vil komme mange debatter fremover. Ulike medisinske fremskritt stiller oss overfor nye etiske utfordringer når det gjelder grenser mellom liv og død. Det gjør ikke debatten om reservasjonsadgang mindre viktig.

Helga Haugland Byfuglien, preses i Den norske kirkes Bispemøte

- [Last ned dette manuset som pdf-fil](#)

Dypt takknemlig for Nelson Mandelas livsverk

(06.12.2013)

Kirkerådet er samlet til møte i Oslo 5.-6. desember.

- I dag går våre tanker til Nelson Mandelas familie og nærmeste. Vi tenker på hele det sørafrikanske folket og ber om at den humanitet og forsoningsvilje som preget Mandelas liv, vil fortsette å inspirere oss alle til fortsatt kamp for rettferdighet og menneskeverd, sier Svein Arne Lindø.

Biskop Helga Haugland Byfuglien legger til:

- Mandela og kampen mot apartheid var med å forme hvordan Den norske kirke tenker om kirkens ansvar i møte med dyp urett.

Den norske kirke har i dag sendt kondolansebrev til Den sør-afrikanske ambassaden i Norge, Det sør-afrikanske kirkerådet og Den evangelisk-lutherske kirken i Sør-Afrika.

Kirkelige alliansepartnere

På 1950-tallet var Mandela aktivt med i utviklingen av motstanden mot det rasistiske regimet i Sør-Afrika. Han måtte sone i alt 27 år i fengsel for sin frihetskamp. Også internasjonalt ble han av mange regnet som terrorist, og den internasjonale støtten til frihetskampen var beskjeden de første tiårene.

Under Mandelas og andres ledelse vokste African National Congress (ANC) til å bli en bred folkelig bevegelse. Medlemskirkene i det sørafrikanske kirkerådet ble sammen med det internasjonale økumeniske fellesskapet ble viktige alliansepartnere i kampen mot apartheid, og ga et tydelig kristent vitnesbyrd om menneskeverd og likeverd.

Etter løslatelsen i 1990 erklærte Mandela sin vilje til fred og forsoning med det hvite mindretallet. Hans kombinasjon av prinsippfasthet og forhandlingsvilje muliggjorde en fredelig avvikling av apartheidstyret, og i 1994 ble han Sør-Afrikas første demokratisk valgte president.

Bidrett til å forme kirken

Generalsekretær i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, Berit Hagen Agøy sier at kampen mot apartheid har bidratt til å forme Den norske kirkes engasjement for rettferdighet og arbeidet for menneskerettigheter fra tidlig på 1960-tallet og helt fram til i dag.

- Få saker har i så stor grad engasjert hele kirken. Det finnes knapt en konfirmant fra 1980-90-tallet som ikke på en eller annen måte var involvert i kampen mot apartheid, og menighetene lærte å synge sør-afrikanske frihetssanger, sier Berit Hagen Agøy.

- Konfrontert med apartheids rangering av menneskeverd og systematiske undertrykking av mennesker, og en situasjon hvor undertrykking også ble gitt en teologisk begrunnelse, ble det tydelig at det å forholde seg passiv ikke var et alternativ for kirken, sier generalsekretær Hagen Agøy.

Frigjøringsbevegelsene

Mellomkirkelig råd for Den norske kirke formidlet gjennom 1970- og særlig 80-årene flere hundre millioner kroner fra Utenriksdepartementet. Pengene gikk til anti-apartheid-organisasjoner og kirkelige partnere og institusjoner som målrettet arbeidet for en forandring. Men det var også et samarbeid og en kontakt som involverte mye kontakt med norske myndigheter og ikke minst frigjøringsbevegelsene i Sør-Afrika og i eksil. Mellomkirkelig råd hadde kontakt med alle frigjøringsbevegelsene i Det sørlige Afrika. Kampen mot apartheid bidro også til å styrke det globale økumeniske fellesskapet i Kirkenes verdensråd og Det lutherske verdensforbund.

Nobels Fredspris

Da Nelson Mandela kom på sin første offentlige opptreden i Norge 17. mai 1992, talte han i en smekkfull Oslo domkirke. Han deltok også i forbønnen og takken for friheten både i Norge og Sør-Afrika. Til sørafrikanske rytmer danset Nelson Mandela fremst i koret i domkirken, og det var trangt om plassen også utenfor kirken. Da Mandela og Frederik Willem de Klerk ble tildelt Nobels fredspris året etter, var de også gjester i Oslo bispegård, invitert av Oslo biskop og Mellomkirkelig råd. Daværende generalsekretær i Mellomkirkelig råd var invitert da Nelson Mandela ble innsatt som president 10. mai 1994.

- Nelson Mandelas vilje til forsoning med tidligere undertrykkere er et sterkt vitnesbyrd om kjærlighet, humanitet og vilje til forsoning. Gjennom dette gav han verden et eksempel på et helstøpt moralsk menneske og politisk leder. Han har etterlatt seg en arv som det er vanskelig å sammenligne med noen andre statsledere. Dagens sør-afrikanere må bygge videre på de verdiene han og andre har etterlatt dem, men må også håndtere nye utfordringer. Sør-Afrika trenger fortsatt verdens solidaritet, sier Berit Hagen Agøy.

- [Se Nelson Mandelas forelesning under tildelingen av Nobels Fredspris 10. desember 1993.](#)

- Trenger vigselsturgi for likekjønnede

(11.12.2013)

- Mange av Presteforeningens medlemmer ønsker å vie par av samme kjønn. Andre opplever spørsmålet som utfordrende og ønsker å reservere seg. Derfor har også mange av våre medlemmer sett frem til en avklaring i Bispemøtet. En slik avklaring innbefatter også etter hvert ny liturgi for vigsel som kan gjelde likekjønnede ektepar, heter det i [uttalelsen](#).

Sentralstyret i Presteforeningen understreker at den individuelle reservasjonsretten består uavhengig av om det finnes en kirkelig liturgi for vigsel av likekjønnede:

- Utfordringen i dag er altså ikke at prester, i strid med sin overbevisning, vil bli tvunget til å forrette vielser av likekjønnede par. I dag er utfordringen at mange prester som ønsker å vie likekjønnede par, ikke har liturgi fastsatt av Kirkemøtet for å kunne gjøre dette, uttaler Presteforeningens sentralstyre.

«Samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv» blir en av sakene på Kirkemøtet 2014, - i Kristiansand 3. - 8. april.

- [Les uttalelsen fra Presteforeningens sentralstyre her](#)

-
- [Åtte av tolv biskoper vil vie homofile](#) (www.kirken.no 17.10.2013)
  - [Fra presentasjonen av rapporten fra Bispemøtets samlivsetiske utvalg](#) (www.kirken.no 11.02.2013)
  - [Rapporten «Sammen – samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv»](#) (pdf)
  - [Homofilisaken 1992-2013 - en oversikt](#)

Tilleggsnominasjon i Tunsberg

(13.12.2013)

- [De fem kandidatene på listen til Tunsberg bispedømmeråd er: Per Arne Dahl, Torstein Lalim, Jan Otto Myrseth, Margunn Sandal og Paul Erik Wirgenes.](#)

Fram til 13. desember var det anledning til supplerende nominasjon. Det kreves at minst hundre stemmeberettigede fra minst tre ulike prostier i bispedømmet går sammen om å nominere en ekstra kandidat. Adgangen til slik tilleggsnominasjon er ikke benyttet tidligere.

Sølvi Kristin Lewin er sokneprest i Ramnes og Undrumsdal sokn, Nord Jarlsberg prosti. Hun har tidligere vært misjonær på Madagaskar for Det norske misjonsselskap og kapellan i Nittedal sokn, Nedre Romerike.

Lewin har hatt verv i Presteforeningen og er nå geistlig representant i Tunsberg bispedømmeråd og Tunsbergs representant i Kirkerådet.

>> [CV og egenpresentasjon](#)

Prosessen videre

Listen over de seks nominerte sendes nå ut til stemmeberettigede instanser og personer. Stemmegivningen skjer ved å føre opp tre av de nominerte kandidatene i prioritert rekkefølge.

Dette er de stemmeberettigede: Menighetsrådene i bispedømmet, prester i offentlig kirkelig stilling i bispedømmet og vigslede kateketer, diakoner og kantorer i bispedømmet, i tillegg prostene i de øvrige bispedømmene. Videre har landets professorer i teologiske fag ved de teologiske fakultetene stemmerett. Det samme gjelder ledere av de praktisk-teologiske utdanningssteder i Norge. Forutsetningen for å være stemmeberettiget er medlemskap i Den norske kirke.

Avstemmingsperioden er 20. desember 2013 - 27. januar 2014. Resultatet av avstemningsrunden vil foreligge i slutten av januar 2014 og blir da offentliggjort av Kirkerådet.

Innen 15. februar 2014 vil så Tunsberg bispedømmeråd og hver enkelt av biskopene uttale seg om hvem av de tre kandidatene med flest stemmer som bør tilsettes.

I Kirkerådets møte 11.-12. mars 2014 tilsettes ny biskop i Tunsberg.

Trosopplæring til alle

(13.12.2013)

Fra Kirkerådets side har det helt siden 2005 vært pekt på at statsbudsjettene bevilgninger til trosopplæring i Den norske kirke ikke har fulgt opptrappingsplanen fra 2003. Budsjettavtalen mellom Solberg-regjeringen og Krf og Venstre gir nå en totalramme på 315 millioner kroner til dette formålet.

Så tidlig som i 2003 vedtok Stortinget trosopplæringsreformen. Mer enn 400 000 barn har blitt døpt i Den norske kirke i denne perioden. Mer enn 400 000 unge har blitt konfirmert. Hundretusener har vært på leire, fått fireårsbøker, vært med på dåpsskoler, sunget i kor, laget gudstjenester og snakket sammen om tro og verdier.

Alle døpte

- Mange barn har fått både kunnskap og erfaring om den tro og den kirke de er døpt inn i. Kirken har lært i disse ti årene. Vi har blitt modigere med vår kommunikasjon til hele folkekirken. Alle døpte har blitt et slagord i kirken. Alle døpte utgjør kirken. Alle døpte er et felles hellig ansvar, sier Paul Erik Wirgenes (bilde) som er avdelingsdirektør i Kirkerådet. Han ledet kirkens arbeid med trosopplæringsreformen fra starten i 2003.

Han synes dagens stortingsvedtak er en fin anledning til å takke menighetene for arbeidet med å fornye kirkens trosopplæring.

- Takk til ansatte og frivillige som hver uke arbeider med trosopplæringstiltak og annet barne- og ungdomsarbeid i kirken. Takk til alle dere som har ventet tålmodig – og utålmodig – på en opptrapping i 11 år, sier Wirgenes.

Ikke noen målstrek

Han understreker at årets statsbudsjett ikke er noen målstrek for denne trosopplæringsreformen:

- En trosopplæring som favner alle døpte er fortsatt en stor utfordring Selv om 315 millioner kroner er mye penger, krever det vesentlig mer ressurser å utvikle en systematisk og sammenhengende trosopplæring for 760000 døpte barn og unge mellom 0 og 18 år. Men nå skal først de midler som er

vedtatt fordeles til alle menigheter i Den norske kirke, sier Paul Erik Wirgenes.

Julefred for alle barn

(16.12.2013)

Vi er kjent med at det pågår drøftinger om endringer i dagens regelverk for asylsøkere med særlig fokus på barnas situasjon. Den praksis som har utviklet seg ut fra dagens regelverk, tar i for liten grad hensyn til barnets beste. En regelendring og ny praksis vil ikke kunne settes i verk før jul.

Med tanke på den påkjenning en tvangsutsendelse er for et barn og dets omgivelser i det lokale barnehage- og skolemiljø, ber vi om at alle saker om utsendelse av barn stilles i bero inntil et nytt regelverk er vedtatt.

Vi ønsker at julens budskap om fred skal få gjelde for alle barn.

Bispemøtet i Den norske kirke

Oppsiktsvekkende leserundersøkelse om menighetsblad

(18.12.2013)

Dette kommer fram i den landsrepresentative undersøkelsen journalist/redaktør Magnhild Landrø (bilde) står bak.

Undersøkelsen er utført av TNS Gallup, - med støtte fra RAM/Medietilsynet.

Rapporter

I desember 2013 presenterte Landrø den ferdige rapporten

["Menighetsbladet - en overlevning eller en mulighet?"](#)

Rapporten inneholder både en leserundersøkelse og en rapport fra utgiverens synsvinkel med overskriften *"Menighetsbladet – en effektiv kommunikasjonsarena, mot alle odds"*.

- Tallene fra undersøkelsen viser at menighetsbladet har imponerende stor leserkrets. Det er ikke tvil om at bladet er viktig for manges følelse av tilhørighet til kirken. 82% av leserne sier at de sjelden/aldri går til ordinære gudstjenester i kirken sin. Hele 34% sier at de knapt har vært innom sin lokale kirke overhodet. Men bladet leser de altså likevel! sier Magnhild Landrø.

Uventet høy status

- Menighetsbladet har en uventet høy status blant folk. Og det til tross for at de aller fleste menighetsblader produseres av ufaglærte og at bladet kontinuerlig må slåss for sin økonomiske overlevelse, sier Landrø som har lang erfaring fra journalistisk arbeid og nå er aktiv som menighetsbladredaktør i Røa og Ris menigheter i Oslo.

- [Last ned rapporten "Menighetsbladet - en overlevning eller en mulighet?"](#) (pdf - 1,3 mb)

Magnhild Landrø kan kontaktes her magnhild.landro@online.no

- Se sak i Vårt Land 3. september 2013 ['Alle' leser menighetsbladet](#)
- Råd og tips til menighetsblad-arbeidet www.kirkeaktuelt.no

Like rettigheter for alle

(20.12.2013)

Ingressen ovenfor er tittelen på et hefte, - og tittelen er lang. Til gjengjeld forteller den presist hva innholdet handler om. For mens de fleste av oss tar religionsfrihet som en selvfølge, er det mer vilkårlig om de som trenger bistand av andre får praktisere egen tro eller livssyn. Gruppen det er snakk om kan være både demente, mennesker med utviklingshemming eller andre som må ha bistand for å kunne praktisere sin tro.

Et helhetlig menneske må få tro

Veiledningsheftet er et resultat av et samarbeid mellom Helsedirektoratet, Kirkerådet, Norges Kristne Råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn.

Biskop Atle Sommerfeldt (bilde) gratulerte med heftet på lanseringen på Lørenskog sykehjem torsdag før jul.

- Kirkens diakoni har utviklet seg til å handle om mer enn omsorg, det er også en rettighetstjeneste vi må ta på alvor. Et helhetlig menneskesyn handler om at også tros- og livssynsutøvelse skal være mulig for alle – i et livssynsåpent samfunn. Med dette heftet har vi fått en plattform som etablerer dette og som understreker like rettigheter for alle, sa Sommerfeldt.

Ressursdokument

Helsedirektoratets direktør Bjørn Guldvog (bilde) deltok også på lanseringen.

- Betydningen av å være et helhetlig menneske er svært viktig for mange. Den enkelte skal ha mulighet for egen tros- og livssynsutøvelse. Dette tema kan lett bli oversett i en travel dag innen helse- og omsorgstjenesten, men nå har vi fått et ressursdokument som tilrettelegger for en bedre livsutfoldelse for de det gjelder, sa direktøren.

Vi må kjenne hverandre

Kapellan på Fjellhamar i Lørenskog, Elisabeth Kristiansen, har gjort seg mange tanker om hvordan man skal ivareta retten til tro for de som ikke får uttrykt alt selv.

- De ansatte må kjenne brukerne sine så godt at de vet hva de liker. Hvis det er andakt på institusjonen, må de ansatte kanskje minne den demente troende på at det er mulighet for å få høre Guds ord denne dagen. Vi har også et lite hefte liggende her på sykehjemmet, med blant annet Fader vår og velsignelsen, slik at pleierne kan hjelpe brukerne i deres trosutøvelse, sier Kristiansen.

Samhandlingsheftet inneholder bakgrunnen for regelverket, ord om rettigheter og forpliktelser, og relevant lovverk.

- [Du kan laste ned heftet \(24 sider\) fra www.deltakelse.no - pdf](http://www.deltakelse.no)
- [Se innslag i Kveldsnytt 18.12.2013 om Dan Birkeland fra Lørenskog og hans tro.](#)

Nordsamisk Jesaja ferdig til jul

(20.12.2013)

>> [Nordsamisk utgave av denne nyhetsmeldingen](#)

- Ein milepæl er nådd. Arbeidet med denne omsetjinga har gått føre seg i ulike intervall frå om lag år 2000. Vi takkar omsetjingsteamet som har vore sett saman av Helge Almås, Britt Rajala og Tuomas Magga. Vi minnst òg Nils Jernsletten som stod sentralt i dette arbeidet, men som døydde 20. mai i fjor, seier generalsekretær i Bibelselskapet, Ingeborg Mongstad-Kvammen.

Den nye omsetjinga skil seg mykje frå den eksisterande nordsamiske bibelteksten frå 1895.

- Den gamle omsetjinga er vanskeleg tilgjengeleg for samisktalande menneske i dag. Jesajaboka er eit viktig skrift i Det gamle testamentet, og har difor vore etterspurd av mange, forklårar leiar i Bibelselskapets seksjon for bibelomsetjing, Hans-Olav Mørk.

Omsetjinga av Jesaja er førebels å rekne som ein prøvetekst, men samisk kyrkjeråd har godkjend bruken av teksten i gudstenesta. Samiske kyrkjelydar vil med det kunne oppleve ein ny dimensjon over julegudstenestene i år.

- Vi er glade for å kunne gi Jesajaboka som julegåve til det nordsamiske kyrkjelivet i år, og vi tek gjerne i mot synspunkt på den nye omsetjinga, seier generalsekretær Mongstad-Kvammen.

Den nye omsetjinga kan du lese i Nettbibelen. Vel «nordsamisk» i venstremenyen, of finn Jesajaboka i den elektroniske innhaldslista. Leseteksten på julaftan er i år henta frå Jesaja 9,1 og 2,6-7.

Jesajagirji lea gárvvis

Buori áiggis ovdal juovllaid lea dál gárvánan odda davvisámegiel jorgalus buot biibbalteavsttain juovlaruhttii ja 1. juovlabeaivái.

- Mihttogeadggi rádjái leat ollen. Dáinna jorgalusain lea bargojuvvon sullii jagi 2000 rájes eará bargguid gaskkas. Mii giitit jorgalanjoavkku, mas leamaš mielde Helge Almås, Britt Rajala ja Tuomas Magga. Mii muittašit maid Nils Jernslettena gii lei guovddážis dán barggus, muhto gii jámii miessemánus 2012, dadjá Biibbalsearvvi váldočálli Ingeborg Mongstad-Kvammen.

Ođđa jorgalus lea hui earálágán go dálá davvisámegiell jorgalus mii bođii 1895:s.

- Boares jorgalus lea min áigge sámegeielagiidda váttis lohkat. Jesajagirji lea deatalaš čálu Boares testamenttas, ja danin leat olusat sávvan dan fidnet, čilge Biibbalsearvvi biibbaljorgalanossodaga jodiheaddji, Hans-Olav Mørk.

Jesajagirjii ođđa jorgalus lea gaskaboddosaš geahččalanteaksta, muhto Sámi girkoráđđi lea dohkkehan ahte dat adnojuvvo ipmilbálvalusas. Sámi searvegottit besset muosáhit ahte dán jagi juovlaipmilbálvalusat ožžot ođđa máistaga.

- Mii leat ilus go beassat addit Jesajagirjii davvisámi girkoallimii dán jagi, ja mii áinnas háliidit gullat mo ođđa jorgalus lea olbmuid mielas, dadjá váldočálli Mongstad-Kvammen.

Ođđa jorgalusa sáhtát lohkat Neahttabiibbalis. Vállje «nordsamisk» gurut ravddas, ja oza Jesajagirjii eletrovnnalaš sisdoallologahallamis. Dán jagi juovlaruohta lohkaneteaksta lea Jesaja 9, 1 ja 2,6-7.